

ДАВАР

ГОДИНА 2005.

БРОЈ 32

ЕПАРХИЈА ДАБРОБОСАНСКА - БИЛТЕН МАНАСТИРА ДОБРУНА

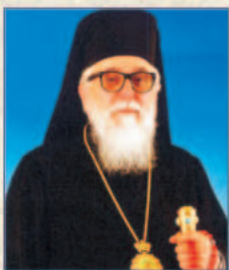

С
П
А
С
Е
Њ
Е

Спасење почиње оног часа, кад човек дође к себи и уочи, да пут којим је дотле ишао није добар и кад одлучно промени пут (Тихон Задонски).

Уздржавање од зла је почетак покајања. Почетак покајања - почетак спасења. А почетак спасења је добра воља. Добра воља рађа труд. А почетак труда су врлине... (Јован Лествичник).

Јун

3. У Београду учествовао у раду конференције „Заједно у уједињеној Европи - положај и перспективе српске заједнице у земљама окружења“, коју је организовало Министарство за дијаспору Републике Србије.
6. У Пријеполу, у Епархији Милешевској, освјештао нова храмовна звона.
9. На празник Вазнесења Господњег, поводом храмовне славе, са Епископом милешевским Г. Филаретом служио Св. Литургију у Подрабу и преломио славски колач.
15. У сједишту Међурелигијског вијећа у Сарајеву, са осталим члановима МРВ БиХ, примио у посјету Администратора УСАИД-а г. Андреја Нациоса и његовог замјеника др Кента Хила.
- У митрополитској резиденцији у Сарајеву примио, у одвојеним посјетама, др Кристину Краузе, новоименовану директорку сарајевског представништва Фондације Конрада Аденауера и г. Константина Шувалова, новоименованог Амбасадора Руске Федерације.
19. На празник Силаска Св. Духа на Апостоле, служио св. Литургију у храму Рођења Пресвете Богородице у Штрпцима.
20. На Духовски понедељак служио св. Литургију у храму Свете Тројице у Благају.
21. У храму Успења Пресвете Богородице у Палама служио св. Литургију.
27. У Сарајеву примио у посјету делегацију новинара академије католичке бискупије Ротенбург-Штутгарт.
28. На Видовдан, са више Архијереја СПЦ, служио св. Литургију у манастиру Раваница у Епархији браничевској.
29. У митрополитској резиденцији у Сарајеву примио у посјету Амбасадора Мартина Наја, Замјеника Високог представника у БиХ.

Јул

2. У митрополитској резиденцији у Сарајеву примио у посјету г. Богољуба Карића.
3. У Романијској Лазарици-храму св. пророка Илије на Сокоцу, поводом 13. Видовданског сабора на Романијском Косову, са Епископом милешевским Г. Филаретом служио Св. Литургију, преломио славски колач и присуствовао свечаној академији.
5. Поводом заједничке исповијести и причешћа свих свештеника Митрополије дабробосанске служио св.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

КАНОНСКЕ ПОСЈЕТЕ И СЛУЖЕЊА ЊЕГОВОГ ВИСОКОПРЕОСВЕШТЕНСТВА МИТРОПОЛИТА ДАБРОБОСАНСКОГ ГОСПОДИНА НИКОЛАЈА

Литургију у капели Богословског факултета и Богословије у Фочи, а потом и одржао предавање на братском састанку свештенства.

7. На празник Рођења св. Јована Крститеља присуствовао св. Литургији у храму св. пророка Илије у Сокоцу.
12. На празник св. Апостола Петра и Павла служио св. Литургију у храму св. Георгија у Трнову, освјештао спомен капелу и одржао парастос погинулим борцима овога краја, те преломио славски колач Општине Трново.

16. У манастиру Милешеви, заједно са Његовом Светишћу Патријархом српским Г. Павлом и Архијерејима СПЦ, служио св. Литургију и присуствовао освјећењу новог манастирског конака.
17. У храму св. Георгија у Соколовићима служио св. Литургију.
21. На празник св. Прокопија, поводом храмовне славе, у Брези служио св. Литургију и преломио славски колач.
- На Палама, поводом Крсне славе СОД „Јахорина“, преломио славски колач.

22. У владичанском двору у Крагујевцу, заједно са Начелником Општине Фоча посјетио Епископа шумадијског Г. Јована и замјеника председника Општине Крагујевац.
24. У девастираним храму Благовјести у Доњем Вуковском служио св. Литургију, а потом посјетио девестиране и срушене храмове у Равном и Доњем Маловану, те с мјештанима разговарао о њиховом обнављању.
27. У манастиру Добруну примио у посјету Епископа милешевског Г. Филарета.
28. У митрополитској резиденцији у Сарајеву примио у посјету бригадира Аксела Левае, команданта њемачког контингента ЕУФОР-а.
- Посјетио градилишта нових парохијских домова код цркава у Велинама и Вучијој Луци, те мјесто градње нове биле код цркве на Равној Романији.
30. Извршио велико освјећење новоизграђеног храма Свете Тројице у Озерковићима и служио св. Литургију.
31. У храму св. Јована Крститеља у Вишеградској Бањи служио св. Литургију.

Август

2. На Илиндан, уз саслужење Епископа хумског г. Максима, код храма св. пророка Илије у Миљевини служио св. Литургију, опело Србима из Шумадије побијеним 1945. године, а потом преломио славски колач.
7. Извршио велико освјећење у протеклом рату оштећеног, а сада обновљеног храма св. Јована Крститеља у Турбегу и служио св. Литургију.
8. У митрополитској резиденцији у Сарајеву примио у опростајну посјету г. Лешка Хансела, Амбасадора Пољске.
9. На дан св. великомученика Пацтелејмона, а поводом славе храма на Вучијој Луци, служио св. Литургију и преломио славски колач.
10. На бденију у храму св. великомученика Георгија на Равној Романији замонашио у чин мале схиме г. Зорана Ковачевића из Сарајева, давши му монашко име Андреј.
11. Поводом сабора на Равној Романији, у храму св. великомученика Георгија служио св. Литургију и рукоположио монаха Андреја Ковачевића у чин јерођакона, а потом одржао парастос погинулим борцима сарајевско-романијске регије.

14. У храму св. пророка Илије на Сокоцу присуствовао св. Литургији.
19. На празник Преображења Господњег, у Јабучи код Устиколине извршио велико освећење у рату потпуно порушеног, а сада из темеља обновљеног Преображењског храма; преломно славски колач и извршио освећење споменика погинулим житељима овога мјеста.
21. У Равном код Купреса служио св. Литургију и посетио рушевине два храма раванске парохије.
22. У митрополитској резиденцији у Сарајеву примио у посјету Епископа милешевског г. Филарета.
23. У манастиру Милешевци учествовао у вађењу, омивању и опремању костију свештеномученика Нестора Тркуље.
26. На бденију у манастиру Добруну замонашио у чин мале схиме г. Владимира Глигића, давши му монашко име Серафим.
27. У митрополитској резиденцији у Сарајеву примио, у одвојеним посјетама, бискупа др Алоја Шварца из Клагенфурта у пратњи кардинала Винка Пуљића, те г. Драгана Којадиновића, Министра културе Републике Србије у пратњи г-ђе Босе Продановић, савјетника у Амбасади СиЦГ у Сарајеву.
- Уочи празника Успења Пресвете Богородице, у Успенском храму на Палама присуствовао празничном Вечерњем богослужењу.
28. На празник Успења Пресвете Богородице, поводом манастирске славе, служио св. Литургију у манастиру Добруну, преломно славски колач, те освештао нови манастирски конач и параклис Св. Николаја.
31. У капели Богословског Факултета и Богословије у Фочи служио св. Литургију и призив Светога Духа поводом почетка нове школске године у Богословији.

Септембар

1. Посјетио манастир Острог и поклонио се моштима св. Василија Острошког.
2. У манастиру Жупи код Никшића, у Епархији будимљанско-никшићкој, служио св. Литургију
- У манастиру Цетиње на Цетињу посјетио Митрополита црногорско-приморског г. Амфилохија.
4. Поводом прославе 120 година од освећења храма и 40 година свештеничке службе протојереја-ставрофора Милојка Топаловића, у храму Рођења Пресвете Богородице у Зеници служио св. Литургију и у чин ђакона рукоположио г. Душка Сандића.
8. У Патријаршијском двору у Београду посјетио Негову Светост Патријарха српског г. Павла.
10. У манастиру Добруну примио у посјету умировљеног Епископа захумско-херцеговачког г. Атанасија.

- У Чачку учествовао на трибини под називом „Страдање српске Цркве и народа од комуниста“, одржане поводом 60 година од страдања жртава комунистичког терора.
11. На празник Усјековања св. Јована Крститеља, служио св. Литургију у капели Богословског Факултета и Богословије у Фочи, и у чин ђакона рукоположио г. Бојана Глишића из Вишеграда.
 15. У Ваљево дао интервју за радио Глас Цркве, разговарао са Предсједником Општине Ваљево, др. Јованом Томићем и присуствовао промоцији књиге „Тајна црквеног звона“ аутора Милована Јовановића.
 16. У митрополитској резиденцији у Сарајеву примио г. Метјуа Рајкрофта, Амбасадора Велике Британије.
 17. На дан св. Петра Дабробосанског, поводом славе Богословије у Фочи, служио св. Литургију у капели Богословског Факултета и Богословије и преломно славски колач
- У сали Електротехничког Факултета у Лукавици присуствовао свечаној академији поводом крсне славе града Источног Сарајева.
 18. Поводом храмовне славе, дана св. Петра Дабробосанског, уз саслужење Епископа хумског г. Максима служио св. Литургију и преломно славски колач.
 20. У митрополитској резиденцији у Сарајеву примио, у заједничкој посјети, одлазећег Амбасадора Словеније, г. Тадеја Лаберника и г. Станимира Вукићевића, Амбасадора СиЦГ.
 21. Поводом храмовне славе, празника Рођења Пресвете Богородице, служио св. Литургију у Вишеграду, рукоположио јерођакон Данила Паунића у чин јеромонаха, монаха Серафима Глигића у чин јерођакона, и преломно славски колач.
 22. У храму св. пророка Илије на Сокоцу служио св. Литургију и у чин презвитера рукоположио ђакон Бојана Глишића.
 23. У Дому свете Текле у Сарајеву, у оквиру Духовне трибине Хришћанског културног центра из Сарајева, одржао предавање „Српској омладини“.
 27. На празник Воздвижења Часног Крста, у капели Богословског Факултета и Богословије служио св. Литургију, и у чин ђакона рукоположио г. Бојана Кулашевића из Рудог.

Октобар

2. У манастиру Беочину, у Епархији сремској, служио св. Литургију и присуствовао прослави поводом канонизације новопросијавшег светог исповједника Епископа Варнаве хвостанског.
- 3-8. Водно научно-наставну екскурзију матураната Богословије св. Петра дабробосанског, када су посјећени слиједећи манастири и храмови:

- 3. - овчарско-кабларски манастир Ваведење, затим манастири Жича и Љубостиња, црква Лазарица у Крушевцу, те стара и нова црква у Нишу и нишка Богословија;
 - 4. - саборна црква св. Александра Невског и црква св. Софије у Софији, у Бугарској, и манастир св. Јована Рилског;
 - 5. - црква св. Архангела у граду Сересу у Грчкој и манастир св. Јована Крститеља из 13. вијека, те манастир св. Лидије у Аспровалти;
 - 6. - манастир Хиландар на Светој Гори и црква св. Димитрија у Какову;
 - 7. - српско војничко гробље у Солуну, те цркве св. Димитрија, Пресвете Богородице из 5. вијека, св. великомученика Георгија из 4. вијека, св. Софије и св. Григорија Паламе;
 - 8. - црква у Калампаки, те метеорски манастири: Преображења Господњег, Варлаам и св. архиђакон Стефана.
14. Поводом храмовне славе, празника Покрова Пресвете Богородице, служио св. Литургију у Варешу, рукоположио ђакон Бојана Кулашевића у чин презвитера, и преломно славски колач.
 15. Поводом почетка нове академске године на Богословском факултету, у капели Богословског Факултета и Богословије служио св. Литургију и призив Св. Духа.
 17. У митрополитској резиденцији у Сарајеву, у опрштајној посјети примио одлазећег Амбасадора Републике Грчке у БиХ, г. Михаила Кукакиса.
 23. Присуствовао св. Литургији у храму св. пророка Илије на Сокоцу и освештао свештенички стан у новом парохијском дому.
 24. У митрополитској резиденцији у Сарајеву примио у посјету г-њу Ламију Тановић, директора Завода за заштиту споменика Федерације БиХ.
 25. Служио св. Литургију у храму св. Тројице у Озерковићама код Сокоца.
 26. У комплексу Богословског факултета и Богословије у Фочи примио у посјету Амбасадора Руске Федерације у БиХ, г. Константина Шувалова.
 28. У Дому св. Текле у Сарајеву присуствовао предавању, које је, у оквиру Духовне трибине Хришћанског културног центра из Сарајева, одржао Епископ умировљени захумско-херцеговачки Г. Атанасије.
 29. У митрополитској резиденцији у Сарајеву у посјету примио др Крстину Краузе, директора сарајевске канцеларије Фондације Конрада Аденауера.

Ђакон Мийџар Танасић

Еванђеље по Св. Јовану почиње са мистеријом Сина Којега назива *Λογος*. Превести то име са *Реч* или *Глагол* значи осиромашити смисао тога израза на грчком који је, уствари, бескрајно богатији. **ДАБАР** - јеврејска реч - је по смислу блиска појму Мудрости, \square ивога Присуства \square јег и које избија у Прологу четвртога Еванђеља као Светлост и \square ивот.

Гласник СПЦ (бр. 11, новембар 1970.)

**НИКОЛАЈ
ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ,
СРПСКИ ПРАВОСЛАВНИ
МИТРОПОЛИТ ЕПАРХИЈЕ
ДАБРОБОСАНСКЕ,
СВЕМУ СВЕШТЕНСТВУ,
МОНАШТВУ И
СВИМ РОДОЉУБИВИМ
ВЈЕРНИЦИМА,
БЛАГОДАТ, МИЛОСТ И МИР
ОД БОГОМЛАДЕНЦА
ХРИСТА
УЗ СВЕРАДОСНИ
БОЖИЋНИ ПОЗДРАВ:
МИР БОЖЈИ -
ХРИСТОС СЕ РОДИ!**

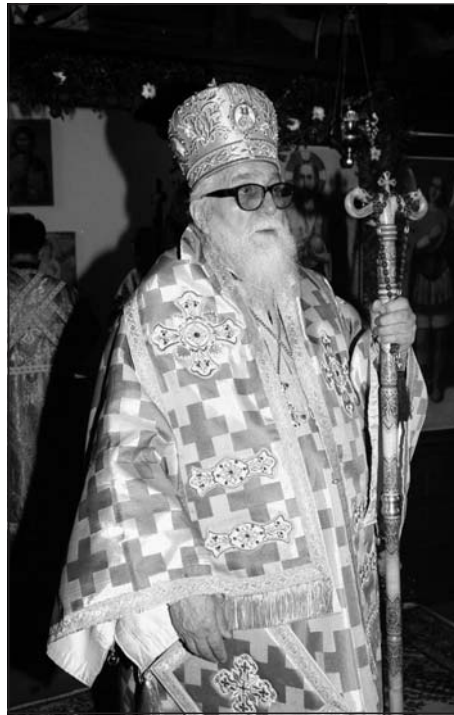
О празнику Христовог рођења, молитвено се обраћамо Богомладенцу Христу, да у овом смутном времену заустави несреће и убијања, а у овај намучени свијет унесе мир и добру вољу у свим подухватима, у свијету па и код нас. Ми хришћани са радошћу и молитвом дочекујемо овај Празник, прослављамо га и свијету јављамо да нам се данас роди Спас, који је Христос Господ, у граду Давидову (Лк 2,11). Ово је дан обећани, пророковани и предсказани, још у давнини, у Старом завјету, па је, тако, Христово Рођење дан радости, али и опомене. Богомладенац нам Собом доноси дарове, али очекује и уздарје.

Све оно што је најљепше, најчудесније у савременој култури и цивилизацији, служи да се освијетли, опјева, оприча, илуструје и узвелича дан Христовог Рођења. Главни су му дарови истина и љубав. Он свјетлошћу истине обасјава овај свијет, а топлином љубави грије срца људска. Као што свјетлост и топлина не долазе од земље, него од Сунца, са далеке висине, тако и истина и љубав не долазе од земље, него са небеске висине, из Небеског Царства Божијег. Без ове двије стварности подарене људима, не би се Анђели Божији јавили са неба овом свијету пјесмом: „Слава

на висини Богу, а на земљи мир, међу људима добра воља“ (Лк 2,14).

Својевремено је предсједник Америке Труман, у свом поздравном говору о Божићу на тему: „А сад остаје вјера, нада и љубав, ово троје, али је од њих љубав највећа“ (1 Кор 13,13), рекао: „Ми у ово вјерујемо, и ми ово усвајамо као основни принцип живота“.

Ова љубав Божанског Чеда из пенине витлејемске објављује се и данас послје двадесет столећа, као основни принцип и ове државе и народа у њој. Придружујући се овој пје-

сми Анђела, многи ће уздахнути јер им се душа никако да утјеши (Пс 76,2) и моћи рећи: Када ћемо и ми, послје десет година од Дејтонског споразума, доживјети хуманији, човјечнији однос? Када ћемо задобити свој мир, доживјети добре међуљудске односе? Када ћемо се поново гријати на својим топлим огњишћима, и када ће наше мисли и ријечи бити једно срце и једна душа у Босни и Херцеговини, Косову и Метохији, Црној Гори, Хрватској, Македонији

и шире од тога? Када ће истинско слављење Бога и мир у свијету бити идеја-водиља људи и народа у свијету, јер је положени у јасле Богомладенац тај истински мир у свијету и добра воља међу људима?

Христос својом личношћу није само донио, него је и у животу одживио и човјечанству показао шта му ваља чинити да би се људи назвали дјецом Божијом, не само по створености, него и по вољи Божијој. Када ћемо са Псалмопјевцем моћи рећи: „Господе, казујем правду Твоју на сабору великоме, и уста своја не остављам... Твоја милост и Твоја истина нека ме непрестано чувају“ (Пс 40,9-11)?

Када ћемо самоодговорно, свако у своје звању и на својем положају, казивати: Знам да сам слуга Господа мога и народа који живе у овој малој држави на брдовитом Балкану? То и јесте демократија: вјера у Бога и вјера у народе, дакле - бити слуга Богу и народима. Не учи ли нас томе историја свијета, а да не говоримо о јеванђелској поруци?

Празник Христовог рођења код нас Срба је прихваћен, послје примања хришћанства, искрено и топло од цјелокупног народа нашег. У томе празновању, стварао је он своје божјиће обичаје, обогатио их налагањем бадњака и другим домаћинским и црквеним радњама. Тако, у духу Христовог доласка у овај огрјеховљени свијет, Црквом је створена истинска слобода његовањем вјере у једнога Бога, у Христово Рођење и Васкрсење, када је витлејемски Богомладенац показао да је Он побједник гријеха, смрти и ђавола. То је оно што овај Христов догађај доноси нама људима и стално нас подмлађује нашом вјером у Његову спасоносну Личност. Дакле, празник Христовог рођења код нас Срба увијек је био и остао снага народне вјере, организоване у економији, култури, добротинствима, па и у политичким одлукама.

На жалост, наше вријеме обилује многим пропустима и гријесима, који се увлаче у центре, али задиру и у периферију. Између осталог, ту спада неодговорно вршење повјерене службе, уз примјетну злоупотребу положаја. Ова и друга сагрјешења изненађују и забрињавају, као што су: тероризам, корупција, пљачке, уцјене, наркоманија, пад морала и уништавање порода, па и неодговорности у државној служби. Све ово је противно Христовој поруци: „Љуби ближњег свога као самога себе," (Мт 22,39) али и другој поруци: „Љубите непријатеље своје, добро творите онима који вас мрзе; благосиљајте оне који вас куну, и молите се за оне који вас вријеђају" (Лк 6,27-28).

Често се говори и пише да је Божић породични празник. Није он само то: он је празник младости, празник мајки које се радују породици. Празник сиромашних, јер је и Он био сиромашан и није имао ни крова над главом. То је празник њежности и љепоте, слављење Онога који се у данашњем, божићном тропару назива „Сунцем Правде“. Празник изгнанника, одузетих, слијепих, хромих, утамничених, оклеветаних и невино пострадалих.

Зато о овоме треба стално говорити. То је веома важна вијест и велика је то благовијест. Она је важнија од било какве друге вијести, највише политичке или које друге овоземаљске поруке. Важнија је, јер о Њему се пише и говори у смислу: није ли Он, случајно, властодржац, тиранин, насилник, експлоататор, грабљиви капиталист? Није ли Он својом науком проповедао тиранију, насиље и друго? Да ли није био заклето непријатељ сиромашних, болесних, обременених и остављених?

Међутим, зар Он није рођен у пещини и положен у јасле на сламу? Зар се није од насиља, као новорођенче, морао склонити у туђу земљу, у Египат? Зар није, као радник дрво-

дјеља у Назарету, зарађивао свој насушни хљеб? Зар није, као сиромашак, међу сиротим рибарима, нашао своје пратиоце, апостоле, ученике? Зар није непрестано пред очима имао одбачене, презрене, убоге, хроме, слијепе, одузете и губаве? Јесте, и више од поменутог.

Зашто бисмо, онда, били равнодушни и спречавали својој дјечи да слушају Његову науку у школи и да иду за Њим? Зашто је бивало да су рушене Његове српске богомоље, као што се у најскорије вријеме дешавало? Али, исто тако, и богомоље других народа и спречавало њихово исповједање вјере у Бога? Без свега је тога могло бити, јер ко је заратио против ближњег, заратио је и против Бога. И ако би све то око Христове науке било легенда, онда би та легенда била саткана од најсветијег, најчистијег, најњежнијег што је душа несрећног човјека могла произвести.

Чак и вођа кинеског народа, Чанг Кај Шек, својевремено је, пред Божић, упутио посланицу своме народу

у којој је рекао да се човјечанство не може надати свјетлијој будућности без сљедовања Христу, нити може доћи до правога мира без промјене срца, сходно Јеванђељу. Ово је крупан догађај у историји свијета и хришћанства. Све то показује да је Христос неодољив и да све препреке и бране падају пред Њим, пошто Он осваја срца људска љубављу. А свако срце људско подаје се љубави - љубави светој и истинитој.

Помозимо, браћо и сестре, да се човјекове вриједности уздигну. Најприје у нашем сопственом окружењу, јер је Христос назван Спаситељем људи, а не ствари. И као што смо ми, свако својим гријесима, унеколико допринијели да точак свијета склизне са пута будућности, сада у покајању помозимо да се поврати на прави пут. Ми смо то већ почели чинити, само истрајмо до краја. А који нису почели, нека почну сад о Божићу, о рођендану Сина Божјег, Јединог Човјекољупца.

Подсећајући вас, побожна браћо и сестре, на празник Христовог рођења, поздрављамо вас и молимо да у себи непрестано стичете мир Божји. Он се стиче вјером у Бога и животом по Богу, какав нам је Христос показао Својим животом у роду људском.

Желећи вам мир Божји и добру вољу са свима људима, без обзира на вјероисповијест и националност, смирено вас поздрављамо честитајући вам празник Христовог Рођења и богоугодан живот у наступајућем љету Господњем: Мир вам Божји, браћо! Христос се роди, да вас препороди и све к добру води. Нека вам је од Бога благословена и наступајућа Нова 2006. година,

**МИР БОЖИ -
ХРИСТОС СЕ РОДИ!
ВАИСТИНУ СЕ РОДИ!**

*О Божићу 2005. год.
+ МИТРОПОЛИТ
ДАБРОБОСАНСКИ
НИКОЛАЈ*

СЈЕДИЊЕЊЕ СА БОГОМ

... Делујући један на другог стекли су обострану корист... Све је то сасвим природно, јер се човек рађа у заједници и са људима и уз помоћ других развија своје схватање, обичаје, расположења, жеље, једном речју, човек све прима по угледу на себи сличне. И пошто живот људи протиче у узајамној блиској вези и утицају једних на друге, то бива да ко међу каквим људима живи таквим се обичајима, делима и наравима и сам привикава.

Из тога следи да се хладни могу загрејати, тупи наоштрити, лењи на делатност побудити - а све под утицајем живог примера ближњег. Дух се духу може предавати - тако један може на другога благотворно деловати, подстицати га на молитву, бодрити га када је малодушан, уклањати га од порока и побуђивати на свету делатност. Помажући тако један другога, заједно могу бити благочестивији, за подвиг спремнији и благо-

угоднији. У томе је тајна молитве за друге, и тако се објашњава благочестиви хришћански обичај да се молимо једни за друге, да тражимо братску молитву.

Из овога се може видети да се многим молбама и заступништвом не умилостивљује Бог (како то бива са силницима овога света), него дух и снага молитве очишћују и побуђују душу за коју се молимо и оспособљавају је за сједињење са Богом...

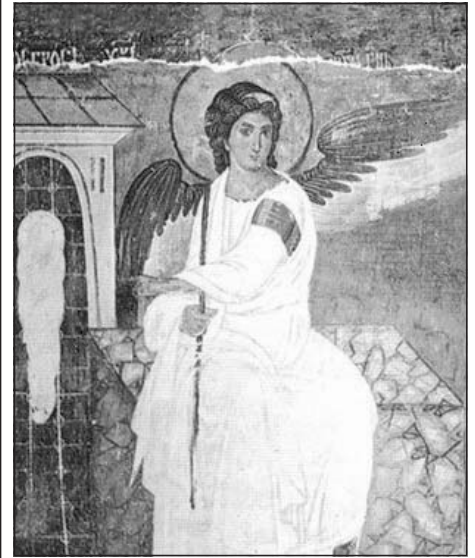
... Убедивши се овим примером, приметимо још да молитва једних за друге потврђује и савез хришћанске љубави, коју је Бог заповедио, сведочи о смирењу онога који се моли и разгорева узајамну молитву.

... Ма о чему да се молимо, молитва не треба и не може да нас удаљава од Бога, зато што се молитва излива пред Богом, то она и претпоставља Његово присуство. Што се тиче начина мољења за ближње, треба приметити да се сила ове молитве састоји у искреној хришћанској бризи за ближњег, и по мери те бриге има утицаја на душу ближњег. Зато, помињући ближњег, треба уздићи мисао ка Господу и принети молитву следећег садржаја: „Милостиви Госпode, нека буде воља Твоја; Ти Који хоћеш да се сви људи спасу и дођу у познање истине: спаси и помилуј слугу Твога (тога и тога). Прими ову моју жељу као вапај љубави коју си Ти заповедио“.

Из књиџе
„Казивања једног“

бо̀го̀ѝра̀жиѝеља
сво̀мѐ ду̀ховно̀м оцу̀“

СПОЗНАЈА

Зашѝо тѝребам,
морем су̀за да за̀йловим,
све да свучем
и одјенем нечим новим.
Да о̀йерем тѝамни тѝало̀,
да окајем доживљено
и молѝтву дам у зало̀
за тѝијело ми оживљено.
Шѝо венама тѝад тѝоиче
назваће се Љубав Чистѝа
науцѝћу итѝа је тѝрече
и да нисам она истѝа.
Блаженсвѝво ће тѝреглавѝи
све итѝо носим од рођења,
и душа ће оздравѝи
Духом Свейим је вођена.
Осјеѝићу итѝо се може
осјеѝићи само тѝада,
кад сјединиши се са Хрисѝом,
мир у души кад завлада.

На челу је једно Слово,
не зна свако итѝа тѝо значи,
рећи ћу вам итѝа је ово
неѝићу итѝо са Неба зрачи,
Чистѝа Љубав бесѝјелесног сѝа-
ња.

Духом звана,
тѝоичврђује тѝоимање вјеровања.
Наѝаиша Ковач

ХОЋЕМО ЛИ СЕ СРЕСТИ СА ГОСПОДОМ?

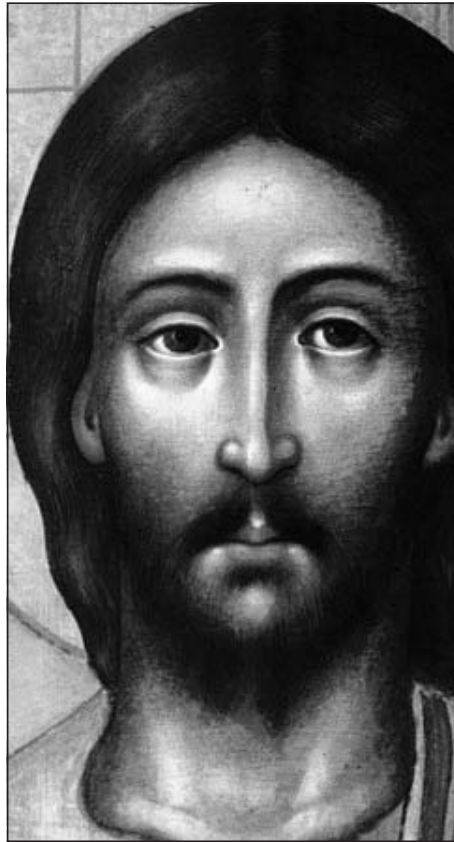
Ето смисла човековог живота - живети да би се угледао Христос, али не како ми хоћемо, већ како Он благоизволи. Чекати дан, када ће Бог утешити Свој народ, не просто избављењем од историјских несрећа, него још бесконачно већом утехом. А која може бити већа утеха од оне када Син Божији долази своме народу?

Свети савршавају свој подвиг ради читавог народа и читавог човечанства. И празник Срећења говори: требало би да нам буде дано да пре смрти видимо Христа, јер Га у супротном нећемо видети ни тамо. Много је људи било у храму када је Божија Мајка донела свог Младенца, но нико сем праведног Симеона и Ане пророчице није видео у Њему Бога. Ми треба тако да живимо и тако да се молимо, да би се, како рече један епископ, наше последње „Сада отпушташ“ сјединило са речима Христовим на Крсту: „Сврши се!“ Но, постоји реална опасност да се ово не догоди. Зато праведни Симеон пророкује, обраћајући се Божијој Мајци: „Гле, овај лежи да многе обори и подигне у Израилу, и да буде знак против кога ће се говорити“ (Лк. 2, 34) - и додаје: „А и Теби самој пробошће мач душу, да се открију помисли многих срца“.

Живот сваког човека одређен је његовим односом према Христу. Примити Христа или одбаци, љубав или мржња - овде се решава све. И нема и не може бити ни за кога средине: ми смо или са Њим, или против Њега. Ово се открило код Крста, када је Он био предан срамној и мучној смрти и ово се открива у читавој историји човечанства. Колико је грешника постало праведним и светим - и до сада слепи прогледавају, хроми ходе, огубани се чисте, мртви устају и сиромашни благовесте. А за колико је њих, Он био камен спотицања и саблазни на њиховом путу, о који су се они спотакли и пали!

Од куда толика активна мржња код оних који су стремили да сагоре Његову Цркву до темеља, а

све верујуће побију као Његове сведоке, и само име Божије избришу из људског памћења? У односу према Христу нико не може остати неутралан. Можда се може само привремено скривати, али, неизбежно, долази моменат када даље ћутање постаје саучесништво у злочину. Ти ниси крив, ако на твоје очи убијају? Христа је распињала не само гомила која је злобно хушкала око Њега, него и они који су равнодушно посматрали оно што

се догађа. Најсвирепији тирану у историји ослањају су се управо на овакву равнодушност - у супротном, не би се одржали. Онај ко је равнодушан према туђем животу и смрти, равнодушан је и према својем. Такви људи живе заправо као да не живе - и као да их не дотиче живот. Пре прве смрти, како каже Откровење, њима долази друга смрт - вечна смрт, којом се кажњавају најстрашнији не-

раскајани грешници. И не сазнаје се Христос само у време гоњења, као што је то недавно било код нас, - када су милиони устали у славу мученика и милиони пали у одступништво од вере.

И данас, усред култивисања безумног безаконја и неморалности, не завршава се борба за сваку људску душу. Христос испитује људе и налази да су многи који говоре о љубави према њему лажљивци.

Чини се да је притисак зла око сваког хришћанина достигао крајњу границу и зато је данас нарочито важно и важније него икад, не устукнути у противљењу истоме. Замислите, ако Празник одступи сваки хришћанин, Црква би престала да постоји. Празник Срећења је зов свима да стану на страну Христа. Радост Цркве је у томе што се спасење открило пред лицем свих људи. Он је дошао да све спасе, али ће се спасити само они који остану верни и када сви теже да одбаце верност.

Нека буде ово дано и свима нама засупништвом Божије Мајке, Која се, усред празника Срећења, моли за сусрет свих људи са Господом. Један свештеномученик је писао из конц-логора: „Теби, Богородице, молитву приносим, не за себе, већ за све. Тобом једино, ми живимо у ове страшне дане. Теби самој је мач пробио душу, Крст Христов, да се открије чистота Твоје душе и помисли наших грешних срца.“ Чистота душе - то је љубав према немоћнима који падају, каже свети Исак Сириј. Ми не знамо кроз какве још невоље и жалости треба да прођемо да би измолили покајање за читаву нашу Русију и чудо препорода. Само када би нас те невоље, макар оне биле и на смрт, уистину приближиле сусрету са Господом и Пречистом Мајком Његовом.

„Одговори“
 њрођ. А. Шарџунов
 „Руски дом“ 2/2005.

Превео:
 Небојина Ђосовић

СПАСЕЊЕ

Спасење наше зависи од наше воље. Воља је битни услов спасења. Ако нема воље, сам Бог ништа не чини, мада и може по својој слободи (Макарије Велики).

Бог никад не чини људе добрим кроз насиље и принуду... У нашој је вољи и спасење и погибао (Златоуст).

Спасење наше

Бог више жели од нас и помаже

Онај који хоће да се мири с тобом није човек, пред којим би имао да се стидиш и цврениш. То је Бог, који више од тебе жели да те ослободи од грехова. Ти не желиш толико сопствену безбедност, колико Он жели твоје спасење; и ово је Он показао самим делима... (Златоуст).

Бог на разноврсне и нама несхватљиве начине уређује наше спасење: У онима који желе и траже спасење Он појачава жељу, а у онима који немају жељу изазива ову; помаже испуњење наших спасоносних жеља, и удахњава свете жеље, или их утврђује... Он, у једнима, производи почетак спасења и распаљује усрђе према њему; у другима, приводи дело крају, и врлине ка савршенству; једне задржава од блискога пада; другима пружа прилике и олакшице за спасење; другима, који хоће и труде се, помаже; друге, који неће и противе се, привлачи и склања ка добром расположењу. Свуда производи све: побуђује, али без нарушавања слободе коју је дао (Јован Касијан).

Спасење је могуће из највећих грехова, ако човек хоће

Господ је сишао на земљу ради спасења грешника и њих је прве призвао, да после нико не би очајавао због свога спасења... Ђаво наводи на грех, а после баца у очајање, да би одвратио од покајања и спасења. Али ти га не слушај него приступи супротним делима. Ти си пао? Устани. Ти си блуд чинио? Покај се. Ти си прелубу учинио? Поправи се. Није велико твоје покајање, већ је велико човекољубље Господа. Докле год дишеш, и налазиш се на самртничкој постели, врши покајање, тиме ћеш привући човекољубље Божије (Златоуст).

Спасење не захтева

ни нарочито време ни место

За друга дела одређују се друга времена: друго време за сетву, и друго за жетву... А за дела душевног спасења свако је време угодно, и сваки дан подесан, ако хоћемо... Увек је време молитве, време суза, време очишћења од прљавштине, време грабљења Царства небеског (Теодор Студит).

Спасење могуће

и у брачном животу

Неки од световњака запитали су светог Јована Лествичника на који начин они могу да се спасу живећи у браку са својим женама и оптерећени светским бригама и пословима.

Светитељ им је одговорио: „Свако добро дело које можете учинити, учините. Немојте никога ружити. Никога не пљачкајте,

никога немојте лагати. Не правите се важни ни пред ким. Никога немојте мрзети. Често посећујте цркву. Будите милосрдни према сиротињи. Никога не саблажњавајте. Туђе се жене не дотичите. Ако тако будете поступали, нећете бити далеко од Царства Небеског“.

Више путева воде спасењу

Има много путева спасења, који воде заједници с Богом. Свака хришћанска добродетелъ представља по један пут. На пример: вера, нада, љубав, братољубље, човекољубље, дуготрпљење, кротост, милосрђе, ревност, пост, молитва, бдење, чистота, девичанство, смирење, уздржање, умереност, живот у пустињи, презирање богатства и имовине, радљивост и тако даље.

Свака од ових добродетели је посебан пут ка спасењу, и несумњиво доводи у једну од многих блажених и вечних обитељи. Јер, као што су различити начини и врсте живота, тако је много и обитељи код Бога (Јов. 14,2), и оне се деле и одређују свакоме по његовом достојанству. Зато нека један испуњава једну добродетелъ, други - другу, трећи - многе, а четврти, ако је могуће, и све. Само да сваки путује без задржавања, да стреми напред, и без скретања да следује стопама оног доброг путовође Христа, који право управља стазу његову и тесним путем, кроз уска врата (Мат. 7,14), изводи на ширину блаженства небеског (Григорије Богослов).

Спасење се не стиче без труда и искушења

Не може се живети без труда, и нико се не награђује венцем без подвига. Понуди себе на труд за своје спасење и помоћи ће ти Бог, „који хоће да се сви људи спасу и дођу до познања истине“ (1 Тим. 2,4)... (Варсануфије Велики).

Сам Господ упозорио је следбенике своје на неминовност искушења, кад је рекао апостолима: „У свету овом имаћете невоље“ (Јов. 16,33). На њих су хришћане упозоравали и апостоли: „Кроз многе невоље треба да уђемо у Царство Небеско“ (Дап. 14,22)... (Јефрем Сирин).

Спасење не одлази нити оклевај

Није добро проћи мимо тржиште, а затим тражити да се купи нека ствар... Рђаво је касније осетити свој губитак и жалити, када нема начина да се он отклони, то јест по одласку из овог живота, кад се закључи књига наших дела и наступи час награђивања праведника и кажњавања грешника...

Зато, пожури и непрестано изграђуј своје спасење, особито кад се приближи крај живота. Наступила старост, то је гласник који јавља о изласку. Спремај се, без оклевања, јер је близак суд (Григорије Богослов).

Спасење без ревности није могуће

Без ревности нема подвига, нема напретка духовног. Ко не ревнује за своје спасење, томе други не могу помоћи, ни Бог, ни људи.

Један брат није имао ревности за своје спасење, па је дошао светом Антонију и замолио га да се помоли за њега. Светитељ му је одгово-

рио: „Ни ја, ни Бог, неће се сажалити над тобом, ако се ти сам не будеш старао о себи и молио Богу“.

Спасење захтева руководиоце

Ревност сама по себи бива понекад слепа и може да узме правац несагласан са циљевима започетог живота. Зато су човеку потребни руководиоци. Један од њих је унутрашњи: своје расуђивање, а други спољашњи: савет искусних.

Расуђивање је око душе и њен светилник. Оно треба да укаже шта је добро а шта зло. Оно помаже да се иде царским путем: да се у подвизима не иде у крајност, на пример у претераном уздржавању, или безбрижности и лењости. Оно помаже да се у добродетељима иде поступно и сигурно напред. Све су добродетељи корисне и потребне: пост, бдење, молитва, смоодрицање, милосрђе и тако даље. За било коју од њих не може се рећи да је већа од друге. Све их треба стицати мудро, са расуђивањем...

Што се савета искусних тиче, они су добри, корисни и треба их

слушати, кад су сагласни са речју Божијом. Оно што се противи речју Божијој не треба слушати, па ма долазило од анђела и апостола (Антоније Велики).

Спасење без Божије помоћи није могуће

Човеков труд и напор, сами по себи, ништа не могу учинити. Без Бога, човек не може ни почети, ни чинити, ни извршити. Господ је рекао: „Без мене не можете ништа чинити“ (Јов. 15,5).

Бог започиње дело нашег спасења, врши га и завршава, када Му се ми не противимо и чинимо сагласно Његовој благодати. Свуда нам је потребна помоћ Божија. А она се обећава онима који са вером просе од Њега: „Иштите, и даће вам се; просите, и добићете; куцајте, и отвориће вам се“ (Лк. 11,9). Који са вером просе, ишту и куцају у двери небеске, свагда отворене за оне који вером просе, они по обећању примају... „Јер сваки који проси прима, и који тражи налази, и који куца отвара му се“ (Лк. 11,10). Јер, кад људи, зли будући, умеју добре дарове давати деци својој, колико ће више Отац небески дати добра онима који Га моле (Лк. 11,15)?

И родитељи, мада желе да помогну деци својој, често не могу, јер човек не може све што хоће. А Бог није такав, него све може. Све хоће да нам да, као добар, и све може, као свемогући. Ради овога треба, у тешким околностима... Њему да прибегавамо са вером, да Га молимо, да иштемo, да куцамо у двери Његовог милосрђа са уздисањем... (Тихон Задонски).

ЖИВОТ И СТРАДАЊЕ СВЕТОГ МУЧЕНИКА ФОКЕ БАШТОВАНА

Живљаше овај Фока у граду Синопу, као и, пре њега, Фока Чудотворац. Он уреди себи башту близу мора; у њој гајаше разну поврће, од чије продаје себе издржаваше и сиромаше храњаше. Део, пак, свога поврћа он меташе поред пута да узимају пролазници, јер бејаше веома човекољубив, и више неговаше духовну башту у својој души него ли ону вештаствену, расађујући и негујући чисте мисли и доносећи плодове врлине. Због тога се света душа његова могла назвати баштом Светога Духа. Као што се вели у Свето Писму: Ти си врт затворен, сестро моја, врт многоплодан (Песма над песм. 4,12); плод духовни је љубав, радост, мир, трпљење, доброта, милосрђе, вера, кротост уздржање (Гал. 5,22-23).

Блажени Фока беше тако ограђен врлинама, да стародревни лупеж - ђаво, који у рајској башти покраде праматер нашу, не могаше покрасти врлине светога Фоке, који са страхом грађаше своје спасење, слушајући речи светог апостола: Будите трезни и стражите, јер супарник ваш ђаво, као лав ричући ходи и тражи кога да прождере (1 Петр. 5,8). Док се светитељ тако подвизаваше, пронесе се међу људима глас о његовом врлинском животу. Јер врлина, горећи као свећа, не може се сакрити, него и у тамној ноћи сија издалека; тако и свети Фока, као усред таме, сијаше својом побожношћу усред таме рода неверног и поквареног, приводећи мно-

ге к познању светлости. Глас о светом Фоки дође и до незнабожног кнеза те земље: јер кнез би извештен да Фока не само сам верује у Распетого него и друге обраћа к Њему. Тада кнез посла своје слуге да убију слугу Христовог. Слуге одмах кренуше и тражаху Фоку, да би га предали на смрт. А сам Фока их срене и упи-

та: Кога тражите? - Они одговорише: Тражимо Фоку. - На то им Фока рече: Свратите код мене, господо моја, и ја ћу вам испричати о њему.

Са тим речима он их уведе у свој дом и добро их угости, јер тако треба поступати са непријатељима својим, сагласно речима Светога Писма: Ако је гладан непријатељ твој, нахрани га; ако је жедан, напој га (Прич. Сол. 26,22). А када се слуге добро zaloжише вином, Фока их упита: Због чега тражите тог човека? - Они

му онда поверише тајну, говорећи: Тражимо га да га ставимо на муке, јер кнез нас посла да га убијемо зато што не поштује богове наше него се клања Распетоме. - Фока им на то рече: Молим вас, господо моја, сачекајте до сванућа у дому мом једући и пијући, па ћу вам га сутра ја предати, јер га нико тако не познаје као ја. Он станује недалеко одавде, а сада је отишао некуда, али ће се убрзо вратити, и ја ћу вам га сутра предати у руке.

Слуге пристадоше, и стадоше пировати у дому самога Фоке кога тражаху. А свети Фока за то време ископа себи гроб у својој башти, припреми све што му треба за погреб, раздаде сиромасима све што имађаше, и сву ту ноћ проведе у молитви, спремајући се за смрт. Када свану, слуге послане од кнеза устадоше и упиташе га: Је ли ту Фока кога си нам обећао предати у руке? - Светитељ им радосно одговори: Ту је, господо моја! Падите с њим што хоћете. - Слуге га онда упиташе: А где је он? - Блажени им одговори: Ја сам Фока кога ви тражите да убијете. Ја сам слуга Исуса Христа. Ја одбацујем ваше одвратне богове. Уморите ме.

Чувши то посланици се удивеше и постидеше, и не хтеше да руке своје окрваве крвљу тако добродо човека, који их тако радосно прими и угости. И желећи да отиду они рекоше блаженом Фоки: Ми ћемо казати кнезу да смо свуда тражили Фоку, али га не нађо-

смо. - А Фока им се клањаше и ноге им грљаше, молећи их да изврше што им је наређено. И говорише им: Ничим ме ви не можете тако наградити за указано вам гостопримство, него да ме разрешите од окова тела и пошаљете ка жуђеном Христу.

Тако свети Фока жуђаше да се разреши од тела и да са Христом живи. Тако свесрдно жељаше он да крв своју пролије за Христа Господа. Тако велику љубав он имађаше к Богу, да говораше: Боља ми је милост Твоја од живота овог временог (ср. Пс. 62,9).

И тако умоливши слуге, он прими венац мученички: слуге му одсекоше главу, и он пређе из земалске баште у небеску (То се догодило око 320. године). Свете пак мошти његове бише погребене у гробу који он сам беше спремио. Доцније, када у тим крајевима засија побожност, над гробом светог мученика би подигнута црква у име његово. И многи верни црпаху благодат од светих моштију Христовога страдалца: једни добијаху исцељење од болести, други - утеху у жалости, трећи - помоћ у невољама добијаху молитвама светог мученика Фоке. Не само у граду Синопу, него и по целој васељени, на копну и на мору, свима који с вером призивају име његово и поверавају себе његовим молитвама, свети мученик се показивао велики добротвор у невољама и брзи помоћник. Због тога код оних што морем плове беше обичај да светог Фоку призивају у помоћ; јер много пута он им се јављао јасно: некад ноћу, када се припремала бура, он је будио заспалог на крми крманоша; некада

су га виђали где стоји на кљуну лађе; некада је виђан како иде по мору. И слављаше се име светог Фоке на многим лађама које пловљаху по Црном Мору, и по Јадранском, и по океану; уместо обичних песама својих морнари стадоше певати похвалне песме у част светог Фоке, тако да име његово сваки час беше у устима људи који пословима својим путоваху по морима. Но они спомињаху светог Фоку не само у невољама него и у радостима. У њих бејаше овакав обичај; када сеђаху за трпезом или на каквој гозби, они одвајаху део хране или пића у част светог Фоке. Неко од оних за трпезом куповао је тај део, и новац од тога остављан у нарочиту касицу. Радећи тако сваки дан: данас је тај део куповао један, сутра други, прекосутра трећи, и тако редом сви, од првог до последњег. А када би негде пристали уз обалу и излазили на копно, они су тај новац раздавали убогим, болеснима, сиротима и путницима.

Овај обичај одржаван је много година, све док непријатељи светог Крста, по попуштењу Божјем због грехова наших, не заузеше све ове земље; они силно угњетаваху свету веру и смањеше број хришћана (Овде се мисли на мухамеданце - Турке. Град Синоп паде под власт селџукских Турака 1214. године. Након два и по столећа, 1461. године, Синоп поново заузеше Турци, под Мухамедом II, пошто претходно беху заузели Цариград, и на развалинама Византије основаше Турску царевину). Међутим свети Фока, општи заштитник свију, не престаје и сада помагати онима који плове по мо-

ру овог краткотрајног живота, упућујући нас к небеском пристаништу својим топлим молитвама за нас Богу. Нека се молитвама овог мученика Христовог избавимо и ми од сваког потопљења, непогоде и буре, сада и увек и кроза све векове. Амин.

*Житија Светиих за
Сейтембар*

ХРИСТОВО РОЂЕЊЕ

У вавилонским и египатским храмовима одржава се кроз многе векове традиција, да ће се од једне невинне и свете девојке родити Спаситељ света. Грчки историчар Херодот описујући ове храмове вели: „При врху последње куле (храма) налази се једна капела, у којој је једна богато окићена постеља, и крај ове сто од злата... Према ономе што причају халдејски свештеници ту нико не проводи ноћ осим једне жене коју би између свих осталих жена изабрао Бог. Они веле, премда се то мени чини сумњиво, да сам Бог силази у храм и одмара се на постели, исто онако као што бива и у Тебама у Египту према веровању Египћана. Јер и тамо једна жена спава у храму Јупитера Тебанског (Озириса), и држи се и у једном и у другом месту, да ове жене немају никаква односа са смртницима“. Из овога се види јасно да се у Вавилону и Египту веровало, још у петом веку пре Христа, да ће се Спаситељ света родити од девојке и Духа Божјега, као што је пророк Исaiја још пре тога прорицао међу Јеврејима на једном месту: „Где девојка ће затруднети и родиће сина и наденуће му име Емануило“, и на другом: „Јер нам се роди дијете, син нам се даде, којему је власт на рамену, име ће му бити дивни, савјетник, Бог силни, отац вјечни, кнез мира“.

*Ејиској Николај
(Велимировић)*

О БЕСТРАШЋУ

Обележје бестрашћа је вероватно истрајавање у свему без смућења и без страха. (Човек у њему) благодаћу Божијом прима особину да, по апостолу, све може (уп. Фил. 4,13). (Бестрашће) отклања било какву бригу о телу, наводећи на подвизавање са принуђавањем (себе), чиме се доспева до спокојства навике. Захваљујући за (успех), он се опет подухвата принуђавања (себе), како би увек био у борби и побеђивао са смирењем. И то је напредак човека. Јер, оно што се чини без принуђавања није дело, говори свети Исаак, него пре дар. Ако је спокојство дошло после првог напора, ради се о награди за пораз, због чега (изостаје) похвала. Не похваљују се, наиме, они који примају награду, него они који се принуђавају у делању и ништа не примају. И шта бисмо да кажемо? Ма колико да чинимо и да захваљујемо Добročинитељу, ми још много више дугујемо. Јер, Он није ничега лишен и ништа не потребује. Ми, пак, без Њега не можемо ништа добро учинити.

Онај ко се удостојио да слави Бога и сам (много) добија с обзиром да се удостојио да прими чудновати дар. И ма колико да хвали, он све више постаје дужник, не налазећи краја или прекида у познању Божијем, или у захваљивању, или у смирењу или у љубави. Они, наиме, нису од овога века да би имали краја. Напротив, они су од оног бесконачног века који нема краја. У њему је пре (присутан) раст знања и дарова. Онај ко их се удостојио делом и речју, ослобађа се свих страсти. Онај ко жели да их постигне, треба да пребива уз Бога и да нема никакву бригу о овоме веку, нити да се плаши икаквог искушења, будући да путем њега узлази ка већем напретку и вишем степену. (Не треба он да се плаши) ни рђавих снова, ни наводно добрих, ни неке рђаве мисли, ни опет добре, ни туге, ни наводне радости, ни очајања, ни дубине, ни висине, ни остављености, ни нечије наводне сарадње, ни снаге, ни равнодушности, ни напрет-

ка, ни расејаности, ни наводног усрђа, ни приметног бестрашћа, ни велике пристрасности. Он треба да негује безмолвни живот без расејавања и са смирењем, верујући да нама нико не може учинити зла уколико га (сами) не желимо.

(Зло нам се, пак, може десити) једино ради надмености и ради избегавања да увек прибегнемо Богу, што се не пружамо пред Бога тражећи да у свему буде Његова воља, и што не говоримо свакој помисли која нам долази: „Не знам ко си. Бог зна да ли си добра или не. Ја сам, пак, полагао и полажем себе у Његове руке, будући да се Он стара за мене (уп. 1. Пт. 5,7). Као што ме је створио из небића, тако ће ме по благодати и спасти, уколико му је угодно. Нека само буде Његова света воља у садашњем и у будућем веку. (Нека буде) како Он хоће и кад хоће. Ја (своје) воље немам,

већ знам (само) једно: да сам много сагрешио, да ми је много добра учињено и да не захваљујем према сили ни делом, ни речју Његовој благодати. При свему томе Он може и жели да све спасе, а са свима и мене како сам хоће. С обзиром да сам човек, ја не знам да ли ме жели оваквог или онаквог. Ја сам, дакле, бојећи се греха, побегао (из света) и дошао овамо. Због мог греха и многих слабости седим докон у келији, као затвореник у тамници, и чекам одлуку Владике“.

Уколико примети да је докон и пропао, он не треба да се плаши с обзиром да ће доћи до скушења душе и болних суза, наравно ако не излази из келије. Опет, уколико има велику ревност за сваку духовну делатност и (чак) сузе, нека их не сматра (поводом) за радост, него лукавством и припремом за борбу. И једноставно, он треба да пребегне сваку ствар (било добру, било злу) како би у свему остао без смућења, безмолствујући и подвизавајући се према снази. Он треба да испуњава оно што је примио, уколико има неког ко га саветује. Ако, пак, нема саветника, треба да има Христа како би га за сваки подухват и помисао питао у чистој молитви, од срца и са смирењем. О никако не треба из дрскости да (помишља) да је постао опробан монах, све док не сусретне Христа у будућности, као што говоре Лествичник и ава Агатон. Уколико свагда буде имао намеру да се држи богоугађања, Бог ће га научити својој вољи, било преко уверења у мислима, било преко неког човека или списа. Уколико буде одсецао своју вољу Њега ради, Бог ће учинити да, уз неизрециву радост, доспе до савршенства ни сам не знајући како. Видећи речено, он ће се много чудити, (као усталом и чињеници) да свагда почиње да проналази радости и познање. У свакој ствари он налази корист и Бог у њему царује као у ономе који нема своје воље, и који се потчињава Његовој светој вољи. И он постаје као цар: оно што он помисли

ИСТИНСКО РАСУЋИВАЊЕ

без труда одмах и бива мигом Бога, који се брине о њему. То је вера о којој је Господ рекао: Ако имате веру, и остало... (уп. Мт. 21,21). На тој вери се, по апостоу, надограђују остале врлине (Кол. 1,23).

Непријатељ чини разне подвале како би се човек одвојио од безмолвија и увалио у искушење, те на неки начин показао неверан, у потпуности или делимично се надајући на своју снагу или разборитост. Тиме непријатељ стиче средство да га победи и да га, окајаног, узме у плен. Знајући (његове замке), он напушта сваку сладост и покој (овога) света (као нешто непостојеће), и прибегава безбрижности (Под безбрижношћу се, као и много пута раније, не подразумева немар и непажња за оно што је неопходно, него одсуство сваког старања за овосветско, које иначе са собом носи неспокојство као препреку трезвоумљу.) (оствариваној) било у потчињавању (у коме се старатељ (тј. старац) има уместо Христа и на кога се полаже свака мисао, реч, и дело, тј. како се ништа своје не би имало), било у безмолвију у коме са чврстом вером бежи од свега, имајући Христа уместо свих, тј. у коме Он за њега постаје све и у садашњем и у будућем веку, као што говоре Златоусти и Дамаскин, хранећи га, одевајући га, ускојављујући га, учећи га и просвећујући га. Једноставно, (он верује) да ће се Он и о њему бринути као што се (бринуо) за своје ученике, премда се сам и не труди слично њима. Ипак, он има чврсту веру услед које се не брине о себи као остали људи. Из страха од (злих) духова, као и апостоли због страха од Јудејаца, он седи у келији чекајући свог Учитеља, тј. да га, путем суштинског сагледавања или познања Његових творевина, мислено са-подигне (тј. саваскрсне) и дарује му мир, као и апостолима, при затвореним вратима, (како) говори свети Максим.

Онај ко је због великог смирену-мља по благодати Божијој примио дар расућивања, треба да га чува свом силом. Он ништа не треба да ради без расућивања, како не би, грешећи са знањем, из немарности потпао под већу осуду. Онај, пак, ко га још није стекао, не треба да настоји

ни на једној мисли, речи или делу без распитивања, без чврсте вере и чисте молитве. Јер, без њих нико не може доспети до нелажног расућивања. Оно се, пак, рађа из смирену-мља. Само, пак, у ономе ко га има порађа прозрење, као што говоре Мојсије и Лествичник, како би унапред могао да види скривене сплетке непријатеља и да на време пресече поводе за њих, као што (говори) Давид: На непријатеље моје погледа око моје (Пс. 53,9). Обележја расућивања јесу нелажно распознавање добра и зла и познање воље Божије у свим подухватима. (Признаци), пак, презрења јесу познање властитих грехова пре

него што доспеју до дела, онога што бива поткрадањем од демона, (те тајни скривених у Божанственим Писмима и у чулној творевини). (Своје) признаке има и њихова материја, као што је раније речено: смирену-мни треба да има сваку врлину и да (при том, себе сматра) великим дужником, те да истински верује да је нижи од сваке твари. Изостајање такве вере, међутим, јесте сведочанство да је гори од сваке твари, макар му се и чинило да води равноангелни живот. Наиме, и истински анђеол, и поред врлина и мудрости, није могао да се допадне Творцу без смирења (Реч је о Деници - палом анђелу који је презрео смиреност).

Шта, дакле, има да каже онај ко (само) умишља да је анђеол уколико нема смирења, које је узрок свих постојећих и долазећих добара. Из њега се, наиме, рађа расућивање које просвећује крајеве (земаљске) и без кога је све мрачно. Оно је светлост и назива се (светлошћу). Стога ми пре сваке речи и подухвата имамо потребу за њом како бисмо могли видети и остало и дивити се. „Дивимо се Богу који је првог и Господњег дана прво створио светлост како оно што је настало после не би остало невидљиво и као непостојеће“, говори Дамаскин.

Према томе, расућивање је светлост, а прозрење (које се од њега рађа) јесте најнеопходније од свих дарова. Јер, шта је потребније од виђења сплетки демона и од чувања душе у сарадњи са благодаћу! Од свих, пак, делатности, најнеопходнија је, по светом Исааку, чистота савести и освећење тела, без кога нико, по апостоу, неће видети Господа (Јев. 12,14).

СВЕТИ ИСПОВЕДНИК ВАРНАВА НАСТИЋ

Одлуком Светиој архијерејској сабора АС-бр.60/зай.86 од 18. маја 2004. године име Епископа Варнаве Настића је унето у Дивних Светих, иј. Хеортолозион и Календар Светих наше Помесне Српске цркве. Његов спомен ће се обележавати сваке године 12. новембра, што је обзнањено и свим сестиринским православним Црквама у Васељени.

Иако свестан да је писати о свetim угодницима Божјим тешко и одговорно, јер осим догађаја, датума и година, код њих је много важније сагледати њихов подвижнички труд на путу Христовом ка Царству Божијем, узимам себи слободу, да у границама скромних могућности, опишем свештеномученичко тихо животно ткање Епископа Варнаве Настића, од Гере, Индијана САД, где се родио, до манастира Беочина, у Срему где се упокојио.

Међу најсветлијим ликовима у „страсној четрдесетогодишњици“, како је време од 1945. па нао-вамо назвао Ава Јустин Поповић, свакако је лик епископа Варнаве Настића, који је знао да су хришћани позвани да се обуку у новог човека, сазданог по Богу у праведности и светости истине (Еф 4,24), а то значи, да се обуку у милосрђе, доброту, смирену-мље, кротост, дуготрпеливост и, поврх свега у љубав (Кол 3,12-14). Да иду за правдом, побожношћу, вером, љубављу, трпљењем и

кротошћу (1 Тим 6,11). Да се уклањају од зла и чине добро (Јн 5,29; 1 Пс 37,27; Рим 12,9; 1 Сол 5,22; 2 Тим 2,19; Јн 11). Да мисле све што је истинито, поштено праведно, чисто, достојно љубави, што је на добром гласу, што је врлинско и достојно похвале (Фил 4,8). Јер који чини добро, од Бога је (3 Јн 11), а плод Духа је у свакој доброту, праведности и

истини (Еф 5,9; Гал 5,22-23). Дакле, Епископ Варнава је знао и био свестан да Господ љуби правду и неће оставити преподобне своје, и да ће их довека сачувати (сп. Пс 36,28).“

Он је смерно носио свој крст петогодишњег робовања у комунистичким казаматима Сарајева,

РОЂЕЊЕ, ДЕТИЊСТВО И ШКОЛОВАЊЕ

Епископ Варнава, у свету Војислав Настић, рођен је 31. јануара 1914. године у Гери, Индијана (Сједињене Америчке Државе) од побожних родитеља Атанасија и Зорке, рођене Лакковић, који су га од детињства васпитавали у православном духу. У Америци је живео до своје осме године када је, по завршетку другог разреда основне школе, заједно са родитељима дошао у Сарајево. Овде је наставио своје школовање и, са одличним успехом, завршио основну школу и гимназију са вишим течајним испитом, а потом је, заједно са оцем, отишао у Охрид код владике Николаја (Велимировића) да затражи благослов за упис на Богословски факултет у Београду.

Иначе, отац епископа Варнаве, Атанасије, је, по сведочењу владике Николаја, „активно учествовао у српском верском покрету Богомољци и материјално подржавао путовања њихових проповедника“.

После краћег разговора и добије-ног благослова, Атанасије је упознао епископа Николаја и са синовљевом жељом да постане монах. Владика се овоме обрадовао, али му је, ипак, рекао „да за сада иде и студира, а да ће се он молити Господу да му испуни и другу жељу“.

Тако се Војислав уписао на Богословски факултет Српске православне цркве у Београду, са жељом да свој живот целокупном својом личношћу посвети Богу. „То посвећење живота Богу он није схватао никако другачије него посветити Богу сву своју љубав, све своје таленте, сву своју снагу и сав свој ум“.

О УЗРОЦИМА НЕСРЕЋА

Стоца, Зенице и Сремске Митровице, а потом и још дванаест година у кућном притвору у манастирима: Ваведење, Гомионица, Круседол и Беочин. Увек се у својим страдањима борио да, љубављу и смирењем, победи зло и оне који су том злу тако предано и верно служили. А побеђивао је, јер је, по речима протосинђела др Стефана Чакића, „био једна изузетна личност, једна несаломљива енергија, један бескомпромисан борац за истину и правду, један ватрени родољуб, један свети архипастир Цркве Христове, једна неугасива звезда водила нараштајима који долазе, један скоро недостижан пример доброте, честитости и поштења“.

На срећу, и у том времену, било је људи који су га посећивали и кријући од полицијских чувара, сачували неки његов чланак, писмо, упамтили реч. Једном речју, били су то они, који су му, попут Симона из Кирине, помагали у шошењу крста.

Захваљујући њима и писаним документима, покушају да осветлим голготски пут овог свештеноченика, неустрашивог исповедника истинског служитеља Светог олтара Божијег, дивног пастира, храброг витеза и достојанственог сведока Христа Васкрслога, буктињу која је светлила у тами, и коју тама није могла да обузме (ср. Јн 1,5), човека кога је Бог, због његовог срчаног прихватања монашког подвига, свештеничке службе и целокупног живота прославио и нама, као светог, открио.

iprojodjerej
Саво Б. Јовић

Радознали траже од Господа да се он изјасни за или против Пилата, и од Христа хоће да чују, такође, зашто Бог допушта свакојаке несреће. Како одговорити на саблазан неправедности? Где је узрок несреће, који се може одредити једном заувек? Господ даје неочекиван одговор: „Ако се не покајете сви ћете тако изгинути“.

Ово је тежак одговор, зато што он поставља све који питају пред лице њихове одговорности за он што се дешава. И, као прво, одговорност се састоји у томе да се схвати шта је то грех. Само по себи се разуме да наш грех нема непосредно везе са драматичним догађајима о којима је реч. Наш грех је у другом: у неверовању у Бога, у затворености у себе и нарушавању заповести Божијих.

А горе од свега је унијије (клонулост), када се од свега дижу руке. У њему су сви греси заједно узети. Његов спољашњи израз је „пливање низ реку догађаја“, тј. непротивљење ничему што се дешава данас око нас. Наш грех је, пре свега, у томе што мислимо да је смрт јача од живота, оног живота којег Бог предлаже човеку од почетка света. Веровати у смрт - значи одрицати се од наше способности за живот и истовремено одбацити љубав у којој су садржане све заповести Божије.

Грех је повезан, пре свега, не просто смрћу као таквом, него са унијијем и нашим одбијањем да живимо. О овоме говори Христос. Он нас позива да се покајемо, зато што оно што се дешава зависи од нашег унутрашњег стања. Но, најглавније је то - да нама предстоји сусрет са нашим Богом.

По видивом, Господ не даје никакав одговор на питање о несрећи, тј. њени узроци као да остају скривени. „Мислите ли ви да су ови људи били грешнији од свих? Не, кажем вам.“

Замислимо се над речима Христовим. Не говори Он о ономе што је на површини и што је исувише очигледно, нити о суровости владара и несрећном случају, већ о томе зашто Господ допушта да то буде. Дакле, не треба да мислимо о „несрећи Галилејаца“ (и наших савременика), него да запитамо себе како да нађемо пут ка покајању. Или ћемо, у супротном, сви изгинути. А страшније од свега је погинути без покајања.

У покајању је дубоки одговор на то како помоћи нашем отачаству, људима који пропадају (гину). Господ допушта да се десе многе несреће, ради једног-јединог: да нас приведе покајању.

О, када би несреће које доживљава наш народ послужиле његовом покајању и обраћању Богу! И зато ми треба као увек, или тачније као никад пре, да се усрдно молимо. Када се види таква страшна катастрофа, некоме се може учинити да молитва ту више не може помоћи. Али када почнеш да се молиш, све се, по милости Божијој, разрешава. У крајњој мери долази се до чврсте уверености да се све у свету дешава по вољи Божијој или по допуштењу Божијем.

Шта чинити?

Ми треба да чинимо, на земном плану, све што од нас зависи, али при томе се не обмањивати са лажним надама овог света на спољашњи успех и не заборављати да нам „са многим невољама ваља ући у Царство Божије“. Чувати свети мир „док су земљотреси по свету“, за које Господ каже да су почетак страдања, и знати да је Христос већ све победио, и одговорношћу вере ући у Његову победу.

iprojodj. Александар

Шарџунов:

(„Руски дом“ 4/2004.)

ippeevo:

Небојина М. Ђосовић

УСТАНИЧКИ БОЖИЋ

Је ли, најлепши ти је празник Божић?

Помисли само: Целе недеље се ради, спрема, чисти, меси, као да ће ти доћи најодличнији гост, или неко ко ти је ванредно мио.

На Бадње вече је све готово и савршено. Слаткиши и свакојаке ђаконије су спремљене, печеница заклана, чека само да се пече. У кухињи мирише све на колаче и у топлим собама влада онај најдивнији мирис - чистоте.

Спушта се вече - Бадње вече!

Сада се упали кандилоце, које тако мило и нежно вири из зеленог жита. Боже, то је нада, нада у Тебе и у будућност! Па онда се унесе у лепо угријану собу слама, та радост целе породице.

Свако срце живље куца, очи старијих су сузне од неизказане радости, јер им се чини да су скинули са себе велики терет. Са светом сламом увлачи се у породичну одају свети мир, који тако прија души човечјој. Пушке почињу да одјекују.

Сада наступа онај тренутак, када си кадар и најгорем злотвору да опростиш и када мислиш, да у твојим грудима станује само бојанство.

Лепа и висока је планина Голешница у Старој Србији. Само је гола, као што јој и име каже, па не видиш ни једно дрво по њеним врховима, јер су Турци све посекли, бојећи се, да ће се тамо Срби устаници моћи склањати.

Ту шиба студени ветар по својој вољи, јер ту нема ни дрвета ни цбуна, који би га могли зауставити.

У долу има по гдекоје српско село. Село! Неколико ниских, плетених, и блатом олепљених, неокречених кућица, то ти је село; ту живи јадна српска раја, која и зими и лети стрепи од својих насилних и обесних непријатеља...

На једном врху ове планине вирила је из земље овде-онде стена, карпа. Изгледаше као да је ту сам Бог наместио неке гробне споменике, јер код тих стена много је одушевљених и одважних бораца испустило племениту душу своју и оросило камење својом крвљу, бранећи јадну браћу своју од душманске руке и насиља.

Али ако је и ова гора немилa и гола, ипак није била пушта.

Иза оних стена лежала је скривена једна српска чета. Студени

ветар шибао их је по лицу и бацао им снежне пахуљице у очи. По гдекојем ударише од снажног ветра и сузе на очи, које су се тамо одмах и следиле. Али су се ипак држали као прави јунаци.

До сада су имали више љутих окршаја с непријатељима и сваки њихов куршум наносио је квара непријатељу. Колико метака, толико мртвих глава. А од њих, још нико није пао.

На највишем положају, иза једне карпе, налазила се њихова стража: један млад кршан момак. Она друга четрнаесторица су иза стене лежала на голој земљи, са пушкама поред себе, и тихо разговараху.

- Ко ће сутра, на Божић, оној сиротињи рећи коју лепу, утешну реч, кад им убише попа? - шапуће један четник.

- Јадан им Божић! Њима и нама! - вели војвода.

- А да су га само убили, но га исекоше и бацише насред села, и нико га не смеде сахранити. Сваком Србину су претили, да ће га исто тако убити, ако га сахрани. И тако је сиромаш лежао пет дана, и сви смо морали својим очима гледати, како га врале и гаврани почупаше? - говорио је трећи.

- Ја сам баш онда ишао у село по храну за нас и пратио, у сумраку, кришом његову жену и децу до њега... Али никада нећу заборавити, како је јадница видела рашчупано тело онога, који јој је био све и сва на овоме свету... како је само очајнички јаукнула, да се до неба чуло, кад виде испод го-

лих ребара - крваво срце свога мужа, оно племенито срце, које за народ свој мораде престати да куца... А сирочад његова врисаху, кад видеше доброг оца мртвог.

- Нисам могао то дуго гледати. - И тако је сиромаш лежао пет дана, па су га онда тек смели сахранили...

Четници заћуташе, само погледом који шкрипну зубима.

А ветар хујаше и немилосрдно пробијаше им кости, а зима стекла, е мислиш да пуца дрво у гори.

- Е, браћо, - каже један старији четник, - није то једини случај њихове бездушности и дивљаштва... То се овде сваки дан догађа... Па има и још грознијих ствари. Мученици су то, та наша браћа... Изгледа, као да је сав свет заборавио на нас, на Србе...

- И ако свет, ал' Бог не!...

У тај мах даде стража знак.

Момци се опружише хитро на земљу и спремише пушке за одбрану.

Доле се видела једна велика гомила аскера, која се пењала горе. Од тридесет Турака скоро сви изгинуше, а што није, то побегло одневши са собом понеке своје мртве или рањене. А од српске чете остало је још четворо: војвода Коста и три момка...

Бадње је вече...

Четири четника копају ножеви-ма и рукама, за своје изгинуле другове, раке у земљи смрзнутој и тврдој, као погдекоје људско срце.

И тако их, још оно вече, сахранише. На облачном небу указа се неколико звезда, а те су тако сјајно блистале, као да су наумиле да замене мртвачке свеће. Свештеник није био овде, да чита моли-

тве, али тихим и тужним гласом молила су се сва четворица за своје мртве другове и леденим сузама су им преливали гробове.

И сваки четник је мислио, да ће се, можда, скорим видети са својом погинулом браћом...

Божић!

Од јутрос пада снег. Планина је сва бела и преко свежје гробне хумке распрострај је био - бели покров.

Четници су се за једну повећу стену склонили, јер би их, иначе, аскери могли познати по мрком оделу.

Већ неколико дана нису им сељаци могли доносити јело. А они су све потрошили, штогод су имали за јело.

- О, ал' сам гладан, - шапуће један младић.

- Шта ћеш, када више немамо ништа за јело.

- А има ли макар парченце војска?

- Нема!

- О Боже, а данас је Божић!

Тада се усправи њихов војвода Коста тресући са себе снег и рече тужним гласом:

- Браћо моја, и ми ћемо данас Божић славити, и ми, ми, сирочад целога човечанства!

И он извади из торбе једну јабуку и четри ораха - то је било све што је имао.

Могло је бити подне.

Седећи на снегу, ови сиротани су јели сваки једну четврт јабуке и један орах, и тихо, побожно, су певуцкали: „Рождество твоје...“.

Милена
Миладиновић

ПОДИГНИТЕ ОЧИ К СУНЦУ

Господе, опрости што ја недостојни Теби се обраћам. А обраћам се с питањем, које не могу сам да држим.

Шта ће бити с онима који за Тебе знају, а Теби се не окрећу? Не, нису они од оних који се боре против Тебе. Нису ни од оних који не поштују Твоје законе. Напротив, они поштују Твоје законе, искусивши добра која од њих долазе. Па зашто онда бринем? Зато што још не дижу главу према Теби, да виде да си Ти Бог, да се поклоне Теби, да Те воле свим срцем.

Можда би требало да сачекам. Можда би требало да прво ја постанем бољи (па би их више волио, а мање бринуо, и тако и себи, и њима, више користио).

Не знам. Хватам њихове погледе, читам њихове пјесме. Слушам њихове приче, пуне бола. Све то мени говори о Теби, јер искреност не може водити нигдје сем Теби.

Боли ме, признајем, та њихова сљепоћа. То што имају све разлоге да се окрену Теби, а ипак скрећу на путеве који нису Твоји. Боли ме, понекад ми раздира срце. Шта ће бити с њима? Какви су они пред Тобом, Господе?

О таквима размишљам, покушавајући да схватим једног од њих, сестру моју. И то што ме боли срце за све њих, то је зато што ме је забољело за њу. Због ње су ми сузе наврле не једном.

Али у Тебе се уздам Господе. Ипак вјерујем да су и такви пред Тобом већи него ја, због искрености и страдања њихових. Вјерујем да, кад ја имам разумјевања за њих, колико га тек Ти имаш! Вјерујем, кад си мене даровао да их волим, колика је тек Твоја љубав за њих! Надам се, вјерујем, да ћеш их Ти ипак извести једном на пут свијетла. Да ће подићи главе к Теби, нашем Богу. Сведобром. Да ће прихватити Твоју руку која вјечно чека, да ће пасти пред Тобом побјеђени Љубављу Твојом.

Вјерујем, надам се, молим Те за то, Сведобри Господе!!!

Јован Рајићаревић

ИСТИНСКА СЛУЖБА

(наставак из прошлог броја)

Други дан, за време службе парохијани се с чуђењем расклонише те учинише пут новом свештенику који иђаше к олтару. Он бејаше малага раста, јака саства, а лице му дихаше здрављем и уздањем у се. Загасито љубичаста мантија његова стајаше му као да је порасла на њему, и одговараше боји лица његова. Он иђаше тихо, ходом побожне смерности. Пришавши к олтару, поклони се и целива икону. Држаше се тако као да ће се сад окренути народу и изговорити кратку проповед, или барем рећи: „Ја сам свештеник Макарије Силоамски, послан на место Родиона Манускриптова.“ Он то не учини, него уђе у олтар на побочна врата. Ту метаниса три пут, и, поклонивши се затим Ђирилу, који стајаше пред престолом обучен, побожно стаде подаље. Тако одстоја целу службу, при чему показиваше у свему не сумњиву побожност: шапташе молитве где треба, клањаше се до земље, или само приклањаше главу, где је што кад ваљало, а лице му је показивало да само мисли о молитви. После службе он, ту у олтару, приђе Ђирилу и врло уљудно узе од њега благослов.

- Допустите, да вам се представим: свештеник Макарије Силоамски! - рече он.

Ђирило се њему приказа и замоли да му дође после цркве.

- Да, да, разуме се, потребно је разговорити се! - рече Силоамски.

После службе он је пио чај у Ђирила. Показа се човек весео и разговоран, врло је много говорио о семинарији, о професорима, о ректору, и о инспектору. Он је прошлога лета свршио школу, па је целу годину остао као певац (псаломчик) у цркви. Ђирило га је се сећао још када је био младић, у првој години семинарије, а Ђирило је тада свршавао семинарију.

- Кад сам, пред полазак, отишао преосвештеному, он ми је веома пријатно говорио о вама. Рече ми да сте веома паметан, и да сви треба да се у вас поуче! - каза поред осталог Силоамски.

- Хвала преосвештеному! - одговори Ђирило.

- Тако се ја надам да ћемо ми живети мирно и слободно! рече нови свештеник, подигнувши се да се поклони.

- Ја сам тому од срца рад!

Ђирило се уздржа од сваког објашњавања. Све ће се објаснити само по себи.

Пред вече Обновљенски оду ка спахници. Мура походи Наду Алексијевну први пут после порођаја.

Седели су у трезарији за чајним столом. Прозори у сад беху отворени. Тамо је већ било расцветалога цвећа, и соба бејаше пуна мириса. Ђирило причаше како се познао с новим свештеником и изражаваше радост што је он млад, и што му је то прва парохија.

- У њега се још није увукла рутина, и користолубље није још могло обладати њиме. Млада је душа приступачнија добру, и ви ћете видети како ће то бити мени красан друг!

Нада Алексијевна слушаше те речи с осмејком неверице на лицу. Очи њене, управљене у Ђирила, као да хоћаху рећи: „Како си ти још простодушно дете! Нећеш ти, мајци, наћи друга зато што ти један и јеси такав!“

У тај мах јавише да је дошао нови свештеник. Нада Алексијевна науми да га прими у другој соби, и изиђе онамо.

Али врата осташе пола отверена, и Обновљенски су могли чути сав разговор.

Силоамски уђе важно, и пре свега стаде тражити иконе. Опазивши малу иконицу у углу, под самим таваном, он се три пута прекрсти и поклони онамо ка икони. Затим се поклони и домаћици.

- Допустите да вам се представим: ја сам нови свештеник Макарије Силоамски.

Нада Алексијевна одговори поклоном, и позва га да седне.

- Када сте дошли? упита она колико тек да буде каквог разговора.

- Јуче. Па сам већ данас сматрао за дужност одстајати службу, и представити се свом старијем брату Ђирилу. Затим некад после сам се пожурио к вама. Допустите, много поштована Нада Алексијевна, надати се да ћу с ваше стране бити благонаклоњено примљен.

- Ја сам вам на служби!

- Не, за сада вас нећу узнемиравати никаквом молбом, но доцније може бити какве потребе. На прилику биће кравица или две, па где да се напасају? Или, рецимо, недостане сена - кога да замолиш, ако не благонаклоњену спахницу?

- Ја сам вам на служби! понови Нада Алексијевна, и устаде с лицем још хладнијим него у почетку.

- Више вас не смем узнемиравати! - рече отац Макарије и, уставши и он, лагано приклони главу а леву руку стави на груди. Нада Алексијевна климну главом, додавши:

- Ево овуда! Ако је по вољи! Та врата воде у сад. Ви јамчано имате своје коње?

- Имам два добра коњића; добио сам са женом. Добри су, ватрени... Нема разговора! Клањам се!

Нада Алексијевна врати се у трезарију и отпоче говорити о баштовану који већ три дана негде пије, и

не долази у сад. Она се у опште чувала ружно говорити о људима, држећи да је то дано сплеткашницама.

- Што ви не кажете штогод о свом госту? упита је Мура.

- Он је учинио на мене рђав утисак! - рече Нада Алексијевна и настави даље о баштовану. Ђирило жалостиво погну главу и мишљаше: „Још га лепо није ни видела, а он трчи да јој каже: ја сам мољакао, не забравите! Још му ништа и не треба, а он се већ боји да га људи не узму за човека самостојна. Чудна ствар! Одкуда то долази? У семинарији га тому нису учили, а живео је још тако мало. Није ли то већ ушло у крв и прелази из колена у колена као нека особита подобност? Ала је то жалосно, ала је жалосно!“

Цело вече бејаше без воље. Нада Алексијевна бејаше под владом рђавога утиска. Она се старала забавити госте, али некако није се могло. Ђирило је слушао непажљиво и одговарао без воље. Он је мислио „о особитој подобности која је ушла у крв“ његове сабраће, и „предавала се од колена колону.“

Вратише се кући рано, чим прође девет сата. Мура се журила к детету. Тек што се попеше уза стубе црквене куће зачудише се да је ходник осветљен и да има гостију. То беху ђакон Симеун и ђак Дементије. Видевши домаћине, обојица с поштовањем усташе, и шешири им се обдодеше у рукама. Зашто не уђете у собу? - упита Ђирило: - Текла! што их ниси звала у собу?

- Ја сам их, попо, звала, али не хтедоше, одговори Текла.

- Не мари!... Воздух је тако пријатан! - нежно рече ђакон. Ђирило их узва у собу. Марија Гавриловна уђе у спаваћу собу и забави се око детета.

- Па шта ви имате, господе? упита их Ђирило, пошто их склони да седну.

Ђакон се искашља, и проговори некако застајкујући: - Ми смо дошли к вама, оче Ђирило, по свом послу... Давно смо се спремали ја и Дементије Јермилић да узнемиримо вашу пажњу, али, између осталог... Ђак Дементије, јамачно, опази да ђакон не угађа, па се он громогласно накашља и груну:

- Пропадасмо, оче Ђирило, са свим пропадасмо!

Ђирило га погледа. - Како то? упита он.

- Хоћемо од глади да помремо, оче Ђирило!

- Од глади?

- Од глади, оче Ђирило! Трпели смо ми дуго, бојали смо се вас узнемиравати... Али, најпоследње, више се не може. Велике породице имамо, а хране никакве. Плата од спахнице не достиже, земљице мало, од парохијана забрањено узимати, а нико и ништа не да.

- Све је тако, све је тако! тврђаше ђакон.

- Не тражимо ми ништа одвише, оче Ђирило, него да се само изхранимо хлебом. Деца плачу, хлеба ишту, оче Ђирило!

Ђирило је већ ходоа по соби затуривши руке за леђа и оборивши главу к земљи. Њему бејаше јасно да ђакону и ђаку доиста плата не стиже да саставе крај с крајем. Њему самом плата једва сачекиваше једна другу. У њих је плате мање а деце више. У њега је тек једно детенце, па и оно не троши ништа. Тешко му беше веома. Он је само створио неимаштину овим људима, а није имао снаге да им помогне. Да му штогод претиче, он би им то понудио, али му није претицало ни паре. Одустати пак од његовога већ уведенога реда он није могао никако. То је била његова прва победа коју је он високо ценио.

- Оче Ђирило! - смотрено рече ђакон. Ђирило се устави и погледа у њега.

- Ми смо с молбом дошли.

- Де-те, де-те! журно рече Ђирило. Њему се веома хтело да та молба њима помогне, а он да је може испунити.

- Земљице ми имамо мало, а у вас, оче Ђирило, има више, чак има врло много црквене земље. И та земља лежи празна... Не бисте ли нам хтели дати неколико - за четврти сноп.

- А колико земље мени припада? живо упита Ђирило.

- Вама припада четрдесет четри десетине, и ливада шест, то је свега педесет.

- То је прекрасно! - Прекрасно! - радосно викну Ђирило: - ви њу засејавајте! Засејавајте себи. Мени ништа не треба. Ја немам кад, а и не умам, при том мени је и ово доста... Да, да! узмите и сејте, молим вас!

Ђакон и ђак гледаху га а не разумеваху. - Па како то?...поче Дементије, али нађе да је боље оћутати. Ђирило поћута један часак, па онда упита:

- Е кажите ми: хоће ли вам то бити довољно?

- Ми смо захвални; веома смо захвални! одговараше они клањајући се ниско.

- Е онда поћите с Богом и радите, само се на мене не срдите!

Он се још једном поклонеше и изиђоше.

- Светац, прави светац! рече ђакон готово на ухо ђаку, кад већ беху зашли за цркву.

- Сутра зором да оремо! Јер се може покајати. Може га одвратити спяхиница или тај Макарије.

- А Макарије неће бити такав. Добро је препреден! То се већ види... Дошао је у цркву па се тако упредобило да мислиш сав је пред Богом, а одмах после одјурно спяхиници и јамачно је камчио што било.

- Море! па ко ће сад с нама? рече Дементије с истинским задовољством, плескајући по леђима ђако-

на, а овај се сагибао као лоза под тешком руком Дементијевог: - по двадесет пет десетина нових, и наших петнаест - свега четрдесет. Море ја и ви, оче ђаконе, можемо бити спяхије, а? Светац! Бог и душа, светац! Њему нешто недостаје у глави!

Кад Ђирило уђе у спаваћу собу, Мура га упита:

- Шта ти то учини, Ђирило?

- Они немају, Мура, баш немају ништа, одговори он.

- Али смо ми за ту земљу могли узети шест стотина рубаља!

- Море, зар си ти такав рачунџија? истински се зачуди Ђирило.

- То ми је казала Текла! - суморно одговори Мура, и више о томе није рекла ни речи. А и Текла, чујући сав тај разговор, бејаше страшно срдита и лупаше ватраљем по куини.

Отац Макарије Силоамски бејаше један од оних „студената семинарије,“ који још од првог разреда, то јест, од самога свога детињства, све своје подобности и тежње спремају и удешавају за парохију. Прохија им се и не представља пред очима другојаче, него као извор доходака, с врећема жита, смерицама проса, са понудама и дарима од имућнијих парохијана, с пилићима, кокошкама - живима и печенима - и са сваким другим „дародајанијем“ које је сваки дужан чинити свом попи. Тек уз то, као допуна, долази служба, вечерња, јутре-

ње, и други обреди. А никад им ни у главу не долази мисао о том: с каквим ће људима они имати посла, какве дужности њима намеће живљење у парохији, хоће ли они утецати на своје стадо, и како ће утецати. И кад добију што желе, онда се од њих развију пастири - што свршавају требе. Њих зову на венчање, или крштење и они иду: а парохијани са своје стране доносе им разне дохотке. И парохијани од њих и не очекују никакве духовне хране, осем онога што служе у цркви, и што врше по требнику.

Ти, „студенти семинарије“ сву своју жудњу за науком засите оним што има у школским књигама, а из књижевности читају само оно што има у читанкама и другим ручним књигама. И у богословској књижевности они не иду даље од тога. На тај начин споља им не сме та држати се свога правца, то јест, спремати се за парохију - како ће се збирати приходи. Доцније кад им се догоди да се десе у кругу људи образованих, они некад зачуђавају кратким али дрским судом о том: како је Гогољ био одличан писац, како ја Тургењев написао „Бежин Луг“, а Пушкин „Талиге живота“ и „Бесове“. Кад оду на парохију, онда поруче и држе „Њиву“ и „Јепархиске Новине“ и тим потпунице ограниче све своје свезе с интелентним светом; а ако се на њих погледа са стране, онда човека обузме туга од њихове ограничености и тамноће, и намеће му се мисао: чему они могу научити простога човека? Каквим га виделом могу обасјати? Мало по мало, с годинама, они побораве чак и оно што се налази у читанкама и, место, да своје стадо уздижу до своје висине, неосетно се успореде с њим, сишући у се све њихове предрасуде и заблуде.

Отац Макарије док је био у семинарији био је владичин певац. У њега је високи тенор, и у једно доба светски су му људи световали да се спрема за оперу. Али је он на ствари гледао као практичан човек. Он је волео сеницу у рукама него ждрала под облацима, то јест, он је волео парохију. Владика га је послао у Лугово за његове певачке заслуге, јер је Лугово било на гласу као врло добра парохија. Он је купио кућу од оца Родиона преко неког посредника, и дошао је у Лугово с највеселијом надом на парохијске дохотке. Али на првој пратњи он се престрави кад не доби никакве плаће! Незгодно му је било у самом почетку обратити се сељаку тражбином. С тога стане распитивати у ђакону и ђака.

(наставак на 52. страни)

БЛИЗУ ЈЕ КРАЈ

„Једно сведочење за 1992. годину: Постоји страх да ће претерано посвећивање материјалним добрима и телесним уживањима довести до пораста зла и несрећа које угрожавају данашњег човјека!“

О 1992. години је много тога написано и проречено, и још увек се пише, као на пример, да ће се догодити много значајних догађаја у свету.

А знамо да је, код нас у Југославији, 1992. год. на Косову, БиХ, Хрватској, почео рат који је прогутао масе људи.

Као што знамо свет Запада је одредио 1992. годину за уједињење дванаест држава чланица ЕЕЗ (европске економске заједнице) у једну државу моћне економије и социјалне погодности за све државе-чланице, са политичким и економским одјецима у целој свету. То ће бити нова епоха благостања, изобиља, добара као и политичке стабилности, зато се очекује са жудњом и великим надама.

Међутим Црква, тј. свесни хришћански свет, који зна да добра материјална ситуација не иде паралелно са моралним врлинама, већ супротно, као што каже Апостол Павле, јер како једно расте друго опада, тј. ако се превише вежемо за ово материјално и пролазно онда нам духовна страна слаби и опада. Наиме, постоји страх да ће претерано посвећивање материјалним добрима и телесним уживањима, довести до пораста зла и несрећа које угрожавају данашњег човека и које су у порасту више но икада, а да је све то тачно имамо и примере који се дешавају у свету све више и више као што је то био велики земљотрес у Индонезији, велике суше и температуре које се стално мјењају са 30 до 35 и више степени, температура зна тако брзо да опадне све до 10-15 степени, велике поплаве, кише итд. Све је то поремећај природе; који је изазвао човек својим гресима, зато и Господ све то попусти на нас као опомену, тиме нам говорећи да је близу крај света. Даље Господ говори својим Апостолима: „Кад чујете вест о ратовима и кад видите велике земљотресе и поплаве

јер се од греха и ужаса људског и Небо и Земља тресу; знајте да је близу крај Свијета“. А браћо моја драга и мила; зар се нису дешавали ратови, 1. и 2. светски, па ратови у Југославији у Босни, сада пак, са Америком и Ираком и по другим земљама света које, како је рекао Господ својим Апостолима, да ћемо чути. Све су то велике опомене Божије народу грешном и прељуботворном, јер Бог хоће како каже да се сви људи спасу и да дођу до познања истине зато нам Господ и шаље ове недаће, јер нас воли и љуби, као Своја створења те да би се кроз њих покајали. Али, авај, народ не чује већ се греху предаје, али црни ђаво ликује јер му народ робује; али наши Анђели зато плачу.

Томе се додаје и чињеница да је за ту годину (1992) дато јавности мноштво нимало пријатних упозорења неких светих људи, јерараха, и уопште људи цркве, као што су на пример: *Св. Нифон Констџантински, пресвјетии Нил Мироточиви, Св. Козма Ејтолки, Св. Сава Кашимношки* и др. који су живели у различитим временима и местима.

Привићење *Св. Нифона* о „Страшном Суду“ је веома познато из књиге „Један епископ испосник“ коју је у више махова издао манастир Параклитос.

У свом привићењу *Св. Нифон* је пре почетка Будућег Суда видео Бога како прелистава књигу људских векова - раздобља. Када је стигао до седмог раздобља застао је, покрио лице рукама и са срцбном изустио: „Овај век је превазишао све остале у неправди и злоби.“ Мало касније, када је дошао до половине овога нашег доба додао је: „Овај је пун смрада људских страсти, зависти, мржње, прљавштине, лажи...“ и дода: „Пресећи ћу га по средини да се заустави власт порока и грехова.“ и одмах нареди *Арханђелу Михаилу* да припреми почетак суђења односно Страшног Суда.

А зар није, браћо моја, овај наш век и наше доба огрезао у највећем греху. Погледајте само шта се дешава: толики абортуси жена у свету, а Србија

је како знамо највећа у томе ништавилу. Од Другог св. рата па све до сада, абортусима је уништено „Три Србије“ и кажемо да нас нема! Око 150 хиљада, чак и више, абортуса се годишње изврши у Србији. А знамо да је абортус убијање детета у утроби мајке. Какав грех, грех који вапије до Неба, који потреса земљу, и све што је на њој. Толико убистава, самоубистава, издајстава, отпадништва од Бога, Творца све твари, крађа, блуда, прељубе, родитељи блуднице са својом децом; син са мајком, мајка са сином, ћерка са оцем, све ужас до ужаса, све пропаст до пропасти. Од такве гнусобе земља се тресе и подрхтава и бивају земљотреси; небо се јежи и потреса гледајући те ужасе и пропасти, те не даје кише у своје време и зато су оволике врућине, од којих ће пресушити многи извори водени.

Страшна изјава! Господа Бога, Творца свега видљивог и невидљивог: *Пресећићу га по средини*. Средина раздобља је 7500. ако одузмемо од тога броја године које су прошле до године доласка Христа, тј. 5508. година старог завета, имаћемо тачно 1992. год. Значи ужаси који су почели у свету. *Св. Нифон*, како се види по његовом животу, био је велики светац и Схи-Јерарх, а своје привићење о будућем суду, лично је испрчао своме најбољем и највернијем ученику Схи-Јеромонаху Павлу, који је и написао његову биографију. Ни у шта не можемо сумњати. Један доказ више је и догађај да слика нашег века, коју је видео светац, који је живео пре 1500. год. јесте баш таква какву је описао: овај век је надмашио све раније векове у греху."

У наставку ћу препричати једно сведочење које представља годину 1992. То је сведочење *Св. Калиника* из Румуније, који нам је ближи, јер је живио од 1787 - 1868. Они који су прочитали *Румунски геронимикон*, дело манастира *Св. Григорија*, у *Св. Гори*, мора да су научили много о животу овога светитеља.

Пре него што је изабран за епископа у Римнику, Св. Калиник је био 31 годину игуман у манастиру Чернику, близу Букурешта. Данас у централној цркви (Католико) налазе се његове мошти које непрестано чине чуда и лече све врсте телесних и психичких обољења. Живот Св. Калиника, одакле сам узео ову причу, написао је његов најбољи ученик, Атанасије Балдовин, архимандрит, који ју је чуо од самог Калиника. Видео је још много чудесних догађаја у животу св. Геронта од којих је један мали део написао у корист своје духовне браће. За боље разумевање споменутог догађаја наводим да се манастир Черник налази на равном терену са два мала острва у кориту реке Коледине, то су острва: Св. Николе, и Св. Великомученика Георгија. Године 1832. када је Св. Калиник видео АПОКАЛИПТИЧКО виђење, манастир Черник се налазио само на острву Св. Николе, док данашњи манастир на острву Св. Георгија није још био саграђен.

Старац Калиник је био познат од свих као светац и велики испосник са ретким духовним и интелектуалним врлинама. Стога је око себе окупио велики број монаха, а одаје на острву Св. Николе су биле недовољне да приме све њих. Било је дакле неопходно да се сазидају нове одаје (конаци). Тако је свети Калиник дошао на идеју да направи један већи манастир на суседном острву Св. Георгија.

Неочекивано је баш тада игуман Калиник доbio једну велику новчану суму и то баш за изградњу једног манастира. Дакле, могао је одмах да почне са изградњом, међутим нешто га је мучило, нека сумња. Шта се десило? У оно време се у Румунији причало да ће ускоро, тј. 1848. год. бити смак света и почетак новог света. Заправо оно што се догодило 1848. године, био је низ револуција и социјалних промена по целој Европи.

Мислећи, дакле, даноноћно на то и молећи се Богу чистоном своје душе и увек у сумњи да ли да започне изградњу манастира или не, није могао да се одлучи, пошто је веровао да ће 1848. год. бити смак света. Једне ноћи, на почетку ноћне молитве и мислећи само на то, сео је на своју скамију да се

одмори, јер никада није легао у кревет. Одједном се заправо нашао на суседном острву Св. Георгија имајући са десне стране Св. Николаја протектора манастира, а са друге стране Св. Георгија, који су га критиковали што још није започео изградњу манастира на том острву, будући да је новац добио од Протојереја Стратоника. Тада им је Игуман Калиник са много страха и стрепње рекао:

„Опростите ми Божији свеци, али сам прочитао нека предсказања о будућности човјечанства и веровао сам да ће 1848. године бити смак света“. На то су му одговорили: "Погледај према Истоку!" Када је старац погледао према Истоку, није видео небо већ само један велики сјајни блесак. Његова ко-

лена су клецала и пао је на земљу као мртав. Свечи су га подigli и рекли му: „Погледај сада према Истоку и видећеш велику Мистерију светог Привиђења.“ Оснажио се Божијом благодати и угледао Свету Тројицу тачно онакве какви се приказују на светим иконама, а испод Свете Тројице био је велики златни пергамент на ком је великим словима писао: „7500 од Адамовог постанка“.

Свечи који су га држали за руке рекли су: „Видиш да крај света није 1848. године; крај видљивог света ће почети када се напуне 7500 година од Адамовог постанка; можеш дакле да почнеш са изградњом манастира у част Светог Георгија“. Тако је и било. Након свог привиђења старац Кали-

ник је одмах почео изградњу цркве у облику четвртасте тврђаве како изгледа и данас.

То је привиђење из биографије Светог Калиника из Черника. Овде се већ говори о 7500 година од Адамовог постанка, година која како смо горе показали одговара 1992. години.

Међутим, како треба да објаснимо ово привиђење, када знамо да је по Светој Евангелији, сам Спаситељ Исус Христос рекао да се том дану и часу нико ништа не зна, ни небески анђели, него само мој Отац. (Мат. 34, 36)

Треба напоменути чињеницу да су се привиђења ових светаца догодила у различитим местима и временским раздобљима веома удаљеним и односе се баш на исту 1992. годину.

Ове апокалиптичне чињенице представљају строго упозорење за наш хришћански свет и бригу о нашем спасењу.

Бог је добар, милостив и великодушан али грех се не може простирати у недоглед. Доминација зла треба да се обустави. Пре потопа катаклизме Господ је видео да се људска злоба шири по земљи и циљ њихових размишљања и жеља је била само злоба.... И Бог је рекао: „Избрисаћу човека кога сам створио са лица земље“ и уништио га потопом.

Грех у Содоми и Гомори је достигао до небеских висина и зато им је Бог послао ватру.

Само раздобље у коме живимо надмашило је у злу сва претходна. „Пресећи ћу га по средини“, рекао је Господ, т.ј. на 7500, после 3-4 године. Нинивци (становници библијског града Ниниве) су имали мање дана. Бог им је устима пророка Јоне рекао: „Још 40 дана и Нинива ће бити уништена. (Ион. 3, 4)“ Али строгим постом и покајањем становници Ниниве су успели да измене Божију одлуку.

Надајмо се да ће хришћански свет бити разуман и да ће изабрати пут Ниниваца и да ће кајањем и честитим хришћанским животом дочекати без стрепње 1992. годину. Тако ће можда још дуго година живети на земљи уживајући благодати које Бог дарује онима који га воле и испуњавају Његове заповести.

О ИЗГРАЂИВАЊУ ДУШЕ ВРЛИНАМА

„Свакоме човеку је пре свега неопходно трпљење,- говори Василије Велики,- као што је земљи (потребна) киша. На њему он, као што говори апостол, треба да постави темељ, тј. веру, и да постепено, као искусан неимар душевне зграде, надзида расуђивање. Он непрестано наноси глину од земље смирења како би спојио камен са каменом, тј. врлину са врлином, све док не постави кров, тј. савршену љубав“. Тада улази Владика од куће и настањује се у души, уколико има добре вратаре (који свагда држе оружје, тј. светле мисли и богодоличне делатности, које могу да успокоје Цара), а не жену вратарку (са рукодељем у рукама), као што говори свети Нил, тумачећи древну историју. „Због тога,- говори он,- патријарх Авраам није поставио жену за вратарку, него мушку и оштру помисао наоружану, као што говори апостол, поред осталог и мачем Духа, који је Реч Божија (Еф. 6,17). Она, наиме, оне који јој прилазе или убија или удаљује“.

Јер, (та помисао) је недремљива и усправна. Она убија стране помисли супротном делатношћу и побијајућом речју. Она одбија све што мимо намере Божије улази у срце путем презира и одбацивања, услед чега просвећени ум ничим није ометан у сагледавању Бога и божанственим мислима. „Наведено је, говори, дело безмолвија“. И на другом (месту) свети Нил приводи Божанствено Писмо како би објаснио да је узрок помрачења ума расејаност (тј. многобрижност). И заиста (је тако). Јер, уколико ум није одасвуд сабран, као вода у цеви, разум се не може усредсредити у себе како би се уздигао Богу. Уколико се, пак, не уздигне ми-

слено и не окусе нешто од горњег, како ће моћи лако да презре доње?

Тако, дакле, ми треба са вером да хитамо, према апостолу, и са стрпљењем да обављамо (своје) дело, тј. да угодимо Богу. Кад време призове, они који добро трче моћи ће (да стекну) делимично познање и поимање, а

у будућности и целокупно, тј. када се уклоне огледала (1 Кор. 13,12), наиме, пропадљиви живот. Тада душа већ неће желети против тела, ни тело против Духа (Гал. 5,17), и расејаност већ неће моћи да доведе до заборава, нити заборав до незнања (од чега, иначе, многи страдамо и услед чега имамо потребу за записивањем ради подсећања). Много пута ми је

самостално долазила понека мисао. Ја сам је записивао ради подсећања и у време борбе сам од ње имао помоћ или олакшање или повод за захваљивање, уколико би била посведочена Божанственим Писмом. Уколико бих, пак, показао немарност према њој, ја је не бих нашао у часу потребе. Због препакосног заборава тада бих се лишио користи од ње.

Стога смо дужни да се врлинама научимо на делу, а не само путем речи. На тај начин ћемо се навиком у њима сачувати сећање на добро. Апостол говори да Царство Божије није у речи, него у сили (1 Кор. 4,20). „Онај ко тражи на делу, упознаје штету и корист ствари којом се бави“, говори свети Исаак. „Он може и друге саветовати пошто је много пострадао и стекао искуство. Јер, постоје ствари које су наизглед добре, премда у себи крију неизбежну штету, као што постоје и друге, које су наизглед рђаве, премда у себи поседују велику добит. Стога није сваки човек способен да даје савете онима који их траже“, него само онај ко је од Бога добио дар расуђивања и ко је од дуготрајног подвизавања стекао прозорљиви ум, као што говори свети Максим. И тада (он треба да саветује) са великим смирењем и не све, већ (само) оне који својевољно траже, без приморавања питају и (изражавају жељу) да науче. На тај начин ће се, путем смирења и својевласног искања онога ко пита, реч запечатити у души слушаоца. Он ће бити загрејан вером, гледајући благог саветника, сличног чудесном Саветнику за кога је пророк Исаија рекао: Бог крепак, Властелин (Ис. 9,6), и остало..., сличног, наиме, Господу нашем

ИСТИНА ЈЕ БОГОЧОВЕК ХРИСТОС

Исусу Христу, који је ономе ко му је пребацивао рекао: Ко ме постави судијом или делитељем нада вама (Лк. 2,14), премда и говори (другде): Отац је сав суд дао Сину (Јн. 5,22). Тиме је Он хтео, као и у свему, да нам покаже пут спасења (који се састоји) у Његовом светом смирењу. Он не присиљава, него говори: Ако ко хоће за мноме ићи нека се одрекне себе и за мноме иде (Мт. 16,24), тј. нека нема никакву бригу у свом животу. Ја делама и трпим чулну и добровољну смрт за све. Нека ме и он прати делом и речју, као и апостоли и мученици. Уколико, пак, не (може), нека барем поднесе смрт воље.

И ономе богаташу Он говори: Ако хоћеш савршен да будеш иди продај све што имаш (Мт. 19,21), и остало... За њега Василије Велики каже да је слагао говорећи да је сачувао заповести (уп. Мт. 19,20). Јер, да их је сачувао, он не би стекао многа имања, будући да закон понајпре говори: Љуби Господа Бога твога из све душе своје (Понз. 6,5). Реч „из све душе“ ономе ко воли Бога не дозвољава да било шта друго воли, или да се ожалости уколико се од нечег одвоји. И опет (је речено): Воли ближњег свог као самог себе (Лев. 19,18), наиме сваког човека. Како је он могао да испуни (заповест) имајући многа имања са пристрасношћу, док многи други (људи) имају нужду и за свакодневном храном? Да их је имао као Авраам, Јов и други праведници, тј. као Божије имање, он не би отишао жалостан (уп. Мт. 19,22). Исто тако и Златоусти говори: „Поверовавши да је истина оно што му је Господ рекао, он је отишао жалостан, будући слаб да је оствари“. Има, наиме, многе оних који верују речима Писма, али су слаби да испуне написано.

Како би било све много боље када би свако јасно и без двоумљења упознао себе слободно, изнад само немоћног признања греха у страху од казне. То би нас све покренуло ка савршеној љубави која „изгони страх напоље“ (1 Јн. 4,18), и тада би једни друге видели боље и исправније. Тако одвојени и себични не разумемо једни друге, страхујући једни од других и умишљајући да смо једни другима сувишни.

Дакле, истина се познаје и прима, а не признаје се само, али кад се стварно види онда се и сведочи. Овде је веома важна победа у себи како би могли да успоставимо комуникацију изнад немоћног признања, имајући сигурност знања у свему и о свему. Тада нам је реч заиста лековита и свеисцељујућа, јер је „благодаћу ослободила“, а није убитачна и умртвљујућа. Мало је само потребно, да свако упозна себе и преброји своје дарове и таланте, знајући своју меру, трудећи се да стварно смислено служи другоме. Тако се успоставља ред и поредак, изнутра, у нама самимима, јер тада увек и са радошћу „већи служе мањима, а јачи слабијима“. То је стварност богодароване слободе, коју не може обухватити било која уредба ни уредити било који договор, ако нисмо сви у себи начисто у вези са својим стварним мерама. Ово је, заиста, могуће потребно је непрестано истрајавати у томе, а не само повремено покушавати.

Знајући да је „све могуће ономе који верује“ (Мк. 9,23), ми који себе видимо као верујуће хришћане покажимо да смо бар почели добро дело.

Налазимо се сви пред великим изазовом и великим испитом, нарочито ми, верујући, који знамо да гроб није крај свега, и разликујемо умирање од смрти. Само треба веру на делу показати, што није тешко кад се стварно верује.

Дакле, вера није немоћно чекање да нам се нешто догоди него је доброделатно чињење, тако што се свако зло добрим побеђује.

Кад избије твој минут, ти ћеш оставити све и поћи једино са душом својом. Бори се за душу да би имао са чим поћи у онај свијет. А борба за душу, борба је за вјеру. Јер је речено и потврђено да само душа са вјером има намјену и сврху. Душа без вјере нема ни намјене ни сврхе. Тако је речено и тако потврђено.

Пази шта мрзиш, а шта волиш. Кад се бориш за вјеру своју, љуби вјеру своју, свим срцем својим, јер ти је она дарована од Онога који тебе љуби. Вјера је дар љубави, та твоја вјера, права вјера православна, Србине брата. Кад љубиш вјеру своју, љубиш Дародавца вјере своје.

Страсти помрачују ум и гасе кандило вјере. Безвјерство пустоши душу чупајући све божанско сјеме из душе. Безвјерство је жива смрт, гора од сваке смрти.

Кривовјерство је вјера искривљена, скршена и смањена, као дрво буrom искривљено и градом скршено.

Маловјерство је вјера без плодова.

Кад очуваш вјеру своју, очувао си душу своју, лако ћеш се растати са овим свијетом, лако ћеш ући у живот вјечни, који обећа Створитељ благословима Својим. Амин.

УЗАЈАМНО ДОПУЊАВАЊЕ СВОЈЕ ЛИЧНОСТИ

Човјек је друштвено биће и тежи да живи у заједници, а најмања и најосновнија људска заједница јесте брак. Брак је узајамна сагласност двају лица супротног пола да цијелог вијека живе заједно. Први задатак чланова брачне заједнице јесте узајамно помагање у животу и допуњавању своје личности.

Позната је истина да је људска радост много већа а жалост далеко мања кад се подјеле са другима. Зато сваки човјек осјећа у себи психолошку потребу да своје мисли, жеље и осјећања и сва унутрашња збивања пренесе своме пријатељу. Али, од своје жене рјетко ће ко наћи бољег и искренијег пријатеља. Честита и поштена жена је као бисер, каже Свето Писмо које читавог свог вијека чини добро своме мужу. Највећа потреба за заједницом мужа и жене је рађање и васпитавање дјецe.

Човјек ће оставити оца свога и матер своју и прилијепиће се жени својој, и биће двоје једно тијело (1 Мој. 2,24 и Мат. 19,5). „Тако нијесу више двоје, него једно тијело“.

Св. Апостол Павле савјетује супружнике, како да живе једни с другима. „Слушајући се међу собом у страху Божијем, жене слушајте своје мужеве као Господа. Јер је муж глава жени, као што је Христос глава цркви и Он је Спаситељ тијела. Но како црква слуша Христа, тако и жене своје мужеве у свему. Мужеви љубите своје жене као и што Христос љуби цркву и, себе предаде за Њу“ (Мат. 5,21-25).

Живите у љубави, вели свети апостол: Јер је љубав изнад свих врлина. „Љубав дуго трпи, милокрвна је; ... Све сноси, све вјерује, свему се нада, све трпи. Љубав никад не престаје...“ (1 Кор. 13,4-8).

Муж и жена треба да живе у вјери, по заповјестима Божијим, не чинити никоме оно што не желите да вама други чине.

Апостол Павле у посланици Јеврејима налаже: „Не осуђујте да не budete осуђени, не светите се; Страшно је упасти у руке Бога живога. А без вјере није могуће угодити Богу. Мир имајте и светињу са свима; без овога нико неће видјети Господа. А добро чинити и давати милостињу не заборављајте; јер се таковијем жртвата угађа Богу“.

О МОЛИТВИ

...Да би се победиле зле, или у најмању руку, сујетне помисли, није увек успешно примењивати метод директног супротстављања: Често је много боље подсећати се на величину предвечне замисли Оца о нама. Знати о себи да смо још пре стварања света замишљени као пунота савршенства нужно је да бисмо живели како треба (уп. Мт. 5,48; Еф. 2,10;1,4-5). Умањивати почетну идеју Бога о нама није само грешка, него и заиста велики грех.

...Најбољи је „ризик“ поверити се као дете промислу Божијем и тражити живот у коме је прво место дато Христу.

...Величина задатка који стоји пред нама никако не би требало да нас одврати од покушаја да га испунимо. Вера да Христос, Творац наше природе, савршено познаје њене потенцијале, надахнуће нас на подвиг. Сагласно Откривењу, ми смо у Христу изабрани „прије стварања свијета“. Апостоли и оци су били тога свесни. Зашто да будемо малодушни пред тако дивним звањем, пред којим сваки други смицао и циљ бледи? И више од тога: све што је ван те идеје, постаје пусто, и живот се претвара у бесмислену таштину. Христос је собом, као човек, објавио да је света вечност у Очевијем њедрима достижна. Немогуће је да пренебрегнемо Његов позив.

„Господе, ја сам немоћан. Ти то знаш. Са страхом тражим пут до Тебе. Не презри ме, не удаљавај се од мене у мом паду; приближи се ка мени, ништавном, али жедном. Усели се у мене Ти сам и учини све што си нам заповедио. Учини ме за свагда Твојим у непоколебивој љубави.“

*Архимандрит
Софроније*

О НАДИ

Нада је безбрижан живот и богатство које се не види чулима, премда је посведочено разборитошћу и природом ствари. Земљоделци се труде сејањем и садењем, морепловци такође трпе многе опасности, као (уосталом) и деца, учећи се писмености и осталим наукама. Сви они имају у виду наду, услед чега се и труде са радошћу. На изглед (тј. појавно) они бацају у пропаст готове ствари, док мислено (у ствари) они трпе да би стекли више (премда често трпе недостатак у ономе чиме намеравају да плате). Међутим, можда ће неко рећи (да је нада оправдана кад се ради о чулном), с обзиром да се (људи) из искуства уверавају у корисност (труда). Међутим, (кад се ради о) мисленом (тј. нади којом се улаже труда око врлине ради стицања Царства Небеског.), неко ће питати: „Ко је васкрсао из мртвих да нам пренесе (искуство о њеној корисности)“. Међутим, (слично питање) произилази из неискуства у духовним даровима и познањима. И није чудно (ако се оно поставља). Јер, неискусни су бојажљиви све док не стекну опит. И деца, наиме, беже од писмености и осталих наука будући да не знају њихову корисност. Међутим, родитељи их, осећајући добит од њих, као чадољубиви приморавају и присиљавају на (учење). Са временом, најзад, и (сама) деца стичу искуство и почињу да воле (учење) оне који су их присиљавали, и сама са радошћу (све) трпећи ради стицања знања.

Због тога и ми треба најпре са вером и трпљењем да хитамо (Јев. 12,1) и да не клонемо у невољама, како бисмо, када дође време, дошли до познања корисности онога што бива (са нама). На тај начин ћемо са радошћу и весељем неуморно делати. Јер, вером ходимо, као што говори апостол, а не гледањем (2 Кор. 5,7). У овоме времену је немогуће да онај ко се бави трговином одједном оствари добитак. Исто тако је неоствариво да (човек) стекне познање и покој пре него што се де-

лом и речју потруди око врлина. (У овом свету се људи) увек боје губитка, али и надају на добитак. Тако треба да буде и (у духовном поретку) до последњег издисаја. Први не хитају само када стичу добитак, него и када трпе штету и опасности. И други су дужни да чине (исто), знајући да беспослени не једе од свога труда (услед чега и јесте сиромашан, а често вероватно и дужан много таланата). Због тог говори пророк: У нади се ме настанио (Пс. 4,9). И апостол говори: „Надом су се усавршили“.

Ми смо укратко говорили (на основу) ствари из природе и Божанствених Писама. Онај, пак, ко жели да се научи из искуства нека, према својим силама, обавља седам телесних делања без расејаности (као у школи), те нека се постара о наравственој, односно душевној делатности. Дошавши на тај начин до наде и пребивајући у њој, он ће постићи тачно познање реченога. (Он ће схватити) да је на (самом) почетку покајања, (започевши са

седам (делања)), тј. већ у првом (наиме, безмолвију) имао награду за наду и готов добитак још пре него што се потрудио у осталих шест, тј. у посту, бдењу и осталом. Јер, чим је почео да се подвизава у првом (делању), тј. у безмолвију (које је почетак очишћења душе), он је одмах стекао добитак. Међутим, будући (сличан) неискусном ученику он, може бити, није познао благодат Владике, као што ни дете (не схвата) корист од родитеља, који су по произвољењу још пре његовог рођења били његови добротинитељи, молећи се да се роди и живи, те да их наследи и да поседује оно што су они припремили и што ће још са муком (стећи). Будући, пак, у незнању, оно реченоме уопште не придаје никаквог значаја, већ на подчињавање родитељима гледа као на искушење. И да нема неопходности за исхраном и природне (везе), оно уопште не би било захвално.

Онај, пак, ко не подноси оно што га сналази, а жели да наследи Царство небеско, показује још већу незахвалност (неблагодарност). Он је, наиме, саздан по благодати, (као дар) је примио све што постоји, нада се и на остало (у будућности), цароваће вечно са Христом који је њега (који је ништа) удостојио толиких и таквих дарова, чулних и мислених, који је чак благоволео и своју Пречасну Крв за њега да пролије, не тражећи од њега ништа друго осим да прими Његова добра. То је једини Његов захтев. Онај који то може да схвати долази до усхићења. „И шта Бог тражи од тебе“, говори (пророк) (Мих. 11,40). О безумља! Како ми, гледајући, не видимо Његове страшне тајне? Јер, и оно што изгледа као да тражи (од нас, у ствари) јесте велики дар (за нас). И како не(можемо) да појмимо да је од свих већи онај ко се стара о врлини: он стоји изнад свих и високо се пружа, макар био и сиромашан и простога рода.

Можда нисмо чули (за оно што се говори) о пророчима у садашњем (веку), ни за апостоле и му-

ченике, те због тога сумњамо у будућност. Погледајмо на њихов живот и на њихова дела. Погледајмо одакле су, по њиховим речима, примили благодат и силу (да не само овде), него и после смрти чине чуда. Погледајмо царевице и богаташе који се поклањају њиховим светим иконама. Погледајмо и на садашње врлинске (људе) који живе са сваком благодарношћу и врлином, те духовном радошћу. Напротив, богаташи су зловољни и имају већа искушења од подвижника и оних који добровољно сиротују. Због (свега) тога се ми надамо да је врлина заиста већа од свега (другог). Уколико није као што рекосмо, размотримо због чега и неверни (који и не знају за Бога) ипак хвале врлину, премда им врлински (човек) изгледа стран по вери (тј. убеђењу). Јер, (обично) врлину поштује и противник. Уколико, пак, верујемо да је врлина добра, онда је нужно добар и Бог који ју је створио и даровао људима. Ако је благ, онда је нужно и праведан. Јер, и праведност је врлина. (А пошто је врлина), она је добра. Ако је, дакле, благ и праведан, Бог све што чини и што је учинио дела (покретан) благошћу, иако злима изгледа другачије.

Ништа, наиме, не помрачује (човека) као лукавство. Бог се, пак, открива једноставности и смирењу, а не труду. Он се, међутим, не јавља (на начин) који неки помињу у свом неискуству. Напротив, Он се јавља путем сагледавања постојећег, тј. Његове творевине и откривањем тајни (које се налазе) у Божанственим Списима. (Његово јављање) јесте награда за безмолвије и остала делања у садашњем (веку). (Награда), пак, у будућем (веку) јесте: Оно што око не види и ухо не чу, и у срце човеку не дође, (тј. оно) што припреми Бог онима који га љубе (1 Кор. 2,9) и који одбацују своје прохтеве са трпљењем и надом на будућа добра, која ћемо и ми, надамо се, задобити благодаћу и човекољубљем Господа нашег Исуса Христа, коме приличи свака слава, част и моћ у векове. Амин.

КУЋА

I

Хладно магловито вече прекрило све напољу.

У дугачкој соби једнолико хукће пећ и као да својим шапатам открива страшну тајанствену причу. Слаба зрака од огња по соби игра и трепери, једва осветљујући матер што је прекрстила ноге на миндерлуку, па се, тако рећи, упила и занела у пуцкарање ватре. Под почађалом иконом, преко од ње, пресамитио се Кољо крај својег сандучића на којем час зацврчи и мало засине лојаница, а час опет, модар језик од пламена стидљиво облизује лој око фитиља. Покрај Коља чврстим кораком пролази Анка. А на средини, на маленој мркој поњавици, у којој се бели канап од основе, прекопута од пећи, села четворогоди Пенка, спустила русу главицу, упила очи у своје ципелице, као да се удубила у себе саму.

У соби је још хладно. Пећ одавна неложена, дуварови се не загревају и нови становници, с времена на време, осете, како им уз леђа помиле мравци. Они не свлаче својих кожуха.

- Мама, подиже главу Пенка. Њен звонак гласић шири се по соби лагано као талас и као да све унаоколо залива тугом. - Мама, понови дете, не одвајајући своје љупко лице од лица своје матере, која као да се окаменила на месту своме - је ли да, кад Кољо порасте... Је ли, мама, Кољо ће порастати велики?...

А те речи канда нико не чује.

Само Кољо, који није баш од тих што уче лекцију, осећа њихово значење, и као да расте, као да пред својим очима ојачава. Он, озбиљно занесен, ништа не проговара, само намешта а тамо а овамо своје сандуче, које некако све незгодно стоји - не као у оној соби у њиховој кући - и савија своје лице, по коме је прснуло нешто мало зрачака, над задатак, који се ћудљиво врти испод његових руку, али све у залуд...

„...Наша кућа... ући ћу, да једнога дана свршим... опет у нашој кући...“, сева му кроз главу нова значајна мисао и он осећа, да га обузимље нејасно крупно осећање. Кољо опажа нејасно - да, истом сада, треба да буде постојан и смео, јер је он у кући једина мушка глава и сви су упрли погледе у њега. Као кроз маглу гледа нешто... величанствено, што он треба да, на својим плећима, понесе, да уради...

- А је ли, мама - опет заторока Пенка - је ли да ће их Кољо истерати?... Кад порасте, он ће истерати из наше куће... и лејица - продужи она живо - она мала моја лејица...

- Их, Пено, доста си брбљала... Остави маму на миру - рече Кољо заповеднички, с извештаченом озбиљношћу, не напуштајући свога посла.

Дете намршти обрвице, готово да заплаче.

- Пссст - прошишта нечујно матери, па опет, с једном подвиженом ногом, а другом укрштеном преко ње, подупре главу, забраћену црном забратком. Лице јој бледо-

жуто, над отегнутим дугуљастим образима искочиле јабучице, иза њих под уским челом дубоко упале њене угашене очи.

Преко њене уморне памети без прекида се роје мисли, као мрави, али не разуме ништа - рекао би да ништа не разуме. Као да је туга опила - она нема моћи ни да је осећа.

„Да му је преда... Нашу кућу да му преда... Пандур...“ понавља она махиално, не појимајући, не знајући за себе.

Она тужно погледа малену собу и неко непознато осећање обузе је: где је она, што ће овде? Да, има кућу - кућу, коју су градили она и њен муж, у њој је родила децу и однеговала их, и да се сада са својим малолетним сиротама прибија овде... Да под кирију живи испод туђе стрехе, да чека...

Мајка се почиње збуњивати. Њен јој се положај чини немогућан, невероватан...

Јуче је живела тамо - у кући. Данас није њена кућа. Ове вечери ће спавати овде - ту, целога живота. Продали је на тргу... Пандур је избацио, избацио јој одело, судове, покућанство. Њу, децу - и истерао их... У њену кућу улази нов газда. Газда њене куће, градине, у којој је она садила и поливала, лоза, под којима су они стајали, јабука... Господариће целом кућом, у којој она зна и воли сваки кутак, сваки прозорчић, сваку даску, где је она мазала, прала и китила... Ући ће туђи људи у горњу собу, где се родила Анка. Извадиће брњице, за које је била завезана Кољова љуљка... У доњој соби, где су им долазили гости, где... где јој пре шест месеци издахнуо муж - нови домаћини... А она да седи овде...

И јадна мати очајно погледа у зидове, поткожушене од креченја, по којима су изврћене старинске полице, предаде се слушању тихог хуктања пећи и њом овлада неко чудно осећање. Нешто се пробуди, диже, затрепери, оживе у њеној души - заљуља се из темеља. И она немоћно обори главу на упале груди.

- Је ли, мама, ово је туђа кућа? - Ова кућа није наша - започе понова Пенка и на њен, отегнут звонак гласић, као да одјекују одсечни груби кораци Анкини, које наврне час на ову час на ону страну, као да гони неку мисао, неки чаробнички лик, који се губи у зраку низа собу. Неко нарочито осећање узбудило је и она само што, ћутећи, стеже песнице, крши руке, почиње да грчи прсте...

- Туђа, није наша... одсеца мати загушено, без срца.

- А ако дође... наставља Пенка - ако дође, да нам избаци сто. Ако нам избаци поњаву - ово је наша поњава, је ли?

- Ко да нам избаци поњаву? - погледа је мати чудно.

- Па газда, мама... Зар није ова кућа газдина? Зар он не може да нам избаци и сто, и поњаву?

- Може...

Дете зачуђено погледа своју матер. Пенка зна, да се избацује само у реку. Бацају смет, разбијене чиније, али не може да схвати, како ће избацити сто и поњаву... Она још не може да се разабере, је ли у њиховој кући или у другој - њихова је кућа над реком и дете мисли да су све куће над реком. Али сто је - пада јој на ум - тако велики, загромориће... поњава ће се из висине разлелујати...

- А у дворишту - буди је нова мисао - је ли, мама, не иде да се играм у дворишту? Ово двориште није наше, је ли? Оно је туђе; само ћемо у соби да се играмо.

- Играћеш се само у соби - одговара мати истим гласом.

- Али када нема у соби лејица, где ћемо с Анком да садимо цвеће, је ли, мама?...

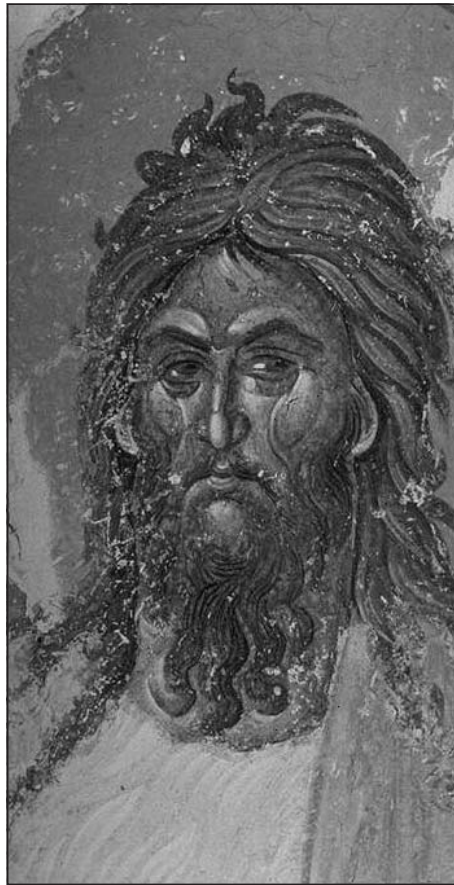
Анка, чувши своје име, инстинктивно се обрће к својој малој сестрици, што се држи за материне skutove. Гледа питајући, али нешто као да је вуче унутра, - она поново погружена улази у душу своју. Бледуњаве зраке лојане свеће треперљиво играју поњеној кусој сукњици од фланера и нејасно осветљују њено румено лице, које су прве бриге натмуриле. Нико не сме да се к њој обрне, да јој штогод каже. Као да сви верују у нешто велико, чудно, што ће сада Анка да учини. Нико не сме да је омете...

(наставак на 42. страни)

МОГУЋНОСТ ПОКАЈАЊА

Покајање је ствар саме човекове личности. Оно је потребно и неизбежно. Услови који омогућавају покајање су, с једне стране, слобода избора и с друге стране, суочавање личности с двојаком законитошћу која овај избор чини практичном могућношћу. Ова законитост је различита како по своме пореклу тако и по својој садржини као и по крајњем исходу њеног примењивања. Једна законитост је *суштински* човечанска. Човек је створен за добро, да буде добар и чини добро. Ова потреба се изражава у *закону ума* као и у манифестацијама других моралних способности. А крајњи циљ практиковања, испољавања ове законитости је *вечни животи*. А друга законитост је *друга човекова природа*. Она је унета у створену природу са стране, као последица прародитељског греха, и остала је у њој као њен саставни део, тешко отуђива од ње. Преко ње се изражава зло које у *закону греха* има своју најочигледнију стварност. Крајњи циљ практиковања, испуњавања ове законитости су вечне муке у паклу, где је плач и шкргут зуба. О овим законима, с којима се суочава човекова личност и који је условљавају и одређују у њеним одлукама, говори ап. Павле речима: Радујем се закону Божјем по унутрашњем човеку, али видим други закон у удима својим који војује против закона ума мога и заробљава ме законом греха који је у удима мојим (Рм. 7,22-23). Суочена са овом двојаком законитошћу, човекова личност, иако је на страни *закона*

ума, ипак се одлучује за *закон греха*. Ап. Павле каже: Не чиним оно што хоћу, него на што мрзим, то чиним. А кад оно чиним што нећу, слажем се са законом да је добар. Али тада не чиним више ја то, него грех који живи у мени (Рм. 7,15-17). Због тога што оста-

је верна самој себи, свом природном назначењу, а ипак се одлучује противу себе, за зло које води у вечне муке, што је, дакле, подељена у себи самој, личност се каје: себе прекоревача, осуђује што је таква каква не треба да је и жали што се дешава онако како не треба да буде, кад је могло и другојаче бити.

Могућност покајања није дата само са супротностима унутар саме човекове личности, њеног духовног живота, већ и са најобјективнијом историском стварношћу, уколико ова значи спасење света и човека. Јер Бог је, да би извршио спасење, оснивањем цркве у којој се остварује царство небеско на земљи, успоставио своју власт на земљи и свима упутио позив да ступе у ово царство. Али, одзив је минималан; много је званих, али мало изабраних. Ово стога што је приврженост људи за земаљска блага много већа од привржености за небеска блага. Ово је Христос изразио у причама о свадби цара сина (Мт. 22, 1-14) и о великој гозби (Лк. 14, 16-24). Да би се у овом ставу људи према царству небеском извршио преокрет, потребно је покајање, на које су људи стварно и позвани. Оно значи не само најрадикалнији, најпотпунији заокрет човека са земаљског према небеском царству, већ и осуду свога ранијег живота у смислу зла, са жељом да се вршењем воље Божије оствари много већа правда него што је она фарисеја и књижевника. Покајање у овом смислу може да изазове само Јеванђеље о царству Божјем које представља победу добра над злим не само у оном већ и на овом свету. Стога је Исус Христос у име овога царства тражио покајање овим речима: Дошло је време и приближило се царство Божије. Покајте се и верујте у Јеванђеље! (Мк. 1,15).

ПОПРАВКА ГРЕШНИКА

Покајање је најосновнији и најважнији услов да грешан човек постане добар и чини добро. Али, иако се ово без покајања не може постићи, ипак је само покајање као најпотпунији заокрет и осуда грешног живота недовољно за то. Да би човек постао добар и чинио добро, потребно је да се испуне захтеви које покајање садржи у себи и носи са собом. А то су, с једне стране, *да се грешан човек, у греху и изграђен од греха, разори, уништи* и да се, с друге стране, *изгради нови човек, рођен у добру и изграђен од добра*, тако да се оствари човеково назначење и покаже пунина човечности, онога зашто је човек створен. О овоме говори св. Јован Крститељ кад каже не само: Покајте се, јер се приближило Царство Небеско већ и родите род достојан покајања, јер свако дрво које не рађа добра рода, сече се и у огањ се баца (Мт. 3,2.8.10). О разарању старог и уобличавању новог човека говори ап. Павле овим речима: Свучите старог човека с делима његовим и обучите новог, који се обнавља за познање... (Кол. 3,9-10).

За свлачење старог и облачење новог човека потребни су *нарочити услови*. Ово се не може постићи никаквом просветом, ма на каквом високом нивоу она била. Ово се може постићи само у Христу. Јер по ап. Павлу; Ако је ко у Христу, нова је твар. Старо је прошло, гле, дошло је ново! (2 Кор. 5,17). Шта значе речи бити у Христу може се разумети у светлости спасења које извршује Отац кроз Сина у Духу Светоме. Јер Отац је послао Сина да буде сам праведан и оправда онога који верује у Исуса. Ово је постигао тиме што је Сина у његовој крви јавно поставио за жртву испашталици (Рм. 3,26.25). Према томе Исус је предан за грехе наше и устао за оправдање наше (Рм. 4,25). Тако је он избрисао обавезницу противу нас, која нас је својим заповестима оптуживала, и уништио ју је, приковавши је на крст (Кол. 2,14). После овога Отац је на дан Педесетнице послао на апостоле свог Светог Духа, који је испољавањем у делима силе будућег света (Јевр. 6,5), Богу сабрао, сакупио народ из свих

крајева света и тако основао цркву у коју се ступа крштењем које се обавља водом и Светим Духом. Крштењем се ступа у заједницу с Богом, пошто се њиме добија опроштај грехова и одговарајућа светост. На ово мисли ап. Павле кад каже: Али сте се опрали, посветили, оправдали именом Исуса Христа и Духом Бога нашега (1 Кор. 6,11). Према томе бити у Христу стварно значи бити у цркви која је тело Христово. А ако је са Христом у цркви тај је и с Оцем и Светим Духом.

У цркви постоје услови да се испуне захтеви покајања да се буде добар и чини добро, јер у њој живи Свети Дух који је сишао на апостоле, а чије је деловање усмерено на то да се црква снажи (1 Кор. 14,5), да тело расте и да се зида у љубави (Еф. 4,16). Ово се постиже даровима Светог Духа у којима црква изобилује. Јер ап. Павле, који у посланици Коринћанима опширно говори о даровима Светог Духа, каже: Дарови су различити, али Дух је исти (1 Кор. 12,4). Но снажење и рашћење цркве Духом Светим није без везе са снажењем и не може да постиже своје циљеве без појединаца у којима се ово рашћење и снажење остварују. Стога се Дух Свети који живи у цркви даје њеним

члановима *као кайара* за оно што ће се његовим дејством у будућности остварити (2 Кор. 5,5), те ап. Павле с правом каже да нисмо примили духа овога света, него Духа који је из Бога, да би знали шта нам је даровано од Бога (1 Кор. 2,12) и зар не знате да је тело ваше храм Светог Духа који живи у вама, кога имате од Бога (1 Кор. 6,19).

Деловање Светог Духа, усмерено на снажење и рашћење цркве и њених чланова, показује се на делу нарочито онда када је у питању обнављање унутрашњег човека, када се унутрашњи наш (човек) обнавља сваки дан (2 Кор. 4,16). Ово обнављање значи привођење човека савршенству. Јер апостоли проповедају Јеванђеље да би свакога човека начинили савршеним у Христу (Кол. 1,28). А ово савршенство је потребно да се у међусобним односима буде добар и чини добро. Јер смо створени у Христу Исусу за добра дела која је Бог напред припремио да у њима живимо (Еф. 2,10). Постизање савршенства, дакле, везано је за Исуса Христа. Исус Христос је узор овога савршенства, савршенства које се постиже развијањем унутрашњег човека по слици онога који га је створио (Кол. 3,10). Али Исус Христос није само узор. Јер између Исуса и цркве као и њених чланова постоји најприснија органска веза, као што је између чокота и лоза које рађају род док су на њему (Јов. 15,1-6). Стога се савршенство постиже усвајањем оне пуnine божанства која у Христу живи телесно (Кол. 2,9), те је црква као Тело Његово, пуна Онога који све испуњава у свему (Еф. 1,23), усмерена на то да и сви њени чланови дођу до јединства у вери и у познању Сина Божијег, до човека зрела, до мере доба за пунину Христову (Еф. 4,13). Све ово пак, како савршенство цркве као целине тако и савршенство њених чланова, постиже се освећујућим дејством Светог Духа. Стога ап. Павле каже: Ми, пак, сви откривеним лицем гледамо славу Господњу, и преображавамо се у исту силу, из славе у славу, као што бива од Господњег Духа (2 Кор. 3,18).

СРПСКИ ХОМЕР ИЗ БОСАНСКОГ ПОДРИЊА

Пише: Недељко Шиповац

(наставак из прошлог броја)

Страх јунаку каља образ често - тако некако би изјавио и неустрашиви Његош, а такав страх, од насилне, масовне, тиранске смрти, као и од помора, негда, и данас је веома актуелан, што показује низ књига у чијем наслову је колико византијски толико и наш нишчи однос према смрти. Чини се, не причињава се, и након ишчитавања Чајкановићевих књига о миту и религији код Срба, смрт не хаје за људске снове и надања, а глас о њој такође је поразан као и она сама што побјеђује човјека и све што је његово. Та Вождова, свакако оправдана, бојазан „да таква болест у Србију неби прешла“ у вези је са нашим пјесником утолико што је Карађорђе под турском (писао је мало т, као што је и о тој окупаторској сили мислио!) сматрао и Босну, чији је поданик био Вишњић, коме се враћамо, сада већ као малом, односно младом слијепцу.

Мајка му се звала Вишња, а отац Ђорђе - лијеп трепф воћке и свеца. Добро је да је прво остао без оца, изненада, толико мален бијаше да га се једва сјећао. „Добро је“ зато што га је мајка вољела као очињи вид, без којег ће остати вољом ђавола, јер бити слијеп мука је преголема не само за слијепца, него за фамилију, сокак, село, крајину, племе, причу која се завршава дубоким уздахом. У малом слијепцу, међутим, остао је дискруг запамћеног живота - људи, предјела, годишњих доба, ријека, брежуљака, воћњака. Сурепа нам његову огромну несрећу описује потресним уживљавањем у посвемашне јаде младог човјека:

„Пошто изгуби оца у најранијим данима, пошто га мати у туђи дом одведе, пошто му богиње очи испише, суђено ли зар би да остане и без оног

посвећеног места на коме сломљени верник вазда налази снаге. У овом случају то је огњиште Вилића. Августа 1878., када су јагањци претили и воће у дозревању, Вилића кући дођоше у госте Турци - два угледна зворничка бега. Дођоше како је то већ обичај био, по праву правоверног, на гозбу и пијанку. Али се на томе не заустаише. Учинише нешто што такође није били сасвим изван обичаја, али што се у свакој кући није могло радити. Насрнуше на Ђурђију, жену Луке Вилића. Када му-

шкарци домаћини сазнадоше за срамоту, навалише на Турке. Једног бега убише, а другога обесише о шљиву уларом његова коња. Брзој освети одговори свирепа одмазда. Турци Зворничани похваташе све мушкарце Вилића, пу у Зворнику Марка и Лазу обесе, а Ђурђијина мужа Луку и сина Божу посеку. Филипово се огњиште затрави. Слепом младићу је остало, сад сасвим самом, да потражи један други пут, онај што га турски коњи неће моћи копитама разнети...¹

Пут је слијепог дјечака водио право у бесмртност! Био је то живот скитнице.

Можемо га, ако лагано затворимо очи, видјети како, поцјепане одјеће, чупав и ритав, са гулама у рукама, тумара прашњавим путељцима, с обје стране Дрине.² Гусле су му биле „основно средство“ у животу, али и без професије „гуслар“ он би био гуслар, волио их је зато што су му замијениле све што је имао, односно све што је - изгубио. Осјећао је како око њега расту симпатије за њега, око црквених порти, светилишта, саборишта, сијела и опијела. Човјек пута и човјек без пута - млади Вишњић је био свачији и ничији. Његово родно село звало се Трнова у босанском Подрињу. Он је у Трнови остао и без вољене мајке Вишње. Човјеку мрака бијаше остао бијели свијет, бескрајан, у коме се и велики осјећају маленим, а мали још мањим. Мушицки му хвали лијепи глас, а знао је доста пјесама напамет, таман толико да се за њега заинтересује онај други човјек пута, вјечни путник са штулом, Вук. Његов врли биограф Сурепа прилаже карту путовања Филипа Вишњића. Да човјеку памет стане кад види гдје га је све дотекло, тог путника без очију и мане. Хиљаде километара, и данас тешко проходних. Уз све јаде, муслимански бегови су му побили све ближе, а муслиманска фукара га је зостављала гдје је стигла и како је хтјела. Ропство српске сиротиње још је трајало. Аутор ових редака сјећа се 1966. године, када је Скупштина Социјалистичке Републике Босне и Херцеговине укинула - кметска селишта. Дакле, 1966. године...

Његова путовања по дринским селима, гдје је најприје стекао углед и поштовање, данас се најбоље могу реконструисати из прича бијелинског књижевника Тихомира Несторовића, савременог биографа Семберије, доброг познаваоца Подриња и Мајевице, крајева којима је табанао млади, слијепи, лијепи гуслар.³ Тутњао је кроз Бродац, Дво-

1 М. Павић Сурепа, оп. цит. стр. 20

2 Такав експресиван наслов носи књига записа др Богдана Јамедије, Босанца испод Шатор планине, угледног хуманисте и педијатра. Књига је изашла 2002. године у Београду.

3 Тихомир Несторовић, Бијеле лађе Теше Бечарине, књиге изабраних репортажа, Јецај душе танкоутне, књиге прича и роман Миона Брочанска...

рове, Обарску, Бијељину, Јању, Челиће, Градацац, Дервенту, Добој, Тешањ, Котор Варош, Прњавор, Лакташе, Бању Луку. Помињани биограф вели да је то путовање од године, „па и дуже ако се враћао на стари зимовник, што је мало вероватно, јер је често скретао у страну и дуже се задржавао у већим местима...“

Судбина сваког путника је тешка и неизвјесна, чак и оних имућнијих и са пратњом,⁴ а судбина слијепца и просјака, поготово слијепих просјака је неописива. А нашег гуслара је дотекло и до Скадра, о чему нам свједочи Вук: „Како ми је говорио... ишао је не само по целом Босанском пашалуку, него и у Скадар, те просио певајући уз гусле!“ У VI књизи Српских народних пјесам, одакле је и овај цитат, Вук даје импресивну слију српског Хомера, из којег је знао извући најљепше стихове наше епике.

На дугим путовањима по Босни, Вишњић је похађао и завршио универзитет каквог нигдје на свијету није било. То је био студиј исламске историје, босанског беговата и његове тираније не само по Босни него, посебно, приликом гушења устанка у Србији, студиј хришћанског акта, Срби на остављеног и од Бога и од закона, студиј невјероватних прича, којих се није могао напрочитати ни највећи заљубљеник у Босну и њен прозни монограф Иво Андрић... Са тих путовања, у Тузлу и околину, долином ријеке Босне од Добоја до пред Сарајево, па уз Дрину и низ Пиву и Тару које су породиле његову „крваву међу“, па у Гору Чернују - Дурмитор херцеговачки, херцеговачки Никшић, па у Шавник и Подгорицу, а неки кажу и преко Фоче, па на Гацко у Грахово и Цетиње...

Муслимански прваци, које је упознао или о њима слушао приче на својим многобројним бо-

санским путовањима, завршиће у његовим пјесмама посјечени од српских устаника по мачванским ритовима и око Раче, тада западне, европске границе отоманске Босне. Кулинова капетановица и Бој на Мишару о томе најбоље зборе и свједоче. Потурице су вољеле, бар из прикрајка, да чују „влашку“ пјесму уз гусле, а и сами су гудили о својим Крајишницима, Хрњици Муји, Насрадину ходи, Змају од Босне и др.⁵

Куга, слијепило, трагедија породице - то су три велике несреће Филипа Вишњића. Нажалост три су ишле под руку са четвртм, о којој никоме није зборио, а које се, по опису биографа могла догодити овако: на својим гусларско-просјачким путовањима по забитима Босне и Срне Горе морао се пјесмом, осиношћу, пријемом ријечју, замјерити Турчину или потурици, прије овом другом јер такав је у сваком рату гори од „турског Турчина“. На некој, дакле, цади плах коњаник га је захватио с коња бичем, па ханџаром, по глави, одсјекао му пола уха, лијевог, по пола па доље, нанио му трајну бразготину преко образа, осакатио прсте на десној руци којом се бранио од злог напасника. То је из Филиповог казивања знао њему сличан по усудном лутању, свакако другачијем, други знаменити Босанац - Сима Милутиновић Сарајлија, упознао је слијепог генија, дивно му се и оцјевао га у својој Србијанци...

Да тога пријатеља ратника и заљубљеника у недогледне путеве загледамо изблиза: за штапом и гуслама, од њих се није раздвајао, у бијелој, подринској, кошуљи-хаљи, у опанцима опуташима и вуненим чарапама, груб и путник намјерник, крупне фигуре и високог, церебралног чела, које је од пола главе прелазило у ћелавост, кошчато и оспичаво лице са јаким „кочићевским“ не него хајдучким брцима „од ува до ува“, тачније - од раме-

на до рамена, огромним, врапчјим гнијездом обрва изнад празних, безданих очних дупаља. Коса „бременована“ спуштала му се низ плећа. Кад сједне и загуди, имале су очи шта да виде и уши шта да чују. Семберски кнезови, као што је био Кнез Иво од Семберије, као и Карађорђевој војводе, као што је био Стојан Чумић, отимале су се о његово друштво, а Филип о њихово. Он је био потребан Устанку као риједак пјевач-пропагатор и агитатор бојева и јуначких побједа, а Устанак њему као најбоља подука и школа.⁶ Његови универзитети су се смјењивали. Овј крвави лицеум око Лознице, сав у јуришу и погубељи пред алахашем старих душмана на херојској граници родне Дрине, био је Богом дарован. Таквог га затичемо у вријеме бујања Устанка, „као љуску захваћену општим кључањем“, како примјећује један реконструктор личности и дјела Вишњићевог. Сада сазнајемо нешто ново и потпуно неочекивано:

2.

Филип је био жењен и фамилијаран!

У изјегличком логору под Шапцем од јесени 1809. до прољећа 1811. године, борави наш главни јунак, пјесник и слијепи гуслар, са - породицом, што ће рећи - са женом и дјецом. Са Настом сиротицом, која је, такође, рано остала без родитеља, имао је доста дјеце - шесторо. Знамо да је двоје преживјело егзодус из тог двогодишњег периода - у Срем ће 1813. вјечни путник без очинег вида прећи са женом, десетогодишњем сином Ранком и бебом Милицом. У околини узавреле Лознице склепао би неку потлеушицу, у њу смјестио чељад и путовао, како му је било записано, одозго.

(Наставак у следећем броју)

4 Виђејте: Артур Џон Еванс, Пјешке по Босни и Херцеговини у вријеме буне 1875; Шарл Иријарт, Путопис из времена устанка 1875-1876; А. Ф. Гиљфердинг, Путовање по Херцеговини, Босни и Старој Србији, Мидхат Шамић, Француски путници у БиХ на прагу ДИЦ стољећа и 1836 - 1878; Мирослав Караулац, Приче фр. путника са пута по отоманској Босни итд. Све ове књиге, осим Караулићеве (изашла у Матици српској 1998) објављене су у елитној едицији „Културно наслеђе БиХ“, И. П. „Веселин Маслеша“ у Сарајеву.

5 По аустроугарској окупацији БиХ објављено је више текстова о муслиманској епизи. Посебно су значајни радови Косте Хермана и прилози у Гласнику Земаљског музеја у Сарајеву

6 Суреп заиста импре сивно описује боја на Лозници 1810. године, пресудну побједу устаничке војске, којој је, око љеној и посве изгубљеној, у задњи час притекао у помоћ Вожд са појачањем, преузео команду и 5. и 6. октобра у Пољу Лозничком савладао душмане, које је предводио стари познаник Вишњићев, зворнички Али-паша Видајић. По три су коња гинула под српским војводама у овом страшном окршају, много изабраних момака је погинуло и из личне Вождове пратње...

О САГЛЕДАВАЊУ ЧУЛНИХ ТВОРЕВИНА

Уколико није умро за страсти, ум нема користи од сагледавања чулних (творевина). Уколико је још расејан и не почива у поучавању Божанственим Писмима са знањем и у безмолвију, човек се још више помрачује забором и постепено долази до незнања. (То ће му се десити) чак и ако је можда доспео до мисленог познања, нарочито уколико до њега није дошао благодаћу (што може и да не зна), него путем читања и преко наставника искусних у тајнама. Земља зараста у коров кад је земљоделац не обрађује, нарочито ако је добра. И ум се надима (тј. дебља) и (долази до) незнања уколико се не упражњава у молитви, читању, и уколико их нема као своје дело. Земљоделац нема користи од тога што земља (прима) кишу и (топлоту) сунца, уколико је (раније) није однеговао и уколико (ништа) није посејао. Ни ум не може имати познање без наравственог делања, макар га можда по благодати и примио. Јер, чим се макар и мало из немарности окрене ка страстима, он одмах пада у прелест. А уколико још унеколико управу поглед и према умишљености, благодат ће га (сасвим) напустити.

Због тога, дакле, оци нису никад умањивали душевна делања, док су телесна често скраћивали било због старости, било због немоћи. Јер, уместо телесних делања они имаћу телесну немоћ, која има силу да доведе у ред окајано тело. Међутим, очувати душу безгрешном (како би се и ум просветио) без наравственог делања уопште није могуће. Земљоделац често мења оруђе, или га можда и (сасвим) оставља (по страни). Међутим, земљу он никада не оставља необрађеном, незасејаном или незасађеном, као што ни плод, уколико жели да га окуси, не оставља без заштите. Онога, пак, ко је лопов и разбојник и ко не улази на наведена врата, него прелази на другом месту, као што говори Господ (Јн. 10,1), овце, тј. божанствене мисли, неће послушати, по (речима) божанственог

Максима. Јер, лопов не долази за друго него да украде (Јн. 10,10) путем слушања и закоље путем алегорије (тј. сликовитог изражавања) (будући да није у могућности да се узвиси до (смисла) Писма), те да упропасти себе и своје мисли лажноим знањем путем умишљености.

Пастир се, међутим, злопати са мислима као добар војник Исуса Христа (2 Тим. 2,3), сагласно апостолу, кроз чување Божанствених заповести. Он улази на уска врата (Мт. 7,13), тј. кроз смиренуље, и на двери бестрашћа. И пре него што се удостоји благодати свише, он почива (од свега) и слушањем се учи о свему. Ма колико пута долазио вук у облику овце, он га прогони самоукоревањем, додајући: „Не знам те ко си. Бог зна“. Уколико мисао бестидно наваљује и тражи да буде прихваћена, говорећи: „Ако не разматраш појмове и не расуђујеш о стварима, ти се неверник и незнавен“, он одговара: „(Ја нећу марити) ни ако кажеш да сам луд, од божанственог Златоуста знајући да луд у овоме свету бива мудар, (што) и апостол потврђује (1 Кор. 3,18)“. И Господ говори да су синови овог века разборитији од синова Царства небеског у своме нараштају (уп. Лк. 16,8).

И заиста. Једни желе да побеђују и да се богате, да су разборити и слављени, да имају власт и слично. И премда можда не успевају и премда им је узалудан напор, они се и преко (својих) сила труде. Други, пак, желе да имају супротно наведеном, чиме и овде много пута задобијају залог тамошњег блаженства. Они се старају (барем колико и (први)) да им ум постане слободан по благодати, услед чега би могао да има неуспављиво сећање и појмове, да спозна да су му (мисли) посведочене из Божанствених Писама или од искусних у духовном познању, те да са многим знањем (зна) да не зна због двоумљења у (неким стварима), схватајући да су мисли које је имао раније биле искушења (којима се) испитивала његова самовластност (тј. слобода). (На основу тога) он са смирењем одвраћа од властитих помисли и намера и не верује им, већ их се пре боји. Стога се са многим сузама распитује (за савет код искусних) и прибегава смирењу и самоукоревању, сматрајући за велику штету ако (нешто) спозна или ако (стекне неки) дар. Томе насупротив, горди жури да се ослони на своје мисли, не слушајући Лествичника који каже: „Не тражи пре времена оно што има (своје) време“, и остало..., нити светог Исаака који учи: „Не улази бестидно унутра, него са ћутањем благодари“, нити Златоустог који, научивши се од апостола, говори: „Не знам“, нити Дамаскина који је рекао да Адам (још није био зрео) да се пружа ка сагледавању чулних (ствари и да просуђује дали су добре или не). Јер, чула деце нису способна за јаку храну, него им је потребно млеко, као што говори апостол (Јев. 5,12-13).

Због тога немојмо тражити сагледавање када није време сагледавања, него прво стекнимо у себи мајку врлина. Тада ће познање доћи само од себе, благодаћу Христовом. Њему слава у векове векова. Амин.

СПАСЕЊЕ БЛИЖЊИХ

Као што је Господ све чинио да спасе Јуду, тако смо и ми дужни да непрекидно и постојано поправљамо и пријатељски уразумљавамо безбрижну браћу нашу, ма и не било никакве користи од саветовања. Кад је такво старање о човеку, који није хтео да се користи уразумљивањем, имао Онај који је знао какав ће крај бити, можемо ли се удостојити опроштаја ми, који, не знајући крај дела, занемарујемо спасење ближњих, напуштајући их после првог и другог саветовања?...

Подражавајмо Богу Оцу, и не отказујмо се ни од каквих тешких и привидно унижених дела за браћу нашу... Бог се толико брине о души човечијој, да ради њеног спасења није поштедео ни Сина свога. Зато вас молим, да од самог јутра, чим изиђемо из своје куће, тежимо једном циљу и пре свега побринемо се о томе да избавимо брата из опасности. Ја овде не мислим толико на телесну опасност,... колико на душевну, којој ђаво подвргава људе... Наша је дужност да се старамо не само о своме спасењу него и о спасењу наших ближњих. Иначе, и само нећемо задобити спасење, ако занемаримо спасење ближњих...

Кад видиш да неко од браће упада у безакоња, немој рећи: „Шта ме је брига? Шта ја имам са њим заједничко?“

Те речи изражавају крајњу нечовечност и сатанску суровост. Шта ти говориш? Као човек имаш са њим заједничку природу и једну исту главу Христа. Како

се онда усуђујеш да кажеш, да немаш ничег заједничког са делом истог духовног тела, коме оба двојица припадате као удови? Како ти исповедаш да је Христос глава Цркве? Глава природно сједињује све удове, упућује једне на друге и међусобно повезује. Ако ти у самој ствари нема ничег за-

једничког са твојим удовима: онда ти ничег заједничког немаш ни са твојим братом, а Христос ти није глава...

Као што отац упорно настојава на оздрављењу свога детета: седи поред њега, негује га, плаче све до последњег његовог даха, тако и ти поступај с братом. Отац плачем и сузама не може да отера болест, нити да отклони смрт, а ти често можеш трпљењем и упорношћу, плачем и сузама да подигнеш очајну душу. Ти си саветовао, и ниси убедио? Плачи, и прилази

му чешће; уздиши горко, да би се застидео од твога старања и обратио спасењу.

Кад нам предстоји спасење брата, ни од чега се треба отказати, ни стидети. Ако је Христос умро за нас, онда смо дужни све да трпимо за браћу. Чак и ако би почели да ти наносе ударце, да се бране, ти издржи и не одступај... Кажи: Ја хоћу да спасем брата. Видим да његова душа гине и не могу да пренебрегнем сродство.. Ја се не борим за новац, нити за нешто светско, већ за спасење брата. Нико ти на томе старању неће замерити; напротив, сви ће ти одобрити.. Сродство духовно везало нас је љубављу јачом од родитељске...

Господа једно жалости погибија наша, и једно радује спасење наше, за које је Он готов све да учини. Да се и ми не стидимо и не сматрамо то излишним (Златоуст).

Пред сваким од нас су два пута: пут живота или спасења и пут смрти. Ко иде једним путем, не иде другим. Ко иде час једним, час другим, тај на крају не припада ни једном путу. Кад заврши путовање, Бог ће одлучити шта ће бити са њим (ава Исаија).

Пут спасења назива се тесним и напорним, зато што он захтева од путника који се реши да пође њиме, да се одрекне своје грешне воље, својих грешних жеља и страсти, ради испуњавања свете воље Божије и заповести Божијих (ава Амон).

ОСНОВНА ИСТИНА ПРАВОСЛАВЉА - БОГОЧОВЕК

Све се истине Православља изводе из једне истине и своде на једну истину, безграничну и вечну. Та Истина је Богочовек Христос. Ако до краја проживите ма коју истину Православља, мораћете пронаћи да је њено срце - Богочовек Христос. У ствари, све истине Православља нису ништа друго до разне варијанте једне Истине: Богочовека Христа.

Православље је православље Богочовеком.

И ничим другим и никим другим. Отуда је друго име Православља - Богочовештво. У њему ништа не бива по човеку и од човека, већ све долази од Богочовека и бива по Богочовеку. А то значи: основну, вечну Истину живота и света човек доживљује и сазнаје само помоћу Богочовека, у Богочовеку. Још нешто: потпуну Истину о човеку, о циљу и смислу његовог постојања, човек дознаје једино кроз Богочовека. Без Њега и изван Њега нема правог човека, јер је човек прави човек само Богочовеком и у Богочовеку. Ван Њега човек се претвара у провиђење, у страшило, у бесмислицу. И место човека ви налазите отпатке човека, одломке човека, огризине човека. Отуда је и право човештво једино у богочовештву. И нема другога под небом.

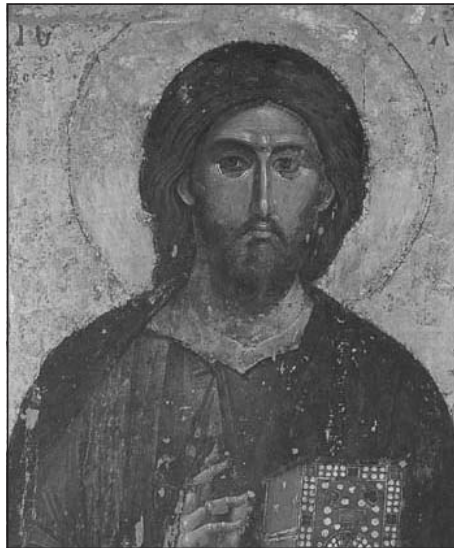
Зашто је Богочовек основна истина Православља?

Зато што је решио сва питања која муче и гризу дух људски: питање живота и смрти, питање добра и зла, питање земље и неба,

питање истине и лажи, питање љубави и мржње, питање правде и неправде. Једном речју: питање човека и Бога.

Зашто је Богочовек основна истина Православља?

Зато што је својим земаљским животом најочигледније показао да је Он оваплоћена, очовечена, оличена вечна Истина, вечна Правда, вечна Љубав, вечна Радост, вечна Сила: Свеистина, Све-

правда, Свесила, Сва Божанска савршенства Он је снео са неба на земљу. И не само снео, него нас и научио, и дао нам благодатне силе да их претварамо у свој живот, у своје мисли, у своја осећања, у своја дела. Отуда је наш позив: оваплотити их у себи, и у свету око себе.

Погледајте најбоље међу најбољима у роду људском.

У свима њима Богочовек је то што је најбоље, и најглавнијем, и највечније. Јер је Он - светост светитеља, мучеништво мученика,

праведност праведника, апостолство апостола, доброта добрих, милосрђе милосрдних, љубав љубећих.

Зашто је Богочовек све и сва у Православљу?

Зато што је Он, као Један од Свете Тројице, оваплоћени Син Божији, незаменљив и као Бог, и као Утешитељ, и као Заштитник, и као Учитељ, и као Спаситељ. Измучен земаљском трагиком, човек једино у Њему, свемилостивом Господу Исусу, налази: Бога који може истински осмислити страдање, Утешитеља који може истински утешити у свакој невољи и тузи, Заштитника који може истински заштитити од сваког зла, Спаситеља који може истински спасти од смрти и греха, Учитеља који може истински научити вечној Истини и Правди.

Богочовек је све и сва у Православљу, јер је безмерно увеличао човека: уздигао га до Бога, учинио га богом по благодати.

И то стварно не потцењујући човека на рачун Бога, већ испуњујући човека свим божанским савршенствима. Као нико, Богочовек је прославио човека: даровао му Живот вечни, Истину вечну, Љубав вечну, Правду вечну, Радост вечну, Добро вечно, Блаженство вечно. И човек је Богочовеком постао божанско величанство.

Док је основна истина Православља Богочовек, дотле је основна истина сваког инословља човек, или разломци његовог бића: разум, воља, чула, душа, тело, вештаство.

Нигде интегралног човека у инословљу, сав је разбијен у атоме, у делиће. И то све у славу величине човекове. Али, колика је бесмислица „уметност ради уметности“, толико је и бесмислица и „човек ради човека“. Тај пут води у најкукавнији пандемонијум, где је врховни идол човек. А нигде кукавнијег идола од њега.

Почетна је истина Православља: човек није ради човека, већ ради Бога.

Или потпуније: ради Богочовека. Зато ми, у име човека, остајемо уз Богочовека. У Њему је једино могућа разумност човечијег бића, у Њему је једино могуће оправдање човечијег постојања. У ту истину се стичу све тајне неба и земље, све вредности свих светова, о којима човек може мислити, све радости свих савршенстава, која човек може постизати. Посредно и непосредно, у Православљу је Богочовек све, и у Њему онда и човек, а у инословљу је само голи човек.

У самој ствари, Православље и није друго до чудесна Личност Богочовека Христа, продужена кроз све векове, продужена као Црква.

Православље има свој печат и свој знак по коме се распознаје. То је светли Лик Богочовека Исуса. Све што тога Лика нема, није православно. Све што нема богочовечанске Правде, Истине, Љубави, Вечности, није православно. Све што хоће да Богочовеково Еванђеље оствари у овом свету методама овог света, није православно, већ значи робовање трећем ђавољем искушењу.

Бити православан значи: имати стално Богочовека у души, живети Њиме, мислити Њиме, осећати Њиме, делати Њиме.

Другим речима: бити православан значи бити христоносац и духоносац. То човек постиже када у телу Христовом-Цркви, васцело биће своје испуни Богочовеком Христом од врха до дна. Стога је православни човек стално разапет молитвама између земље и неба, као дуга која везује врх неба са понором земље. И док телом молитвено хода по тужном мра-

вињаку земаљском, он душом борави горе где Христос седи с десне стране Бога, јер је живот његов сакривен с Христом у Богу (Кол. 3.1-3).

Богочовек је осовина свих светова: од атомског до херувимског.

Откине ли се од ње ма које биће, отискује се у ужас, у муке, у патње. Откинуо се Луцифер и постао је Сатана; откинули се анђели - постали су ђаволи; откинуо се у многа и човек и - постао

нечовек. Откине ли се од ње ма која твар, неминовно се сурвава у хаос и тугу. А када се народ, као целина, одрекне Богочовека, онда се његова историја претвара у путовање кроз пакао и његове страхоте.

Богочовек је не само основна истина Православља, него и сила и свемоћ, јер једино Он спасава човека од смрти, греха и ђавола.

То никада није могао, не може, нити ће моћи учинити човек, ма који човек, нити човечанство као целина. Пораз је увек крај човекове борбе са смрћу, грехом и ђаволом, ако је не води Богочовеком. Само Богочовеком Христом човек савлађује и смрт, и грех, и ђавола. Отуда је смисао човека: испунити се Богочовеком, у телу Његовом - Цркви Православној, преобразити се Њиме кроз благодатне подвиге, освемоћити се Њиме силом Духа Светога, обесмртити се, обожити се, обогочовечити се. То је смисао, прави смисао и васцелог рода људског. То и радост, једина радост у овом свету безмерне туге и отровне горчине.

Православље је Православље Богочовеком. И ми православни, исповедајући Богочовека, посредно исповедамо христоликост човека, божанско порекло човека, божанску узвишеност човека, а тиме и божанску вредност и неприкосновеност човечије личности. У ствари, борба за Богочовека је борба за човека. Не хуманисти, већ људи православне богочовечанске вере и живота боре се за право човека, човека боголиког и христоликог.

*Ава Јусџин
Телијски, 1937.*

Дјечија страна

ПИСМО ПОЛИТИЧАРИМА

Ово писмо пишем због мојих другара и свих драгих ми особа које су своју енергију почели да троше на политичке расправе и пропаганду. Не треба нам више разједињавања, дељења на странке и партије. Треба нам слоге, јер нам, сложним и побожним, нико ништа не може.

Рећи ћу ти нешто, политичару!

Ти се бориш за правду, за стандард, за самосталност, за независност, за част Србије!

А не знаш! Не занима те: твоја правда и твоји стандарди, твоја самосталност и независност, уз реч Србија, не могу стајати.

Не могу стајати зато што је Србија Православна, Српска, Небеска...

Ти, међутим, не знаш шта је то Православље.

Ти не знаш да је Православље љубав, мир и слога.

Не знаш да је вера Богу мир верноме.

Да знаш то - ућутао би, поцрвенео...

За такво шта ти немаш образа!

Не знаш ти шта је то српско, и шта је то Српство. Не знаш ти да је српски сваки крст што гледа ка истоку - и онај Лазарев што сија над Косовом, и онај Савин којим смо крштени. И не знаш да је српска и свака реч ћирилицом исписана на овој земљи као на Јеванђељу. И не знаш да је Српство облак на небу који својом ки-

шом ову земљу натапа, ову земљу из које нам пшеница ниче, а из пшенице хлеб који нас је нахранио.

Не знаш! Да знаш - поцвенео би.

Немаш ти образа за то.

Не знаш ти ни шта је небо; ни небо ни небеско.

Да знаш - заћутао би и помолио се за народ, уместо да о народу само упразно говориш. Пуна ти уста народа - а не волиш га.

Јер - да волиш, научио би шта је Православље, шта српско а шта Српство.

И шта је небо.

Научио би, покајао се - и Богу помолио.

*Јован Коцмановић,
Београд, ученик IV⁶
СШЦ, 18 година*

ГРАД

Субота је. Још једно суморно јутро. Већ неколико дана облаци путују небом и кристалне капи праћене потмулом грмљавином и бљеском муње расипају по околини.

Посматрам необичну игру кишних капи на стаклу прозора и питам се зашто облаци код мене изазивају суморно расположење и шта то у облаци изазива кишу? Јак бљесак муње тргао ме из сањарења. Кишне капи постају све крупније и на менам ми се чинило да нека невидљива рука неуморно просипа праве млазеве на мој прозор.

Гране дрвећа стидљиво се увијају пред страшном стихијом а суморни облаци као да су се спустили на земљу. Одједном, после страшне грмљавине, пред мојим очима просуло се безброј малих белих бисера који су изгледали тако величанствено да сам пожелела да из узем у руку. Отворила сам прозор и испружила длан. Уместо бљештавих бисера на мом длану стајало је неколико ледених каменчића. Била сам у чуду, и ко зна колико бих стајала опчињена крај отвореног прозора, да ме из сањарења није пренуо бакин глас: „Ващи, шта радиш крај отвореног прозора по овом невремену?“ „Бако дођи да видиш моје ледене бисере.“ „Нису то сине бисери, већ град, сва срећа што олуја пролази јер она зна бити врло опасна.“

Шта ли је баки и како ови бисери који се топе на мом длану могу бити опасни?

Бакине речи разбиле су моју олујну чаролију, а сиви облак пун мојих бисера одпловио је даље, да би своје место уступио златним зрацима сунца који се смеше мом незнању.

*Владанка
Трифковић VIII₂*

Пустите дјецу нека долазе мени, и не браните им

Дјечија страна

СТАРА УЧИТЕЉИЦА

Нова учитељица,
замјењује час.

Гледамо у клупе
док шетња крај нас.

И данас. И сутра.
Остаће и даље.

Поздраве нам ствара
из болнице шаље.

Нова лијепо прича.
У њуној је снази.
Али Јадранке нема
да осмијехом мази.

Нова ће нам
много знања дајти.
Али Јадранке нема
да нам буде мајти.

Нова не зна рећи:
Душо, злато, цвијеће.
А Јадранка можда,
више доћи неће.

Договор је био:
крв би за њу дали.
Али кажу да смо
за њо мали.

Пишемо јој писмо:
Учитељице ствара,
воли вас
шридесет дружара.

Вријеме брзо шече.
Петти час се спрема.
Пада модро вече.
А Јадранке нема.

Горица Трифковић

НЕЋЕМО ДА НАС УНИШТИ РУДНИК НИКЛА

Ко навија за рудник никла
биће њусто,
а у шумама
неће бити густо.

Ако се која ња руда
народ неће имајти
да бјежи никуда!

Неће имајти куда
да оде
биће загађене воде.

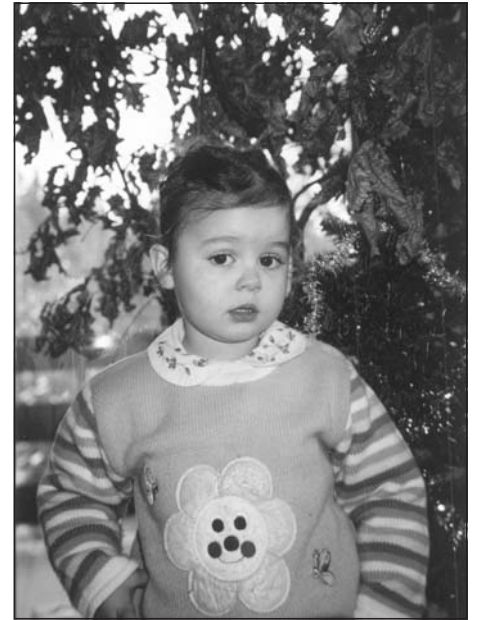
Ако се не која ња руда
народ ће
живејти свудје и свуда.

Ако се која ња руда
неће бити лијепа њрава
рече Свети Сава.

Јован Сикирић

МИТРОВДАН

Митровданско вече њлужи,
Пали вајру, домаћине,
И кандило нам њрислужи
Благи жижак нека сине.

Ускоро ће и хајдуци
Да њридрију мрзле косици,
Радује се рука руци,
Помоз Боџ вам, драги џосици.

Поџача и кајмак ствари
И вино на стџолу чека,
Нек' се кријеје сви славари
Уз ријеч њиџо вриједи лијека.

Слава штеби Митровдане
Сада и на многа љетица,
Једном мора да осване
И Србима зора светица.

Боџдан Ђившиа, IX₄
о. ш. „Соколац“

јер је таквих Царство Божије.

Дјечија страна

ЈЕСЕН НА РОМАНИЈСКОМ КОСОВУ

Свежина ваздуха додирује наше лице. Тихи повјетарац мрси дуге преплетене власи косе. Лиска са гране полако одлијеће, пада на земљу и ствара шушкаву гомилу лишћа. Љето полако нестаје, осјећа се јесен на Романијском Косову.

Осјећа се пролазни мирис цвијећа. Цвркул птица полако нестаје, само се по који писак чује. Јесен је романијску шуму почела да боји, као кист по папиру, разним бојама. Корачам, под меканим корацима осјећа се шуштање лишћа, пукетају гранчице. Са стране, у густој мрежи грана, види се по нека вјеверица, носећи у својим малим, сићушним рукама, један по један љешњак, скачући са гране на грану све до свога скровишта. Валовите биљке полако се увлаче у земљу, крију се под сломљеним гранчицама и шушкавом слоју лишћа. Пролазећи романијским пашњакком види се по нека животиња, некад дивља а некада домаћа. Гледајући у тај дивни приказ, пашњак изгледа као нека слика са разним детаљима. Мале стијене личе на нека умјетничка дјела. Као неке статуе, кипови различитих облика и величина посађених као један уочљив цвијет на ливади. Посађени у романијску природу носе важна знамења кроз њену историју. Сунчева свјетлост полако нестаје иза планине Романије. Свјетлост својим одсјајима прелива боје из жуте у наранџасту. Небо није само плаво, него розе, жуто, наранџасто. Све те шарене боје надвиле се над Романијско Косово. И симболизују прави јесењи пејзаж.

Хоће ли та љепота још дуго трајати или ће је прекинути бијеле пахуље снијега, стварно се не зна. Јесен на Романији некад траје дуго, некад кратко. А код нас је све могуће, бар смо се ми навикли на то.

*Маја Марић, IX₄
о. ш. „Соколац“*

*рад Андреје Елез, V разред,
о. ш. „Свети Сава“, Миљевина*

ЈЕСЕЊИ ДАН НА РОМАНИЈИ

Зора на Романији пружа оптичку варку бескрајног морског плаветнила кроз које се споро крећу бјеличаста острвца од густих праменова магле. Рањиво румено сунце даје нестварну свјетлост, али још не зрачи топлоту.

Пролазе споро сати и дан увелико осваја таму. Још један чудесно раскошан дан на Романији. Злате се, бакре, крошње дрвећа. Зеленило борова и јела чини контраст црвеножутим сјајем храстова и букви. Лије сунчева свјетлост, немилеце, шумама и пропланцима са бјеличастим мрљама од стада оваца. Птичији гласови се стапају са гласовима људи, који као да грабе сваки тренутак прије дуге и хладне зиме, која се редовно привуче у овај крај, ту сасвим одомаћи.

Пратим поносни лет орла изнад Романије. Губи се у висини...

Постаје прохладно. Златно руменило пресецају мрачне пруге над планином. Свјетлост, у игри са тамом, посустаје. Тама све више гута обресе дрвећа, ливада, кућа... Звучи црквеног звона парају тишину и позивају на вечерњу молитву. Мир осваја цијели предидо. Дуго, прије починка, размишљам о данашњем дану. О његовом савршенству, ничим непомућеном. Како је мало потребно да будеш срећан? Дан проведен у природи, мир и спокојство које она доноси, сунчева свјетлост у крошњама дрвећа... Нигдје нема таквог склада боја као у јесењем пејзажу, нигдје те игре свјетла и сјенки, нигдје свежине планинских шума.

Можда је овако лијепа природа јер се спрема за дуги одмор под тешким теретима сњежног покривача. Све у природи је једноставно, има свој ток, смјењују се дан и ноћ, годишња доба... Када би тако једноставно и природно могло бити и у међуљудским односима!

Отежаних капака од навале сна, затварам очи и тонем...

*Александра Пржуљ,
IX₄, о. ш. „Соколац“*

Пустите дјецу нека долазе мени, и не браните им

Дјечија страна

У СУСРЕТ МОНАСТИРУ ДОБРУН

Околина Вишеграда је, по ко зна који пут, била једно од највеселијих мјеста, када су почетком новембра ове године ученици Основне школе „Алекса Шантић“ из Источног Сарајева посјетили Манастир Добрун. Његове древне зидине заплускивали су таласи игре и љубави, дјечије радости и среће.

Наиме, овај једнодневни излет укључивао је све ученике од другог до деветог разреда. Залагањем и одговорношћу наставника и ученика, свјесном дисциплином и организованошћу, пут је протекао у најбољим могућим условима. Наставници и ученици су, уз максимално лично ангажовање, успјели остварити све програмске циљеве и планове у току посјете. Уложени напор и одговорност, пристојно понашање могло се примјетити и код ученика. Иако у веома скромним просторним условима, сви монаси су отворили душу и врата и дочекали нашу школу са пуно радости и топлине.

Околина Добруна је тих неколико сати одисала величином и одушевљењем, неком посебном раздраганошћу, најплеменитијим осјећањима. Поред највеће награде у виду дјечијих осмјеха, имали смо ту част да уђемо у Музеј манастира, у коме су сачувани оригинални рукописи и писма многих историјских јунака, као и слике и иконе од изузетне историјске вриједности за српски народ.

Манастир Добрун посвећен је Успењу Пресвете Богордице, потиче још из 1343. године, тако да је непобитна чињеница да он има велики значај у историји српског народа, што је још више привукло и одушевило ученике наше школе. Посебан

утицај стекли су они најмлађи, који су, уједно, били и најрадоснији.

Послије неколико, лијепо и угодно проведених сати, завршено је једно заносно, топло дружење и посјета овом дивном манастиру, али свакако незаборавно и непоновљиво, јер сигурно ће бити још посјета Манастиру у току школских излета и екскурзија, као и топлих тренутака, игре, радости и среће.

*Сњежана Росуљаш,
IX₂*

*рад Зорице Павловић, IX₅
Соколац*

ИЗЛЕТ У МОНАСТИР ДОБРУН

Много сам лијепог слушала о Манастиру Добруну, а тај дан сам се увјерила да нису били искрени, био је љепши од сваке изговорене ријечи. Како сам прилазила Добруну, све више се осјећао између ријеке и кршевитог брда, мирис прошлости. А на брду он. Зашто су га звали Црни, ако и данас он свијетли као чувар, као војник, као светац, гледа на то мјесто и чува га за будућност? Манастир и конаци остају ту, за све генерације чији су се преци храбро борили. Ту можете видјети стару ношњу и стару обућу и оружје из старих времена. Како смо велики били? Још увјек се гради, обнавља, расте Добрун, а са њим и све остало што је српско, па и ја.

Кратко је трајало да би се све могло видјети што то мјесто пружа. На повратку, опет мирис прошлости и град Вишеград. Дрина, брза и бистра, а изнад ње Стари мост. Када прелазите Стари мост и корачате споро преко њега, као да постајете дио историје коју је започео Мехмед-Паша Соколовић.

Један дан је премало да би се видјела љепота грађена стотинама година, али довољно да видим како је моја земља лијепа.

Зорана Мандић, V₃

јер је таквих Царство Божије.

СУСРЕТ С БОГОМ

Сусрет с Богом је доживљај, посебан натприродни доживљај, који више него ма шта друго може да изазове преокрет у животу и оствари морално савршенство које води јединству с Богом. Јер Бог се доживљује као биће које је само по себи добро, као највиша вредност пуна сваког савршенства. Ово човека очарава, усхићује, одушевљава, подиже, привла-

чи, јер се човек рађа са нарочитим склоностима за ово. С друге стране, пак, Бог се доживљује као биће, које, сходно овој својој природи, не трпи грех и зло, Он их осуђује, кажњава, уништава. Стога је Бог за човека, поред свега другог, и страх и трепет, Њега се треба бојати. Према томе сусрет с Богом за човека значи, с једне стране, *усмереност и њолей ка добру, а с друге стране, нејријателсьтво према злу и греху*. Отуда се из сусрета с Богом јављају

јакe личности које светле у историји хришћанске цркве и света уопште. О овоме имамо примера у Светом писму Старог и Новог завета као и у историји хришћанске цркве.

Сусрет с Богом, који доказује да Бог, као свето биће, не трпи грех и да се у Његовој служби може бити само ако се очисти од сваког греха, доживео је пр. Исаија. Он о том сусрету пише ово: „Видех Господа где седи на престолу и уздигнуту, и skut му испуњаваше цркву. Серафими стајаху више њега... и викаху један другоме: свет, свет, свет је Господ над војскама; пуна је сва земља славе његове... И рекох: јаој мени! погибох, јер сам човек нечистих усана, и живим усред народа нечистих усана, јер цара Господа над војскама видех својим очима. А један од серафима долете к мени, држећи у руци жив угал, који узео с олтара кљештима, и дотаче се уста мојих и рече: ево, ово се дотаче уста твојих, и безакоње твоје узео се, грех твој очисти се: потом чух глас Господњи где рече: кога ћу послати? И ко ће нам ићи? А ја рекох; ево мене, пошљи мене...“ (Ис. 6,1-8).

Сусрет с Богом у Христу Исусу је такође догађај који значи најпотпунији и најсудбоноснији преокрет у животу и у исто време морални препорођај који води савршенству. Ово доказује Христово позивање својих ученика у апостолску службу. Исус Христос је привлачио себи снагом која је излазила из Њега, јер се Он у своме

раду разликовао од свих других људи и учитеља онога времена. Привучени овом снагом рибари су остављали све и полазили за Христом, да слушају и проповедају Његову науку. Тако је Христос рибаре начинио ловцима људи. Исус идући покрај мора Галилејског виде два брата, Симона, који се зове Петар, и Андрију брата његова, где бацају мреже у море. Беху, наиме, рибари.

ри. И рече им: Хајдете за мном, и учинићу вас ловцима људским. А они одмах оставише мреже и пођоше за њим. И кад отиде одатле, виде друга два брата, Јакова Заведјева и Јована, брата његова, где са Заведјејем, оцем својим у чамцу крпе мреже своје. И позва их. А они одмах оставише чамац и оца свога и пођоше за њим (Мт. 4, 18-22).

И сусрет с васкрслим Христом изазива преокрет у животу и морални препорођај. Овакав сусрет с Христом имао је ап. Павле, о че-

МОЈА МАЈКА

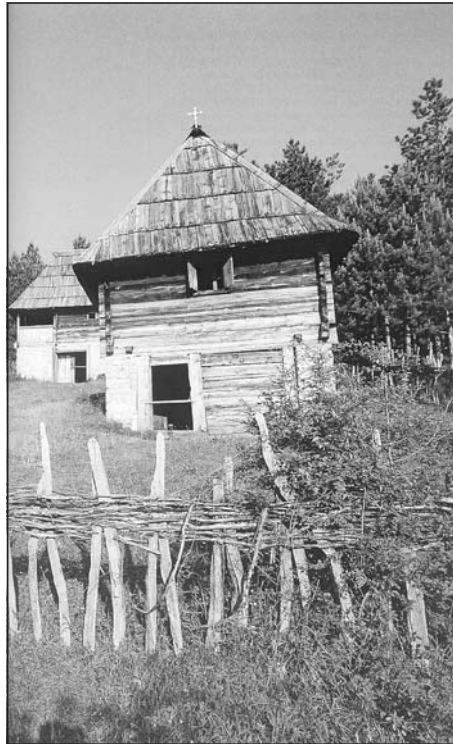
му се у Делима апостолским каже ово: „А Савле је још увек дисао претњом и убиством на ученике Господње, па оде до првосвештеника и измоли у њега писма за Дамаск, на синагоге; ако кога нађе од ове науке, људе и жене, да их свезане доведе у Јерусалим. Путујући, дође близу Дамаска. И уједанпут га обасја светлост с неба, паде на земљу и чу глас где му говори: Савле, Савле, зашто ме гониш? А он рече: Ко си, Господе? А овај: Ја сам Исус, кога ти гониш. Него устани и уђи у град, и казаће ти се шта ти ваља чинити.

А у Дамаску беше један човек по имену Ананија. И рече му Господ у утвари: Ананија!... Устани и иди у улицу која се зове „права“, и потражи у дому Јудином Таршанина по имену Савла... А Ананије одговори: Господе, од многих чух за овога човека колика зла почини твојим светим у Јерусалиму. И овде има власт од првосвештеника да веже све који призивају име твоје. А Господ му рече: Иди, јер ми је он оруђе изабрано: да изнесе име моје пред незнабошце, цареве и синове Израилеве. Ја ћу му показати колико му ваља пострадавати за име моје.

И Ананија оде, уђе у кућу и метну руке на њега и рече: Савле брате, Господ Исус, који ти се јавио на путу којим си ишао, послао ме је да прогледаш и да се напуниш Духа Светога. И одмах отпаде од очију његових као крљушт, и прогледа; и уста и крсти се...

Био је неколико дана с ученицима који беху у Дамаску, и одмах је по синагогама проповедао Исуса, да је он Син Божји“ (Дап. 4,1-20).

Моја мајка је див жена. Онај је храбра, неустрашива и непобједива. За вријеме и послје Другог свјетског рата су је мучили тако што су је тукли, вјешали, забијали ексере испод ноктију, избијали зубе шамарима, вукли за лијепу бујну косу и никад није одала гдје је отац. 1947. год. су је везали за ноге, објесили за греду и силовали, ре-

ђајући се. Све је то храбро поднијела док је изнемогло јечала не проговоривши ни ријечи. Везани укућани: дјед, тетка, стриц и бака су скамењени и уочени посматрали, испуштајући језиве крике. За сваки вапај и пуштену сузу су добијали буботке у леђа или главу. Дјед је проклињао људе нељуде говорећи да његова снаха, његова вила ни за шта није крива.

Див-мама је све издржала. Послије смрти нашег оца она је све учинила да нас три одгаји и школује. Све три смо биле достојне ње. Биле смо увјек у школи најбољи ђаци. Оца нисмо запамтиле, али смо запамтиле приче о њему и мамином мучењу.

Иако је толико мучена, имала је јуначко срце и никад није била болесна. Увјек је била весела и насмијана. Никад нас није тровала причама о рату и страдањима. Сва њена мучења и патње дознала сам много, много касније из прича мојих ујака и стричева.

Умрла је, радећи до задњег дана. Гајила је за нас овце, свиње, пилад. Свега смо имали: кромпир, лук, кукуруз, пшеницу и све остале намирнице. Несебично нам је помагала. Мога сина је одгајила. 7 година је био код ње. Више је њу волио него мене.

Не могу никад да замислим да је више нема, не могу никад да изговорим покојна. Увјек је само моја мама. Скоро сваке седмице идем на село у нашу кућу, одржавам, чистим и не дам да пропада. Њен гроб посјећујем кад год одем на село. Одржавам га, чистим, садим цвијеће јер га је пуно вољела. Ја и мој муж смо јој подигли најљепши споменик, оставили мјесто и за мог оца иако ту нема његове ни једне кости.

Своју племениту душу је испустила 7. априла - Благовјест 1998. год. Никад, никад нећу тај дан заборавити.

Дана Благојевић

КУЋА

(наставак са 27. стране)

И она осећа то опште расположење, које као да је непрестано уздиже, узвишава. Она је данас јака - осећа да је ојачала, и Анка размишља, планира, како да учини... да изврши.

И она сама јасно увиђа, шта ће да ради, шта тражи, али као да је нешто понело, вуче је, и она, занета, не може да се разабере. Анка непрестано маше рукама, гледа нервозно овамо онамо и као да све унаоколо шапуће, говори неким нечујним језиком, који њено срце разуме. А увело лице њене матере, ћутљив рад Кољов, тужан глас њене сестрице као да у њој буде нешто тајно, незнано, она почиње да види далеко - далеко, да разуме много...

- А-а-ах - процеди она кроз зубе и у свом уздаку чини јој се да чује заповест, знак да се крене, да почне...

„Лек... лекције за сутра... нисам... треба...“ - пређе јој преко памети, али она, без многог размишљања, махну одлучно руком. Та јој се мисао учини тако ситна, ништавна - кад је чека нешто тако крупно, Анка може и да не учи.

Она сазнаје: дужност јој је сада да помогне својој матери... Свима... Анка је моћна - ништа је не може спречити, задржати...

- Мама, мамо мори, пиши де... опет се јави Пенка - што не пишеш тати - није ли он код деда-Боге, па да их тужи, је ли, мама? Да их тужи деда-Бог, што нам узеше кућу... Је ли, мама? Оно је наша кућа...

Мати погледа у дете, које беше упрло очи на њу питајући - она не зна шта да одговори. У трен ока као да нокти њене памети рашчепркаше залечену рану у њеној души, пробуди се неко старо осећање и очи јој се навирчише суза. Она немоћно упре чело у своје подигнуто колена и потмуло зарида.

Пенка је погледа као кривац. Доња усница заигра, она се затресе и плачући зари главу у материно крило.

Кољо се инстинктивно диже и као да га нешто повуче миндерлуку. Он хтеде нешто да каже, али га нека рука као да стеже за грло, сузе га загушише и он одједном удари у плач.

И све унаоколо као да се сли у овај општи потмули плач. Једно опште осећање завлада њима. За њих не беше језика, да им помогне - речи, да се разумеју. Само се Анка одвоји, напреже са да уздржи сузе и у тај се мах осети још јачом, један глас је позва, једна рука с еуправи на њу, нешто је повуче напоље. Као у заносу, она брзо облачи ципеле и не мислећи, не гледајући никога, Анка се, тако рећи, отрже од туге, тресну вратима иза себе и задихана упути се трком...

А иза ње се нејасно код свих јави нада: она ће урадити, она ће извести нешто, што они нису могли да дознају, чему се нису могли да досете...

II

Хладно магловито вече легло је на двориште снегом покривено.

Анка отвори вратинице и неодлучно уђе. Она нејасно сазнаје: ова је кућа већ туђа, она нема права да улази. Али то тренутно осећање трне пред успоменама, које обузимљу детињу душу. И оголела јабука, и увеле лозе, и опустела градиница, и тамна кућа, као да почињу говорити неким блиским, милим језиком, и она као да се саживе са свим унаоколо.

Анка изненадно коракну дваред и завуче се у мрачан кут између градине и бунара, окернувши леђа почађалим летвама. Замишљеним погледом погледа унаоколо.

„Нико ме не може видети...“ - сину јој кроз главу. Она као да се некога боји, али истовремено осећа: има права да стоји у овом дворишту, где се родила и играла се, јер... мада су данас ушли туђи људи да живе, мада су их они избацили - ова је кућа ипак њихова... њихова... Нека им ураде што хоће, има нешто што не могу никако од њих одузети... Ова је кућа њихова... Њој је близак, рођен, мно, сваки кутак, сваки камен, свака граница. Она воли ову кућу...

И мисао за мишљу ковитлају се по њеној глави.

Једна за другом излећу пред њу топле успомене и све се губе једна иза друге - сливају се.

Тамо испред прозора, испод лозе, учила је лекције. Овде је с Кољом разливала воду, да се смрзне - те се тоциљали. Свакога лета, кад зри петровка, а она учи лекције, спрема се за испит, овде је купила јабуке, попадале у лишиће од здравца...

И би јој некако нелагодно, кад опази: низ двориште везана ужа, да суше хаљине. Ова ужа они никако нису везивали. А тамо - загледа се Анка - ко је склонио дугу клупу, где је њен отац седео, да после ручка попije каву? Место празно, пусто... Анка се окрете. - А гле... у кут набацане цепанице: она никако није овде виђала дрва...

Она осети збуњено, да јој нешто отимају, да јој хоће са срца ишчупати нешто, на што нико нема права да пружи руку. То је њој најскупље.

А у њеној души као да све нешто кипи, купи се. Она осећа, да ће сада бити... Чудно осећање обузело је, запело, и она као да је заборавила на себе. Хтела би да виче, да се раздере, да руши, да гура, да скаче, да маше рукама, да удара ногом да прича нешто, за које нема речи да се искаже, што она никако не може да исприча. И скидане, узбуђене речи поново обузимају њен ум.

Анка сва дршће као да је у грозници.

У то време ниске прозорчиће преко пута обаја црвенкаста светлост од лампе. Она јасно види мужа, жену, неколико деце, како иду по соби тамо и овамо, и у њеној души поче да пламти нешто непознато. Анка јасно види: жена се окрете мужу и усне јој се мичу - говори му. Он маше рукама, врти главом. Најзад се сви прикупе и поседају у круг око неке трпезе. Би јој још необичније.

Туђи људи... да вечерају. И ове ће ноћи спавасти у њиховој кући туђи људи... И вечерају у овој соби. У тој су соби они само госте примали. Ови су чували ову собу - ретко су улазили: она је била њихова намештена соба. Они ће овде искаљати - њихова ће кућа постати ништа и нигде... њихова кућа...

И као да је диже неки вихор, у души се њеној пробуди брига; кроз главу јој сину неколико нејасних мисли, и она поче још живље да маше рукама. Анка хоће да им изговори, да им наприча, да их... истера.

И ноге је изненадно понесоме кући.

Она несвесно пројури преко дворишта, приближи се прагу и као у сну отвори врата. Хладан млаз, што суну у собу, као да је баца пред укућане.

Сви дигосе очи с трпезе и зачуђено је погледаше.

- Не може... Мама каже, не може тако... Овде је за госте... Испрљаће се - не може... закрешта она, рашири руке и испружи прсте.

- Каква је то девојчица?
- Каква?... Погледаше се укућани у недоумици.
- Не може... не може... - виче и даље Анка и дршће.

Она осећа, увиђа, да треба нешто рећи. Ето сад овде као да се одлучује њена судбина, али нема речи - памет јој се кочи. А она не може да се уздржи, да се одупре - њој је потребно да прича, да виче, и она бешумно наставља крештавим гласом:

- Не може... не може... Мама каже... Овде гости... Не може... Овде испрљано... Не може...

Анка крши руке, скаче, али јој усне постају модре, лице постаје бледо, очи се страшно преврћу и она премрла пада у несвест.

- Не... може... Гос...ма... не... мо... же... о... н... а... - промукло виче још, хвата рукама - гура...

- Ах!...

- Јао!... - разрогачише очи укућани.

Деца се поплашише и прибише у кут.

- Каква је то девојчица? - запита муж.

- Шта јој би? ... и жена са слушкињом приђе Анки, да је дигну.

- Припала јој мука...

- Дај сирћета, да је попрскамо... умреће... да је повратимо - журно се размрдаше сви укућани.

III

Бледуњавае зраке лојане свеће, која час зацврчи и на мах просине, час пак плавичасти језик пламенов стидљиво облизује лој око фитиља, нејасно осветљују Анку, која је полуотворених очију положена на миндерлук. Мајка јој седи крај ногу.

Пећ потмуло хукће и теgebна, кобна тишина

влада унаоколо.

- Ама је л' да ће Кољо - приближава се матери Пенка разбарушене свилене косе - је ли, мама? - Је л' да ће Кољо да их истера, кад порасте? Хоће да ојача, да их надвлада и да их истера из наше куће... Је ли, мама...

И она умиљато упија детињски поглед у воштано лице своје матере.

Анка се ћутећи подиже, вуче свој завој на груди и опет, немочна, спушта главу на узглавље. Кољо се сасвим притајао у тамном куту.

Иза напуклих прозора са снежним кристалима и леденим цвећем спушта се ноћ и у њој трне живот без икаква јава.

Пејко Тодоров

БЕСЈЕДА СВЕТОГА ЈЕФРЕМА СИРИНА О ДРУГОМ ДОЛАСКУ ГОСПОДА ХРИСТА

Ходите и приђите синови свјетлости, чујте благословени и блажени глас Спаситеља нашега који каже: „Ходите благословени Оца мојег, примите Царство небеско.“ Пазите љубазни моји, нико да од вас не буде лишен блаженог наслеђа. Јер ево већ је пред вратима.

Ходите љубазни на пут какав вам показа Господ, да би у радости достигли Царство небеско. Зато узмимо што је потребно за пут и уље у судовима својим, тј. Јеванђелске врлине: Кротост, Смиреност, Послушност, Вјеру, Наду, Љубав, Ррпеливост и друге божанске врлине, јер пут је дуг. Запрегнувши бедра своја чистотом и истином, као људи који очекују свога господара, да узмемо светионике своје, тј. врлине, и да мужески бдимо: јер очекујемо Господа свога са Неба. Не дремајмо, да се не би угасили светионици наши. Јер ће се изненада зачути: „Ево Женик иде, излазите му у сусрет“, а сви који Га воле и који су се припремили, видеће га у слави. Сви који га љубе, испуниће се радошћу у свјетлом и вјечном обиталишту. Зато пазите, браћо моја, пазите кад се зачује овај глас, да се не покаже ко од вас са угашеним светилником, то јест без врлина, без уља и обучен у жалосну одјећу, да неби био осуђен на крајњу таму, на непрестану и вјечну казну, гдје је плач и шкргут зуба.

Осигурајмо сами себе зато што незнамо када ће доћи Господ наш! Као лупеж ноћу, као свјетлост, тако ће доћи Страшни дан. Долазак Господњи биће као најбржа муња. Затрубиће и мртви ће устати, и земља ће се затрести из основа својих и небеса и силе небеске ће се покренути. Тешко мени, љубазни моји! Ко ће бити храбар у тај час? Све ће живо задрхтати и ужаснути се. Но благодат Спаситељева, укрепиће и обрадоваће праведнике: „И биће узети на облаке у сусрет Ње-

му“. А који су лењи и небрижљиви као ја, остаће на земљи, у страху. Подигнимо себе са земље макар мало, љубазни моји, и пођимо на небо!

Шта ће нам користити овај свијет за кога смо везани бригадама? Или што ће добити украшавањем одела свога него огањ неугасиви? Или шта ће нам пружити пробирање јела него муку вјечну? Знајте

љубазни, да ћемо се кајати и мучити тамо вавјек, ако се не подвизавамо за ово кратко време. Зашто се не трудимо, браћо моја, љубазна? Зашто се лењимо и не припремамо? Ево већ нам је близу велики и страшни дан Господњи. Зашто не одбацимо све ове бескорисне бриге и не растеретимо себе бремена земаљских ствари? Зар не знате да су

врата уска, тј. пут у Рај, и тијесна и да користољубац не може кроз њих да прође?

Бог воли некористољубиве и оне који су драговољно подвргли себе сиромаштву, подвигу, бдењу и многим страдањима и оне који су се припремили да живе у славу бесмртног Женика. Такви ће наследити Царство небеско. Ето љубазни и врата нас зову: „Ходите, пожурите се мени“. Не теците ништа на земљи, не брините се ни о чему, него се трудите неуморно. Ето иде Женик. Он свакога од вас по имену зове, да му да покој, по мјери труда његових, зове вас у ред светих, у неисказану свјетлост, у непромјенљиви, бесмртни и вјечни живот. Знајући све ово, молим вас, дјецо моја, потрудимо се за ово кратко вријеме. Не будимо лењиви овдје, љубазни моји, да се не би кајали кроз све вјекове, кад нам сузе и уздаси неће помоћи ондје гдје нема покајања. Поред тога, нашем труду радују се Анђели и Арханђели, а лењости нашој радују се ђаволи. Ако се овде не будемо трудили љубазни, нећемо имати оправдања у онај Страшни дан. Нећемо се изговорити за гријехе своје. Јер, од када је дошао нама, Господ и Спаситељ наш - сваки изговор отпада, зато што нам је Он донио вјечни живот.

Чиме ћемо да вратимо све ово Ономе, који је ради нас био плуван, шибан, распет, кога су исмејавали људи нечисти и безаконици, грешни и злочести. Чиме можемо све то да вратимо Господу нашем, ми биједни и грешни? Тешко нама ако се не трудимо, јер се нећемо моћи да оправдамо пред Њим.

Стога, љубазни моји, да одбацимо сваку бригу и ревност у свом сујетном и пролазном вијеку и са великим подвигом да служимо само Њему, јер је Он наш Господ и Спаситељ. Ево, Његов дан је сигурно близу и Његов долазак може нас затећи.

ЧУДЕСНО ИСЦЕЉЕЊЕ ДЕВОЈКЕ

Ходите браћо моја да се спремимо, да бдимо очекујући Господа нашег, бесмртног Женика. Ево Он засија! Већ иде! Ноћ је прошла дан се приближује. Синови свјетлости, пожурите ка Свјетлости! Не лењите се, не дангубите. Потрпите још мало и нико од вас да не мисли на одмор, но баците поглед горе на Небеску красоту, на радост бесмртног Женика, да би се душа наша заситила славом вјечног гледања у Њега, свјетлошћу и ликом Његовим.

Знајући све то да не сабирамо благо на земљи, љубазна браћо моја, јер ће у онај дан сваки од нас морати да покаже: какву је врлину стекао овдје, какав труд, какав подвиг или какво бдење. Зато, браћо моја, када свети мученици покажу ране својих страдања и мучења, а подвижници свој подвиг, своје уздржање, трпљење, своју жалост, своје сиромаштво и своје сузе: чиме ћемо се ми тада похвалити ми немарљиви и лењи, који смо бескорисно живот провели? Тешко немарљивима! Тешко безбрижнима!

Приђите браћо моја, приђите и потрудите се да би се просветлиле наше душе и да би видели лукавства противника нашег - сатане - коме је све злобно прекрасно! Јер нам он (ђаво) ставља на пут: препреке, саблазни, штету, расејаност овога вијека, тјелесна задовољства, наду на дуговремени садашњи живот, страх од подвига, љеност у молитви, сан и тјелесну тромост за вријеме пјевања псалема. Но уколико је он ревностан утолико смо ми немарљиви.

Знамо да се наши дани крате, да вријеме пролази, и да Господ славе иде у величанству љепоте Своје и са страшном силом Царства да свакоме да по дјелима. Бојим се Браћо, да се на нама не испуни ријеч Господња: „И доћи ће од истока и запада и сјевера и југа и сјешће за трпезу у Царству Божијем са Авраамом, Исаком и Јаковом, а ви ћете бити изгнани напоље, у таму најкрајњу“.

У време обраћења народа у веру Господа нашега Исуса Христа, налазило се много благоверних људи и жена. Многи богати нису хтели удавати кћери своје, већ зидаху манастире и затвараху тамо кћери своје на службу Богу. У то време, један властелин много благодетељан, који имађаше кћер од 12 година узраста, именован Марија, веома лепа...

Желећи да је даде у манастир упита је, да би видео њено мишљење: „Драго би ми било да имам још једно дете, да би га могао дати у манастир, а једно да удомим. Но пошто имам само тебе једну, не знам шта да чиним од ово двоје. Мени се чини, красоту твоју коју ти је Бог дао, боље је да посветиш на службу Богу, него да је узме човек. Ако тако учиниш вољу моју, бићеш овога света чесна од људи и од Бога на небесима.“ Она му одговори: „Разумно си мислио родитељу. Ја претпостављам служити Христу, него узети најбољег богаташа.“ Отац се задовољи овим одговором и по кратком времену даде је у један девојачки манастир, и сво имање своје даде на украшење тог манастира и осталих потреба и он сам сврши свој живот тамо богоугодно.

Давали су и други великаши и богаташи своје кћери у тај манастир да се васпитају, а потом како је којој воља, или ту остати или удати се за мужа.

Беше тада један књаз, који је заповедао тим градом именован Игемон, неузддрљива и љубострасног живота, који је имао кћер сироту по матери те је даде у речени манастир. Игуманија је прими по обичају. Да би учинила част књазу, сабра све сестре да га поздраве. Са осталима дође и речена Марија, која мотрећи богато одео Игемона мишљаше у себи: О Боже, хоће ли овај бити тако славан и на небесима.

Овај како је угледа, заљуби се срцем у њу видећи ону пречудну красоту, мислио је да и она с истим намерама њега гледа, заљуби се телесним похотама неисцелимо и тада ућута. Кад је отишао дома, пошље вест Игуманији, да му увече пошље Марију. Чувши Игуманија овај нечасни глас, снужди се јако и поручи му да не чини овакво безакоње манастиру, већ као судија града када би чуо да ко тако поступа да га казни и још многе друге разлоге своје говораше Игуманија посланику да му каже. Но он помрачен телесним страстима не прими савете Игуманије, већ шаље другог по коме наређује игуманији да му пошље Марију, јер је раздражен њеним очима, иначе, вели, ако му је не пошље, узеће је силом а игуманији учиниће велико бесчашће и штету манастиру.

Игуманија призва Марију и рече јој: „Отац твој, тебе је посветио Богу и Пречистој Богородици, са свим својим имањем и умро са радошћу видећи да напредујеш у заповестима Божјим, а после мене игуманија друга неће бити већ ти, за доброту и богатство твоје. Чудим се чедо како си попустила, те си с похотом гледала књаза у очи, који је послао своје посланике да те воде к њему.“ Марија одговори: „Госпођо мати, ја сам га с другим мишљењем гледала, а не по лукавом мишљењу његовом. Када дођу посланици његови остави да ја говорим, да видиш колику жељу имам да сачувам девство своје.“ Игуманија јој рече: „Пази да што укорно не речеш, може нам разорити манастир.“ Она одговори: „Идем у цркву да се препоручим Богоматери, да ме просвети да могу дати повољан одговор и нека ме сачува и наш манастир.“ Оде у Цркву и припаде к икони Богоматере и мољаше се, са страхом и сузама, да је избави од бесчасног оскрнављења. У том

приспеше слуге послане и по наређењу тражаху девицу од игуманије. Она одговори: „Зовите је, ако хоће нека иде.“ Уђе у цркву слуга и рече: „Чујеш дјевнице Марија, господар наш видео је доброту твоју и заљубио се срцем од погледа очију твојих, и не може мира имати, док те не види код себе. Пођи својевољно да му будеш сапутница и бићеш славна овога света. Ако ли не хтеднеш сама својевољно

поћи, узеће те силом и постидећеш се пред светом.“ Она одговори: „Изађи мало пред црквом и почекај, мало час даћу ти оно што жели твој господар.“ Он изађе радосно, мислећи да се склонила на вољу Господара му. То исто мишљаше и Игуманија да је ова склоњена и побеђена вером, те се снужди јако. А блажена невеста Христова стојећи пред иконом Богоматере, говораше с плачем овако: „О, Владичице моја, добро би било да имам очи, да гледам свету икону, но оне ме преварише те погледах скверног Игемона, боље очи да извадим, но да оскрнавим девство своје. Тебе ћу гледати душевним очима, опрости ми, молим Ти се, Госпођо моја, и немој ми писати грех мој што у нужди чиним. Два ми зла предстоје, избрати једно морам.“ То изрече (о муке и болова) и извади оба ока с ножем. Метну их у кутијицу и призва посланика говорећи: „Ове очи сагресише господину твојему и узне-

мирише га, ево праведно сам их казнила. Тако оне могу умирити страст његову, како си рекао. Носи му их нек се овесели.“ Овај ожалашћен, узе кутију с очима и однесе их Игемону, показа му очи и рече све шта се десило. Игемон, видећи то, удиви се и ужасне и измени своје мисли. Похвали пожртвовање и добродетељ девице и обрати плотску љубав на поштовање, плачући горко, проклињаше себе, и укораваше за безаконје своје. Узе кутију са очима и отиде у манастир, и остави их пред иконом Богоматере, а велелепну Марију призва к себи. Сазва и сестре са игуманијом и рече им: „Припадните на молитву са сузама, молите се с благошћу Богу и Пречистој Дјеви Марији, да створи милост благословеној сестри овој, да ју излечи. Ако будемо имали горућу веру, услишиће нас Господ, само молите се без сумње. Од нас немогуће, од Бога могуће, вољу болесних Он твори, само не устајте са земље док свршим молитву моју и ја недостојни.“ Тако рече и посу пепелом главу и припаде на земљу са многим умиљењем, сузама и јецањем. Госпођо и Владичице Ангелска, Мати Бога Свемогућег, недостојан сам погледати на свету икону Твоју, нити отворити моја оскрнављена уста к мољењу Твојем. А нема греха кога ја не сотворих и оскрнавих душу и тело моје и земљу на којој стојим. Но опет, Господ наш Исус Христос, грешних ради воплотисја и не презре блудницу и разбојника и подмитљивце, но прими свакога човека, по кајању и исповести, у мир. Тебе даде нам грешним, Ходатајницу и Заступницу. Теби и ја дајем поручницу, Владичице моја, к благоутробију Сина Твога, те да се вратим са свога лукавога безаконог пута. С покајањем да ми умијеш грехове моје - услиши ме света Игуманијо и свих свештених сестара, и подај опет очи овој светој раби Твојој, јер јој ја безумни причиних погубљење, а она, да избегне телесно слепило, и да послужи усрдно светоме храму Твојему. Ја, не-

достојни раб Твој, да се ослободим ропства вражијих, јер ме вуче сvezана невидима удес.“

Те и подобне молитве говораше Игемон и калуђерице, мољаху се Богу цео тај дан. И по многој молби, би молба пријатна Богу, ради сестре Марије и скоро услишена би. На часу вечерња, просвети се црква невидимом светлошћу и чу се глас говорећи: „Прими свет твој благодетију из Мене рођене“. Монахиња подиже очи и виде Пречисту Владичицу стојећу у олтару па рече: „Величамо и хвалимо Име Твоје Владичице моја и слаavimo благодат Твоју“. Игемон и све остале монахиње чуше глас и усташе са земље но Пречисту не видеше али видеше исцељену, пређе слепу, Марију, и сви прославише Бога и Пресвету Дјеву Марију и створише ноћно бденије. Тада Игемон даде манастиру богатства многа и покаја се срдечно проводећи остало време живота богоугодно и праведно. Блажена Марија много се прослави овог света за своје дивно житије и целомудрије и све су је сестре имале у великој части. По смрти игуманије, општим договором сестара, изабрана би за игуманију и добро управљаше манастиром и у дубокој старости пресели се у вечни живот.

БЕСЈЕДА О ЧАСНОМ КРСТУ

Ко хоће да иде за мном нека се одрече себе и узме крст свој и за мном иде

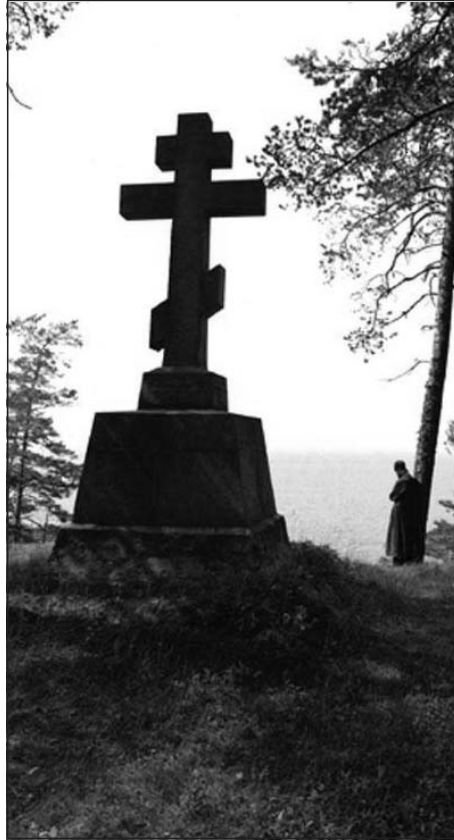
(Мк. 8,34)

Крст је најспасоносније знамење и видљив знак љубави Божије према човјеку. На крсту је распет Спаситељ и богочовјек Господ Исус Христос и Својом крвљу осветио часни и животворни Крст. Велика је моћ и сила часног и животворног Крста Господњег. „Дођите вјерни животворном Крсту Господњем да се поклонимо“. Приђимо, да нас сила Крста оснажи, подигне и оживотвори! Поклањајући се, молимо се да не клонемо духом и тијелом и не поколебамо се у вјери, него да истрајемо у подвигу, посту и молитви. Да браћо, да се подигнемо и устанемо са Крстом Христовим и истрајемо у вјери, у љубави, у нади, у трпљењу. Зато се у храмовима износи свети Крст, да би се подсјетивши се на страдања Христова, искупитељску жртву и крсну смрт, подсјетили се да је Господ Исус Христос: „Понизио сам себе, поставши послушан до смрти, смрти крсне“ (Фил. 2,8). Зато застанимо код Светог Крста и загледајмо се у лик распетог Христа, појући: „Крсту Твоме клањам се Владико и свето Васкрсење Твоје славимо“.

Православни хришћани клањајући се часном и животворном Крсту Господњем имају на уму да је Бог из безграничне љубави према човјеку, пострадао да би нас спасао и омогућио нам вјечни живот. Требало је да Господ пострада, јер као што је гријех дошао кроз дрво преко прародитеља, а писано је: „Проклет нека је који виси на дрвету“ (Гал. 3,13), тако је кроз дрво (Крст), скинута клетва и дошло спасење преко Господа Исуса Христа. Људи заслепљени гријехом распињу Бога, а Бог као кротко јагње подноси крсну смрт. Крсном жртвом и смрћу на крсту, Христос је побједио смрт и гријех који је овладао људима, сатрао ђавола и уздигао род људски, јер смо кроз Адама сви сагрије-

шили, а са Христом смо сви оживјели и васкрснули јер је то била моћ и сила Христовог Крста.

- Кад је царица Јелена пронашла часни Крст Господњи, положише крст на мртваца и он оживје.

- Цар Константин видје знак Крста од звијезда на небу на коме је писало: Овим побјеђуј и помоћу КРСТА побједи све своје непријатеље.

- Свједоче Свети, да је анђеолова силазио и кадио Крст који је подигао цар Константин, три пута у години: ноћ уочи Крстовдана, 7. маја у дан јављања Крста и ове крстопоклоне недеље.

- Светитељи, мученици и вјерни побједили су зле духове и заслужили царство Божије захваљујући сили Крста.

- Св. Сава и Св. Симеон се одрекоше себе, земаљске славе и престола и прекрстише Србију од

краја до краја и Часним Крстом Христовим привадоше Србе Богу.

- Св. цар Лазар приведе Крстом Часним и Светим причешћем Српску војску Царству Небеском.

- Св. Мученик ђакон Авакум жртвова своју младост и љепоту не одричући се Христа, иако је био набијен на колац у знаку Крста.

Ето, блажени и побожни хришћани, из ових неколико примјера, видљива је побједитељна сила Св. Крста. Осјењујући себе крсним знаком и крстећи се са три прста, благодаримо Христовом Крсту, јер је из гроба засијала радост вјечног живота. Реалност Крста постала је реалност Васкрсења. Гдје је Христос - ту је Крст, гдје је Крст - ту је Васкрсење, гдје је Васкрсење - ту је спасење.

До страдања Господа нашег Исуса Христа, постојале су различите врсте казни, а једна од најстрашнијих и најмучнијих, била је, разапинање на крст. Управо зато, наш Спаситељ да би опрао наше гријехе и разапео гријехе свих људи, и свима омогућио вјечни живот, пристаје да буде распет и страда на крсту.

Крст нам показује да је небо престо Господњи, а земља подножје ногу Његових. Христос је распет на крсту обухватио и пригрлио све људе и пружио им шансу за покајање и за спасење. Распеће је чин слободе и чин слободне воље, којом се Бог даје на смрт, да би други могли да живе вјечним животом са Богом.

„Господо, као што си Крстом ослободио свијет од осуде за гријех, тако и слуге твоје, који Ти од срца, са вјером приносе ово крсно знамење, силом Крста љубљеног Сина Твог, учини да свагда буду побједиоци гријеха и даруј им сва твоја земаљска и небеска добра, и увијек водећи Крстом све вјерне ка добру приведи примању небеског вијенца“, молимо се у молитви на освећењу крста (Велики требник).

СВ. НИКОЛАЈ СРПСКИ (VI дио)

„Смаїрај сваки дан као један цео, оїйочетї и завршен живої. Одживи га као целину а не као део. Нека се сваки ївої дан одрони од їебе као цео један човек с којим ћеш желеїї да се оїетї сасїанеш, као са їријатїељем, и да га без сїида їокажеш васиони.“

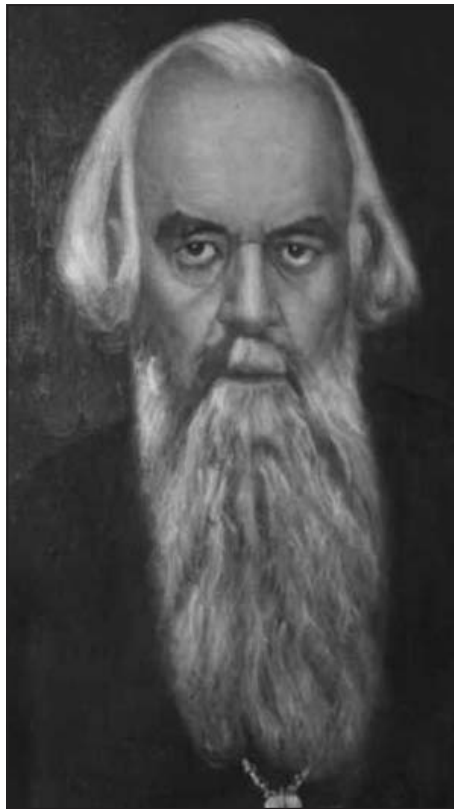
Како без Бога одживјети бар један тренутак а да се, већ сутра, не постидимо неког од својих непромишљених поступака? Истина је једна! Истина, коју је Син Божији прије скоро двије хиљаде година изрекао: „Уска су врата и тијесан је пут што води у живот и мало их је који га налазе“ О, када би сваки нови дан започели сјећајући се ових ријечи Господњих! Били би искренији, били би исправнији, били би срећнији, живећи живот у овом суморном и огреховљеном времену.

* * *

Трагајући за утјехом у данима испуњеним незадовољством, данима испуњеним страхом, данима испуњеним тугом, у страшним послїератним временима када су људи моје генерације бесциљно плутали, изгубљени у времену и простору, први пут ми је под руке приспјела, и у сваку пору мог бића се увукла, једна дивна књига. Биле су то „Молитве на језеру“. У почетку сам је читала не разумјевајући скоро ништа од онога што је мој ум, упркос томе, упијао. Остављала сам је и враћала јој се и изнова читала док су ми ријечи бескрајне љубави према Ономе коме су упућене гријале празно срце. И данас, десет година послїе, иста књига је мој бијег од свакодневнице, моја нада, моја утјеха и мој смирај понекад тако узбуркане душе. Данас, десет година након што ми је прва књига Владике Николаја уловљива у живот, ниједну ноћ не усним и ниједан нови дан не започнем без неке од тих молитви. Данас, десет година послїе, у својој библиотеци имам сваку написану а објављену ријеч овог дивног светитеља.

Многи су писали о њему, добро или лоше, зависно од чистине њихових душа. Ја се плашим да пишем. Плашим се да у свом фонду ријечи немам довољно оних којим бих могла описати своју љубав према њему. Плашим се да би ријечи биле сувише блиједе и празне у односу на оно што осјећам. Господ зна да је све што је исписано на овој хартији исткано срцем и зна оно што ја не знам да испишем. Уосталом, ријечи су сувишне, чак и да успијем да ту љубав вама, који ће те застати на овим страницама, испричам.

Вечерас ћу покушати нешто друго. Вечерас ћу покушати да вам испричам причу о једном недељном јутру, у Николајевом храму, у срцу Србије, у Божијем селу Лелић. Они који су већ били тамо разумјеће о чему говорим, они који нису нека само наслуте и нека им та слутња пробуди жељу за откривањем шта се то буди у нама поред светих Николајевих моштију. Како описати тај дрхтај душе? Тај инстинкт и стрелу? Ту радост која се разлива, тај мир и тишину и мирис во-

љених моштију који душа тако жедно упија, ту благодат која се излива над скрушене и погнуте главе вјерника? Осјећања се за вријеме Св.Литургије вртоглаво смјењују. Душа се једног трена радује а већ следећег страхује. Са моје десне стране налазе се мошти мог најмилијег светитеља. Од радости што сам, након годину дана, поново ту, навире ми талас топлине, бескрајне љубави, дубоке среће и маме ми осмјехе на ужарено лице којим се сливају топле сузе моје разњене душе. Исти тај осмјех скамени ми, с мојелїеве стране, осликан приказ Страшног суда, од којег ми задрхти душа и одједном постајем немоћна од силног страха од Оног који ће сутра доћи и пресудити ми, за

сваку моју, и најтајнију мисао. Од тог призора леди ми се крв у жилама а из сјећања навире и они давно у забрав потиснути гријехови који су се чинили незнатним а сада су велики као планине, јаки као стијене које се ломе од хридине мог живота и руше се на мене лемећи ми крхко тијело. Тако се застидих сама себе у том тренутку јер ми се учини да тих стијена што ме затрпавају има далеко више него секунди мог досадашњег живота. Склопих дрхтаве руке и свим срцем, искреније него икада, покајаш се за све оно што учиних да растужим Онога који ми је живот даровао. Молих се дуго, погнуте главе, стидећи се да подигнем очи према небу као да ћу тог трена угледати само лице Господа. У свом том страху осјетих колико Га дубоко волим и помислих како бих разумније прихватила да видим прекор на Његовом светом лицу и смиреније казну коју ми одреди него да угледам тугу у Његовим бистрим очима. Прекор бих поднијела, тугу не. Јер ја заслужујем да ме укори али он не заслужује да Га ја растужим. Спознадох да се више плашим Његове туге него Његовог гњева. Јер знам да је милостив, знам да је пун љубави, пун праштања, ако Му се скрушено вратим у загрљај онда кад одлутам. Али како да ми опрости ако Га растужим једном? Или, како сама себи да опростим? Молитва умири моје, страхом слеђено срце, али и даље остадох постиђена и пожељех да своје биједно биће сакријем дубоко негђе од погледа Господњег. Знајући да тако нешто није могуће, једино што ми у том тренутку остаде је, да обећам себи како ћу се трудити да се поправам па да очи више не упирем у земљу стидећи се пред Богом, него да их упирем у небо, молећи опроштај и милост, мудрост и храброст да останем у овом пролазном животу и сачувам душу за онај вјечни, који тек долази. С љубављу приђох да цијеливам вољене мошти. Тог јутра се смјени једно и наступи ново осјећање. Е, овдје избија она себична страна моје личности јер ово не желим да дијелим. Ово се ћути и таји дубоко на дну душе и не скрнави се. О томе се не говори. О томе се само мисли. Али открићу вам бар једну тајну! Кад сам изашла из храма, чинило ми се да је све, чега се дотакнем, у исти мах оживљавало. Грцала сам од сопствене снаге и снаге онога што ме вукло напријед. Осјећала сам се попут жедног човека коме су додали воду и он скоро изгуби дах, док му клокоће низ ужарено грло, а истовремено осјећа дивне таласе што му се разливају тијелом. Ту, под плавим лелићким небом, ни са ким се у том тренутку не бих мјењала, била је мисао која ме у стопу пратила. Свети Николај је уистину био у праву. Ннигдје у свијету небо није тако плаво као над његовим Лелићем...

*Пише Наїана
Глововац*

ПОВИЈЕСТИ О НИКОЛАЈУ

1. Предвиђајући II Свјетски рат и његове страхоте, Николај одлучи да позове српски народ на свеопште покајање. Поред бесједа, апела и писања о томе одлучи се на још један, само њему својствен подвиг... Једне суботе, бос и гологлав у старој и искрпљеној монашкој ризи, узјаше неког старог магарца и с ногама које су висиле и погнуте главе са полуотвореним очима пројаше кроз Охрид. Народ се крстио и шапатово говорио: „полудео Николај, мислио, читао, писао и полудео...“ Сутрадан, на Св. Недељу, сав Охрид се слегне у манастир Св. Наума. Владика је служио Литургију као и обично, док су сви са нестрпљењем очекивали почетак бесједе. По завршетку Литургије, Николај стаде пред народ, мало поћутавши. У храму је владала сабласна тишина коју он разби својим громким гласом: „Јесте ли дошли да видите лудог Николаја?“ И настави, док су се обарале постиђене главе вјерника: „Оно сам јуче браћо, учинио из жалости и туге због вас. Ви сте почели ријетко да долазите у цркву, а све чешиће да говорите о моди, о цивилизацији и култури на неки европски начин а то све значи грех и само грех“...Кажу да је тада изговорио једну од својих најљепших бесједа о покајању...

2. Црквењак лелићког храма је причао ову повјест. Он је увјек први долазио и откључавао цркву јер су се кључеви храма налазили код њега. Једном, дође Николај да недељну Литургију служи у својој задужбини. Поменути црквењак закасни и трчећи дође до цркве и затиче следећу сцену: Угледа Николаја како, клечећи, иде око цркве. У страху, црквењак се сакрије иза једног дрвета и настави да посматра. Кад је трећи пут обишао око храма, врата се сама отворе (иако су била закључана а кључ био код црквењака) и Николај клечећи уђе у цркву. Послије извјесног времена, црквењак се осмјели и уђе у цркву. Николај је био у олтару и само га је ћутећи, смркнато погледао, дајући му знак да зна шта је овај видио.

3. Једном, кад је владика Николај дошао да посјети родитеље, затекне свог оца Драгомира тешко болесног. Смјешећи се, каже му: „Мораш одмах оздравити, долазе нам гости. Ко ће их служити вечерас!“ Затим клекне крај кревета а главу наслони на груди свог оца

и почне да се моли. Послије пола сата Драгомир је устао здрав и за вријеме вечере својим гостима је признао да се први пут у животу боји рођеног сина.

4. Пред смрт, послје завршетка Литургије, Владика је сјео на неку клупу у манастирској порти, зарео главу у дланове и неколико сати сједио непомично. Манастирска браћа су му пришла мислећи да је болестан а он им је, с болом у гласу, рекао, да је добро али да се мора једном и умријети: „А када умрем, сачувајте ме у обичном дрвеном сандуку са крстачом изнад главе. Па кад дође вријеме пренесите ме у Божије се-

ло Лелић. О, кад бих могао да се разлучим и да се као кап росе вратим у природу, у моје село Лелић. Јер небо, у овом свету, нигде није тако плаво као над мојим Лелићем.“

5. Владика је имао синовца, звао се Тиосав, био је син Николајевог брата Алексе. Николај га је често критиковао јер је био „напредњак“ а послје рата је отишао у комунисте. Тај његов синовац је и најзаслу-

жнији за повратак моштију свог стрица у Србију. Једном му је Владика писао из Америке и обраћао му се ријечима: „Чујем да си имање дао комунистима и отишао са њима. Ја не могу доћи док су они на власти али кад ја дођем, ти ме нећеш сачекати!“ Тај Тиосав је све припремио у Лелићу за дочек моштију које су требале стићи сутрадан. Уморан, легао је да се одмори јер је требао устати рано ујутро и дочекати свете мошти свог стрица. Мајка га је у кревету пронашла мртвог, умро је у сну.

6. Имао Николај неког рођака у Лелићу, звао се Саво и једном, дође му у посјету. Саво му се пожали на свог зета који је у браку мучио његову сестру и рече му: „Дође ми да узмем пушку и убијем оног пса“. „Немој, Саво, убиће њега Господ...он носи гумене чизме на ногама и има гвоздену руку. Кад прилази, не чујеш, кад удари, више се не дижеш“...Тај Савин зет је погинуо послје пет дана. Том приликом, кад је кренуо, с врата се окрене, и каже му: „Доћи ће вријеме, Саво када ћеш из своје куће гледати шта се ради у Америци!“ Саво га испрати и забринито рече својој сестри Милеви: „Николај много чита и пише ја мислим да је умно оболео!“ Када је Милевин син, много година касније, купио први телевизор сјетили су се шта је чича Николај још давно предсказао.

7. Кад је умро нашли су му само један долар. Сачуван је у најпростијем дрвеном сандуку са шумадјским ћилимом. Његов гроб стајао је, као најобичнија хумка, пуних двадесет година. Тек тада је ограђен и подигнут је мали споменик у виду крста.

8. На студију теологије, кад су већ код Николаја учили дар бесједништва, приликом једног испита, кад су студенти извлачили само наслов и требали по томе одржати бесједу, професори Николају подметну празну цедуљицу да виде како ће реаговати... Николај откривши да је цедуља чиста, као „из рукава“ поче бесједу: „Чиста је хартија кад на њој ништа не пише, чист је дан кад у њему нема таме, чисто је небо кад на њему нема облака, чисто је море кад на њему нема таласа, чисто је гвожђе кад на њему нема рђе, чиста је душа кад на њој нема греха...“ И изговори бесједу о чистини душе задививши све присутне.

РАЗГОВОР СА ГОСПОДОМ

Ствараш нас у себи, Господе, међу људима. Одлазимо Теби, од људи. Нико није увек са нама, осим Тебе. Растанци су болни, али се од Тебе никада не растајемо. Зато је љубав према Теби вечна и без бола.

Ни додиром, ни речју, ни анђелима, већ топлим таласима љубави Ти отисну камен са срца

у исцељењу душе и тела, у литургији и ходочашћу, у сваком облику рада и постојања у коме живиш Новим заветом у нама и међу нама, на овој светој земљи. Зар можемо прославити сва чуда Твоја?

Опрости нам што смо под бременом обмана и лудости одбацили љубав и живи умирили; што смо Те заборављали у болу и немоћи и само у тешким

наших, тежак као камен са Твог гроба, и откри нам изворе воде живе. Ту пребиваш, појиш нас, звери одгониш, да и други од нас Твоју љубав пију.

Радост у нама само је весник љубави. Радост није врење крви; она је снага којом Те призивамо да нас научиш да Те волимо као што Ти волиш нас, заувек и без одмора.

Како је било хладно и погрешно без Тебе, Господе! Очи су наше биле затворене, руке спутане, пољубац залеђен. На чудесан начин Ти пронађе изгубљене притоке своје, срце нам испуни радост, тело ревност, а дух пуноћом Духа Светога. Молимо се да нас не оставиш.

Дарујеш нам се у сваком новом удисају, у рађањима и умирањима, у служењу и стварању, у разговору,

мукама призивали име Твоје. Видесмо да бдиш и над нашим највећим гресима и неизрецивом милосту нас исцељујеш. Учинио си тако да би највише љубили страдања своја, ране исцељене.

Кроз капију срца пробио се Твој глас: Не бој се, само веруј. Ево нас у нади, вери и љубави, под оком Твојим свевидећим. Гледај, не посрћемо више и драги смо Ти док се усправљамо.

Ка Теби води сваки пут. Али Ти показа да Ти је драг пут узак и стрм и сваке опасности пун, да би нас очистио од оклевања и греха, тајни и страха, и охрабрио кораке наше.

Чујемо Те како у нади тихо звониш. Вера чува Твој одсјај у живој води срца. Биље нас учи тихом растењу, птице летењу.

Волиш нас кад голи и боси губимо поуздање у јаву, када вољење у доброту сусрећемо, до умрлих када стижемо. У пажњи и премудрости Духа Светога целивамо лице Твоје.

Сабирамо као зрневље грехе своје у жрвањ покајања. Исповедамо све. Причешћујеш нас крвљу и телом својим, који су дух наш.

Обучаваш нас у борби непрестаној. Кроз њу ствараш историју света у обећању живота вечнога. Нисмо уморни војници пуни ожиљака и ружних сећања. За повратак Теби сваког часа војујемо „оружјем светлости“, љубављу великом.

Молитва је плетиво љубави Твоје. Док нас умиваш блиставим сузама плетемо блиставе нити којима се успињемо са свима светима до вечног сједињења.

Волимо чудотворне сенке светитеља у себи. Дивна су преображења у милости, осмех опраштања, писмо Твоје.

Као вода из врела, из свега чистотом избијаш. Ти љубиш све; ми љубимо Тебе у свему.

Славимо Те високим пламеном радости и тугом - виделом смирења у молитвама - топлим крилима заповести и крстом, који Ти у нама носиш и огњеним надахнућем васкрсења.

Пресахнуће извори земаљски. Смириће се таласи наши и кроз огањ у Тебе увреће. И када тела наших не буде, живећемо светлошћу својом у светлости Твојој.

Сад знамо да си љубав изнад срца и ума, милости и гнева, весела и невоље, слободе и страха, да си истина изнад речи и дела, народа и закона, језика и књига, времена и простора.

Ка Теби љубављу узносимо вечност душе своје. Велика је радост наша. Слава Теби, Боже наш, слава Теби!

*Марина Баровић,
професор Београд*

ПОЕЗИЈА

ВИШЕГРАДСКА ЦРКВА
НОЋУ

Свиленим нићима
Од Бога сјушићена
Лебди у ваздуху,
Додирује небо
Ореолом светињаца,
Чврићи су јој шемељи
Од лукова
Ћурије на Дрини
И дубљи коријен
Од коца дреновог
Што су Радована
На њега набили.
Свијетли ко у по дана
Да се душе лакше
С Ћурије и коља
Појењу на небо.

Милад Обреновић

ЈУТРО ПРЕД ЦРКВОМ
СВЕТЕ ТРОЈИЦЕ
У ОЗЕРКОВИЋИМА

Ти си однекуд из азура канула
Изненада појуй сузе радоснице
Да би као луча љепоће иланула
На овом пројланку подно завјетнице.

У сребрним огледалима крстова
Твојих блистају зраци нове зоре
Цвијете проноко кроз коров вјекова
Твоје боје и у мени јујрос горе.

Видим како чиље магле заборава
Под иланином иастиири изводе сјада
Из таме док разданица јада илава
На крилима небескога аића млада.

То нису само оњеног аића зраци
Што ти рујем јујрос ресе чедно лице
Источника и Госиода дажде зраци
На знамење Твоје Пресветија Тројице.

Нека не згасне никад више иланула
Вайра из шамјана и воска ко трије
Светосавска жишко овдје си канула
Да вјекујеш у наручју Романије.

Миланко
Боровчанин, Ромсок
Соколац

ПЛАЧ ВАСЕЉЕНЕ

Плачу
џлавице невена
жујте прејавице
бришу.

Плачу
образи божура
ишхо
уздишу.

Плачу
свеци из камена
и босиљак
исход зреде.

Плаче
монах
док молићу
једе.

Косово илаче
расијео
на крсту.

Плачем зближени
сјају
у врсју.

Драгица Грбић

ЖДРАЛОВИ

У шатору жује разијете жице сираха.
Стегнута вилице ждраћу бол.
Окамењен животи
мол.

У зрлу узлови. Брод у луци сјао.
Коници сјушени.
Ждрал је
звao.

Самује Мешохија. Хаљина пућа на њој.
Бисером испраћа ждралове.
Не зна им се
број.

Драгица Грбић

ИСТИНСКА СЛУЖБА (наставак са 19. сѐране)

- Како је с наплатом? Како се плаћа у вас? Пре или после?

- У нас не плаћају ни пре ни после! - рекне Дементије, и уз то с невероватним лукавством погледа у ђакону. Његов је поглед говорио: „Гледајте оче ђаконе, како ће се сад намрштити.“

Но Силоамски се не намршти, него му опре очи у лице, и готов гневно рекне:

- Не збијам ја шегу, него питам какав је ред овде?

Дементије опет значајно мигне ђакону! „пазите само, оче ђаконе, пазите!“

- Ево какав је ред у нас: за требе ни паре! Све иде бадава. Потпунце бесплатно. Само хлеб који се доноси о даћама и оно друго, примамо.

- Ви, као да хоћете мене да варате, опет као и пре срдито, али још и с неким малим страхом, рече Силоамски.

- Како би то било? Зар бих се ја усудио? Оче ђаконе, кажите је ли тако?

- Са свим тако! - рече ђакон: - до оца Ђирила били су дохоци не може бољи бити, али Ђирило их избочијаи.

- Како избочијаи? Од чега ће се живети? Па мора се некако живети. Не може бити... ја то никако не могу да разумем.

„Почекај, почекај! па ћеш разумети!“ помисли Дементије и објасни: - Живети? Живети се мора од плате! Г-ђа спахиница је из својих прихода одредила плату: свештеницима по педесет рубаља на месец, а нама много мање.

Силоамски трже шарену мараму из чепа те обрису зној који му изби по челу. Он се осети као да је у један мах запао у гвожђа.

- Гледај ти какав је овде ред! Парохија без доходака? Ха, ха, ха! Е то ћемо ми видети, то ћемо видети! Треба разгледати по каквом праву тако уређује настојатељ! Ми ћемо то видети!...

Он то изрече ни мало не кријући злобе, и заборавивши да му треба сачувати побожно држање, скидаше одежду тако јустро, да је умало није раздерао.

Дементије и ђакон беху веома злуреди. Силоамски њима не беше по вољи и они, ма да су и сам јадиковали за пређашњим дохоцима, ипак су пецали његово срце својим објашњењима. Они су се већ били задовољили. На Ђириловој земљи коју су они поделили на пола, већ се зеленио први усељ, и они су се одиста осећали као спахије. Силоамски најпре оде кући, али одмах изиђе из собе, узне шешир и упути се Ђирилу. Ушавши

у стан настојатељу, он чак заборави поздравити се, него одмах отпоче о предмету. Одмах поче викати највишим тенором:

- Милом вас, оче Ђирило, шта је ово? Какав је ово ред? По каквом праву? На каквом основу?

- Што је? Што је, за Бога? упита Ђирило, устајући иза обеднога стола, и утирући салветом усне. Марија Гавриловна гледајући на Силоамскога, бејаше се препала.

- Па ето, ја вас питам: на ком основу? Где је тај закон? Покажите ми га, тај закон! продужаваше Силоамски са свим избезумљен кад је видео што је у „најбогатијој парохији.“ - И ако сте ви настојатељ, те вла-

сти немате. Не, немате; то вама није дано. Опустите!

- У чем је ствар, оче Макарије? Ја ништа не могу да разумем!

- Како у чем је ствар? Ви сте избочијаили законите дохотке, и завели некаку плату од некаких педесет рубаља на месец... Марим је за вашу плату! Ја имам право на законите дохотке.

- Одиста, рече Ђирило тврдо и убедљиво: - у нас је такав ред, и вама не остаје друго него се покоравати том реду!

- Ни по коју цену! Да се покорим реду који сте ви измислили? Никад за никад! Ја не примам вашу плату, и тражићу да ми се плати што ми припада. А какво право имате ви? Та то је прекорачавање права! Ја ћу се жалити, и вас, вас ће у манастир послати... Немојте ви мислити што сте магистрант, да ће вам се све допустити! Владика мене познаје, ја сам био његов певац! Видећете ви!

- Ма да ја нисам био владин певац, опет вас молим да идете одавде, зато што се владате непристојно! проговори Ђирило, једва скривајући своју срџбу. Тај млађани пастир, који је те настао да живи од свога труда, већ тако ватрено и тако упорно тражи приходе, тражи право да своју службу претвори у занат! То га је и једило, и жалостило, и бацало у очајање. А он се толико уздао у његову младост која, како је он држао, мало мари за користи! Ето отац Родион био је стар и сав напојен старим навикама, па он тако дрско и тако нагло није тражио својих права на приходе.

Чувши позив да одлази, исказан опорим тоном, Силоамски се усправи и као за часак охладне. Он није желео врећати настојатеља нити се свађати с њим. Његова правила то нису допуштала. Али у љутини није ни опазио колико се је развикао и био одиста непристојан.

- Опустите! рече он Марији Гавриловној и поклонил се: - ја одиста у ватри пређох меру, и може бити рекох и штогод увредљиво. Допустите ми да се објасним...

Али Ђирило њега већ не слушаше. Он је, јако потресен, ходао по соби. Његов је мир већ био отрован. Више од пола године, он је био сам на парохији и чинило му се је да је нови обичај већ примљен и утврђен, да је тај обичај у Лугову већ постао закон, против кога се ни спорити не може. Али га је највише мучило то тај млади попа њега тако исто не разуме као и стари отац Родион, па и мање још од оца Родиона. Шта ће то бити? Хоће ли он остати да се бори сам самци? Зар је та атмосфера од векова, у којој се развија нов појас пастира, њих тако ухватила и прожела на скроз, да у разум њихов не може да продре ни једна светла идеја, за разумно поимање својега задатка? А какав је њихов задатак? Никакав на свету - него онај који иму сви људи: да живе задовољно и да теку за старост.

Ђирило се устави и погледа у Силоамскога ту-жним очима. Па му рече ниским и као већ замореним гласом:

- Ми се немамо о чем објашњавати, оче Макарије! Одмах се види да један другога наћемо разумети. Ја и ви се разликујемо много, много. Разликују нам се појмови, разни су нам циљеви, и тежње. Ви тражите приход, а ја прихода не тражим; он вас весели, а мене ожалошћава! Ви сте дошли овамо да се обогатите, а ја сам дошао да послужом сиромасима и простим људма. Рашта би смо се објашњавали? То је само од себе јасно. Једно ћу вам само казати: чините што вам драго, а обичаје које сам ја завео овде не напуштам. То је све што вам могу казати!...

И Ђирило се спусти на диван, блед, и са свим потресен. Силоамски га погледа онако испод обрва, па

тај поглед пренесе и на Марију Гавриловну, оправил свој шешир, окрену се вратима и оде.

Целу недељу дана Силоамски је гутао јед и ништа није предузимао. После Ђирилових речи, он се није осећао чврст ни у свом праву. Разумео је да то није Ђирилова самовоља, али ипак је нека лудорија, баш као што је говорио и отац Родион.

Недеља прође. Једном у вече Силоамски позове к себи ђакона, оца Симеуна, и понуди га врло љубазно да остане на чају с њим и попадијом му. Попадија је била врло млада, и доста лепа плавојка; говорила је рапавим гласом из груди, и готово је пиштала.

- Знате, ово је страшно, није друго него ужасно! - говораше она ђакону, и уз то њене живе очице беху готово заплакати. - Ми смо се истрошили, купили смо ову кућу и на један мах такво изненађење. Може ли бити да власт трпи таку самовољу?

- И ето видите трпи! Ја и Дементје Јермилић већ читаву годину страдамо! - с притворним учешћем рече ђакон, не казавши, разуме се, ништа о земљи коју им је Ђирило дао.

- Збиља, оче ђаконе, каква је личност ова спахиница? упита Силоамски.

- Спахиница? Бог би је свети знао, каква је. Ми њу никад и не виђамо. Она седи у свом саду баш као медвед у јазбини. Ни ским се не састаје. Од духовних лица уклања се.

- Хм... то ће рећи, сумњива. А то бива.

- Него се јако подударила с оцем Ђирилом. Они често долазе једно другом.

- Тако, тако! То је врло сумњиво!... врло, врло! Ја идем владици, и то ћу му јавити.

- Владици? Ја вам не бих саветовао.

- Зашто? Владика мене пази. Ја сам био његов певац, певао сам у кору.

- Да како, да како! Он је и соло певао, да!... с неком поноситошћу рече попадија.

- Ипак вам не велим! - рече ђакон: - не велим!

- Али кажите зашто, молим вас! Та ово је право безакоње! За Бога такога закона нема, нема!...

- Рецимо да је све тако. Само је и отац Родион тако говорио и отишао владици, па изишло зло за њега. Владика му је рекао: „Ја ћу тога свештеника, то јест, оца Ђирила, целој јепархији за углед да ставим, и све што он ради ја одобравам.“ Ето то је рекао преосвештени. А кад је отц Родион поменуо да би се отац Ђирило преместио, владика је одговорио: „Ни пошто, ја немам зашто њега да казним.“ Ето вам како мисли преосвештени владика!...

- Све то може бити! - надувано одговори Силоамски: - али је друго отац Родион, а друго сам ја. Нисмо ми ни из далека равни један другом.

- Није него! додаде попадија: - та ја вама кажем да је он певао и соло... То не може сваки.

Није другче, Силоамски науми да пође путем оца Родиона, и да се јави владици. Он се крене с попадијом која је била родом из вароши.

Већ после доласка оца Родиона, у губерниском граду било је доста прича о младом свештенику Обновљенском, који је, као магистрант, отишао на парохију у село, и тамо завео нечувени догте ред, отказавши се од сваке наплате за требе. Али те приче нису се одржале дуго међу људима од реда свештеничког. Нико их није подржавао. Сам отац Родион причао је двојици тројици пријатеља у првој љутини, али после разговора с владиком, својих прича није понављао и чак је и на питање оћуткивао.

Силоамски попа и попадија обиђу све своје познанике којих је било врло много. Отац Макарије је походио попе, а супруга му поше. - Силоамски оде чак и ректору семинарије оцу Межову, и причао му је за Ђирила.

- Да, да ја сам готово то предвиђао и говорио сам владици. У њега је још и онда, кад је дошао из академије било велике одљудности и замлаћивања.

- Он је свакад био малко луд, а сад је полудео са свим, рећи ће млади Межов, који је врло напредно вршио дужност инспекторску у семинарији: - Ако Бога знате, што му је било да као магистрант оде у село? Имали ту зрно памети?

- Знате шта Силоамски! - рече ректор: - немојте ви хитати владици. Најпре ћу ја отићи к њему, и говорит ћу с њим сасвим озбиљно. Ваља сви да навалимо да образумимо тога младога човека! Или, знате што: отидите владици сутра у десет часова, а ја ћу већ бити тамо.

Приче о том како је Ђирило настран човек врло су брзо облетеле све црквене куће у губерниском граду, и у вече су већ биле долетеле и до оца Гаврила Фортификантова и до Ане Николајевне.

- Шта је то, за Бога и по Богу, викала је Ана Николајевна: - он је већ постао прича за цео град, за сву губернију! И то је мој зет, муж моје кћери?! Па зар ће то тако остати? Оче Гаврило! Ти се мораш својски постарати. Мораш ићи владици, и молити, тражити, ја не знам шта... Треба избавити наше дете!...

Отац Гаврило, човек мирнога карактера који је о свачем на свету мислио да ће - „док се умеље - бити брашна,“ опет на наваливање њезино диже се и оде ректору да се разговоре. Они углаве да заједно оду владици. И дођу заједно. Пред изласком стајаху владичине каруце, у које беху упрегнута летири вранца. Они се пожурише на горњи бој. Ректор иђаше напред, корачајући с великим достојанством; за њим је хитно а

жустро корачао Силоамски, а већ малко подаље, замишљено, и погнувши главу тромо се је нео отац Гаврило Фортификантов. Владика изиђе одмах. Бејаше у угасито зеленој мангији, у владичанској камилавци с дугачком панакмилавком. У десној руци држаше лелу палицу са скупоценом јабуком, а у левој - бројанице, али не оне црне, плетене од свиле, него парадне од неких ретких и лепих камичака.

Он се, очевидно, некуд журио.

- А гле какво је поштовано тројство! рече он веселим тоном. - И ја већ знам зашто сте дошли! Ти си, певче, дошао да се жалиш на Ђирила Обновљенскога, је ли тако? Већ ја то познајем по очима. Отац ректор жели ти помоћи својом важношћу! Што се тиче тебе, оче Гаврило, ти си, држим, дошао само ради доброга друштва! Дакле, у чем је ствар? казујте! Ко ће говорити?

- Одиста, ваше преосвештенство! - започе Силоамски.

- Ето видите! Ето видите! Већ сам погодио! с тужбом, а? нема доходака! а? Је ли то?

- И ја са своје стране сматрам за дужност казати, - важно започе ректор, али владика и њега прекиде и не даде му довршити:

- Стидите се, пријатељи моји, стидите се!...поучно проговори он: - требало би радовати се таком појаву, као што је тај млади свештеник, а ви устали с тужбом! Сласти градскога живота он је прозрео, почаста је одбио, и без своје користи служи ближњему свом. Шта је ту ружно? Е, ти си оче ректоре догматик на гласу, кажи шта је ту ружно у суштини саме ствари?

- Ваше преосвештенство! он са спахиницом има неке сумњиве послове! - журно рече Силоамски, бојећи се да га владика не пресече на првој речи.

То изазва чуђење на лицу ректоровом, а отац Гаврило се зајапури од љутине.

- Сметењаче један! цикну владика: - за ту лаж тебе би требало послати у манастир на месец дана. Ништа сумњиво у његовим пословима нема; у њега је душа чиста као у одојчета!

И рекавши то владика пође ка изласку. Тројство стајаше збуњено и зачуђено: како се ово ствар окрете на један мах!

Кад они сиђоше у авлију, каруце бејашу отишле. Некако изиђе само од себе да њих тројица одоше на три стране. Особито се брзо и незнано куда сакри Силоамски, кога је било стид, што је он својим извештајем о спахиници искварио сву музику.

(Насијавиће се)

О СМИРЕЊУ

Истински смирен (човек) не престаје да укорее самог себе и када га читав свет напада и бешчисти не само да би невољно (тј. без труда) био спасен (као они који имају трпљење), него и да би својевољно хитао ка страстима Христовим. Из њих се он, наиме, научио највећој између свих врлина, у којој обитава Дух Свети. Она је двер царства, тј. бестрашћа. Онај ко улази кроз њу заправо прилази Богу. Без ње је труд узалудан и пут многотрудан. Ономе ко је има у срцу он дарива сваки покој, будући да у њој обитава Христос. Њоме благодат остаје (у човеку) и њоме се чувају дарови. Она с рађа од мноштва врлина, наиме од послушања, трпљења, нестицања, сиромаштва, страха Божијег, познања, и других. Најважнија врлина која проистиче из (свих) њих јесте расуђивање, које просвећује границе ума.

Ипак, нека нико не мисли да се смирење стиче једноставно и случајно. Оно је, напротив, једна натприродна ствар. Као велики дар, оно захтева много злопаћења и много разборитости и трпљења против искушења и демона, који му се супротстављају. Јер, оно мимоилази све њихове замке. Смирење је пород познања, а познање је пород искушења. Ономе ко је познао себе, даје се познање свега, а ономе ко се Богу покорави, биће све покорено кад се у удовима његовим зацари смирење. И право је. Кроз многа искушења и њихово трпљење (човек) постаје искусан, познавши своју немоћ и Божију силу. Из спознаје, пак, своје слабости и свог незнања (с обзиром да сада зна оно што некада није знао, док раније није ни знао да не зна) он схвата да постоји много тог другог што ће можда касније, сагласно Василију Великом, спознати.

Он, наиме, каже да онај ко не окуси од (неке) ствари, не (може) знати чега је лишен. Онај, пак, ко је окусио од знања делимично спознаје да (многа тога још) не зна, услед чега му знање постаје повод за смирење. И опет, онај ко је спознао себе

и (схватио) да је променљиво створење, (више) никада се ни у чему не надима. (Он схвата) да и оно (добро) што можда поседује припада Ономе ко га је саздао. Нико, наиме, не хвали посуду због тога што је сама себе направила корисном, већ похваљује њеног творца. Када се (посуда) разбије, окривљује се починитељ, а не (њен) творац. Сасуд, међутим, који је словесан, (нужно) је и самовласан

(тј. слободан). Према томе, оно што је добро (код словесног сасуда, тј. човека) дато је од Творца, који је узрок и самог његовог стварања. (Узрок), међутим, пада и одвраћања (од Бога) јесте воља самовласнога. Онога ко по благодати остаје непроменљив прати похвала, док оног ко прима зло змијино (прати) прекор. Исто тако, похвала и захвалност (приличне) Ономе ко даје дарове, а не ономе ко их прима. По благодати може и онај ко је примио (дар) да има похвалу због (своје) настројености да прими оно што није имао, или још пре због захвалности према Добročинитељу. Уколико, пак, они изостају, он не само да се лишава похвале, него (потпада) и под осуду због незахвалности.

Нико се не усуђује да бестидно (и отворено) говори да (оно што има) није добио на дар. Напротив, (човек) опрезно узноси (себе) и подмукло краде похвалу осуђујући друге који наводно нису,

слично њему, сами себи стекли богатство. (На тај начин он показује да сматра да богатство) које му се чини да поседује није добио по благодати. Уколико и захваљује Дародавцу, он личи на фарисеја (уп. Лк. 18,11), те говори себи: „Хвала ти што сам такав и такав“. Добро је рекао јеванђелист, или пре Срцезналац Бог, (да је он) говорио „у себи“ (тј. себи), а не Богу. Премда се чинило да он устима говори Богу, онај ко је познавао његову надмену душу није рекао - „Богу“, него: Фарисеј стаде и мољаше се у себи (Лк. 18,11).

„Писмо често наводи исте или сличне речи. Не ради се, међутим, - каже Христом, - о понављању или многоглагољивости, него (о намери) да се реч утисне у срца слушаца“. Ни псалмопојач, због (силне) чежње, није хтео да остави Реч (Божију) (уп. Пс. 118), како (иначе, чине) они који нису окусили од њене сладости. Они из унија и саму Реч пренебрегавају како би се избавили од њене тежине. Како ће такав да стекне користан плод (од слушања) Божанствених Писама? Напротив, он ће (наследити) само осуду и помрачење ума, с обзиром да (удаљавањем од Речи Божије) отвара врата демонима, који ратују против њега, сагласно речи Господњој: Кад овако чине са сировим дрветом, шта ли ће бити са сухим (Лк. 23,31), и: Ако се праведник једва спасава, безбожник и грешник где ће се јавити (1 Пт. 4,18). Демони нападају и на оне који сав свој ум невештаствено (тј. без икаквог садржаја) и без-видно (усредсређују) на сећање на Бога. Кад се Бог не би заузео за њих ради њиховог смирења, њихова молитва не би могла да се уздигне (ка Њему), него би се враћала празна. Шта ћемо да радимо, тек, ми јадни који чак ни у ваздух не говоримо устима (тј. који се чак ни језиком, наглас не молимо) да би нам се кад тад смилвао Бог и да би био снисходљив нашем незнању и слабости ради (наше) благодарности.

Почујмо шта свети Макарије каже о реченоме и како и на савршене нападају демони. (Он, наиме каже) да у овом веку нико не бива (у потпуности)

савршен. (Иначе) оно што се (у овом веку) добија не би било залог, (него пунота). Као сведочанство он наводи (случај) једног брата који је, молећи се заједно са другима, одједном разумом био узнесен на небо и видео горњи Јерусалим са обиталиштима светих. (Па ипак), кад је био спуштен, он је отпао од врлине и доспео до савршене погибли услед тог што је умислио да је постигао нешто (велико). Напротив, требало је да се сматра већим дужником с обзиром да се, будући недостојан и будући прах по природи, удостојио такве висине. И опет је (свети Макарије) рекао: „Дружећи се са многима из искуства знам да овде нико није савршен, макар и сав постао невештаствен и макар се скоро сјединио са Богом. Јер, грех иде за њим и никада пре смрти савршено не нестаје“.

И свети Нил је казивао о (подвижнику) кога су, док се молио, демони (по попуштењу Божијем, а на корист и њега и многих других) хватали за руке и ноге и бацали у вис. (Потом) су га они дочекивали на рогожу да се при паду на земљу не би повредило његово тело. Они тако чињаху дуго, али не успеше да његов ум свуку са небеса. Зар ће такав икада осетити (жељу) за јелом или (зар) ће њему икада бити неопходни псалмопојање и читање! Ми, пак, имамо нужду за њима због слабости нашег ума, премда ни уз њих не желимо да будемо пажљиви. Авај! И један такав свети је био нападан. Ми, пак, (окајани) не маримо за борбу. Свети се смирењем чувају од замки ђавољих, а ми се из незнања узносимо (тј. надимамо). И заиста, велико је незнање у узношењу оним што не поседује. Шта ли имаш, говори (апостол), што ниси примио на дар од Бога или на молитве неког другог? А ако си примио, што се хвалиш као да ниси примио (1 Кор. 4,7). Ава Касијан говори: „Смирење се, дакле, рађа од познања, од кога настаје расуђивање, које доводи до прозрења, које пророк назива саветом (Ис. 11,2). Он, пак, види ствари (онаквима какве) су по природи, при чему се ум, сагледавањем создања Божијих, умртвљује за свет“. Њему слава у векове. Амин.

ЈАСЕНОВАЦ

Јасеновац је највећи логор Срба, Рома и Јевреја за вријеме Другог свјетског рата. Ту су страдали мушкарци, жене, старије особе и дјеца на коју се нико није сажалио и дао им могућност да осјете шта је то срећа, младост и све оно лијепо што живот може да им пружи.

Никада нисам видјела да постоје људи са каменим срцем као што су у то вријеме биле Усташе. Убијали су и мучили невинне људе, без милости и ни мало се нису освртали на њихов бол и патње. Тек рођене бебе су спаљивали пред очима њихових родитеља.

Ја, која нисам свесна тога свега што се дешавало, осјећам бол и тугу, и док ово пишем, сузе ми саме теку низ образе. Као да чујем оне узвике и позиве за помоћ, који ми раздиру срце. Све је ово страшно и људска срца пуни болом.

У част погинулим људима овог тужног догађаја, подигнут је споменик у облику цвијета - тулипана.

Моја велика жеља је да се овако нешто никада не понови и да људи живе у миру и слози.

*Данијела Шућур, IV₄
Вишеград*

Рат. Како страшна, кратка ријеч од само три слова. У само три слова стану патње, смрт, бол, крв, бескрајне колоне и још много тога страшног. И сама сам дио једне колоне која је, због рата, напустила Сарајево са нешто више од двије и по године. Међутим, моја породица је жива и здрава и заједно смо овдје, у Вишеграду.

Има много колона које нису ишле у живот, него да се никад не врате. Једна од њих је она која је водила у злогласни логор Јасеновац а бројала је око седам стотина хиљада људи. Ту се дешавало оно што су могли смислити само најмрачнији људски умови. Људски!? Зар у томе има нечег људског? Зар само због тога што је неко Србин, Јевреј или Ром, треба бити убијен на најстрашнији начин? Шта су криви ти старци, жене са дјецом у наручју?

За сваког човјека на свијету слобода је света ријеч али је многима одузета не само она, него и право да живе, радују се, играју и расту. Тако је настао овај Град мртвих. Док гледам филм о Јасеновцу, највише примјећујем људе који су живи костури, лица скамењена од ужаса које гледају свакодневно и знају шта их чека. Једино не знају како ће бити убијени: усташком камом, пушком, бити објешени... Свакодневно се пуне нове гробнице. Сава носи лешеве. Огромни маљ бездушника не престаје да убија. Зликовци крвавих руку такмиче се ко ће убити што више људи. Никад краја том Другом свјетском рату, нити ко напада тај логор смрти да ослободи тај јадни народ. Још само у њиховим уплашеним очима постоји трачак наде и то је све. Али спаса нема. Како не бити немоћан кад ти не дају хљеба, а туку те и муче и гоне да радиш најтеже послове. Ко падне од изнемоглости, осуђен је на смрт. Сваки пораз Њемаца и усташа плаћали су логораша, људи који на њих нису пуцали, ни борили се против њих. Зашто убијати дјецу која нису доживјела да на ливади потрче за лептиром, да се поиграју или уберу цвијет.

Из те невинне крви у Јасеновцу је изникао огроман бетонски цвијет, споменик, као опомена. Остале су, у спомен-музеју, ситнице логораша, писма која никад нису изашла из крвавог, жицом опасног логора смрти и опомена да се ово никад више не деси.

Има ли праве казне за оне који су ово учинили?

*Дејана Бождановић
Вишеград*

ПОРУКА СВЕТОГ ЈОВАНА

Дуго је боловао ђед Јоксим. Стари горштак, Србин, Православац. Прошао је многе битке животне, три рата, и увијек побјеђивао или био дио побједничке стране. Није се бојао никога. „Само се Бога бојим, све остало су трице“, говорио је.

Живио је тихо, мирно, сав живот провео је ту, у гори, изродио синове и кћери и све их савјетовао са „прететним прстом“: „Чувајте образ и душу, све ће ово пропасти ал' душа и образ остају“. И тако, извео ђед Јоксим синове и кћери на прави пут, а и унучад пристигла, па сав горд, Богу захваљивао за дарове. А волио је чути глас гусала и трубе. Сви синови гусле присвојише и, с гулама, Богу хвале запјеваше. А Јоксиму драго, душа му се топи. „О хвала Ти, Боже, на твојем дару. Гледам ђецу, као соколови, сваки гусла, сваки Бога слави и подвиком пјесму јави.“

Но живот носи и распећа. Ко јабука и ко јаблан стас. К'о орао и к'о соко сиви, бјеше Данко, син намлађи, лијепи. Букну рат. Он, Данко, оде да помогне браћи у сокаку, да сви знају од кога је „соја“. Србин Христов, од оца Јоксима, брата у невољи оставити неће. Тужна прича као и многе друге: „Цар га Лазо, честито кољено, са Милошом равна“. А ђед Јоксим савјетово: „Недај сине образа, и чисти! Ти си син Јоксима Срба, и ђеда ..., зато немој задњи никад бити, а немој се много ни прсити. Него узми гусле, па за гуди, из њих снага и јунаштво руди.“

Погибе Данко. Људи, несрећа! Ко ће рећи Јоксиму? А он сав клонуо, скривао је бол, тугу и сузе. Шапутао је: „Ја сам га тако савјетовао“.

„А видите људи јунака, гледајте, јер ово је јунак, не у причи, него у крви. Гледајте га, гледајте! Нећете 'вак'а јунака задуго виђети. Видите плећа, видите прса, видите поглед два

угашена кријесја. Е оваки јунак се не виђа често.“

Скрхан болом, након сахране, ђед Јоксим одболова пар дана. Ал' се придиже. Стигоше унуци, треба их насјетовати, брука је да ђеда виде како лежи.

Придиже се ђед Јоксим, провео унуке кроз имање, па мало и живнуо, па и боља за Данком га мине. Родио се Мики, а родио се и Данко, па му мило што опет има Данка, а Мики му је мелем био рани. Вријеме је одмичало, рањено срце ја крварило и након пар година предсказа Јоксим да неће још дуго. Паде у постељу и боловаше.

Сав живот му је полако пролазио кроз сјећање.

Ту, поред њега, његов син Раде, који га је служио, да му се нађе при помоћи, добри син - доброг оца. Остала браћа бијаху расути по свијету, ал' Данко, Данко Јоксиму увијек би на уму. Задњих дана Јоксим видно ослаби. Лежао је на постељи. Син Раде би, као и обично, уз свог оца. Вече би ведро. Мјесечеви зраци продирали су кроз прозор обасјавајући постељу ђеда Јоксима. Тишина је била таква да се чуло тешко дисање болесника. Кандило, пред иконом Светог Јована, блажено и њежно је бацало

свјетлост на лик Светитеља. Раде бијаше сјетан, размишљајући, шта ако отац умре, а то га, како ствари стоје, убрзо чека. Размишљао је о свему, сјећајући се брата јунака Данка. Очи му засузише. И он у годинама, распет животним тугама, мало је било свјетлости, осим кад се Мому роди Данко, и кад Мики својим стасом и фигуром осликаваше покојног стрица Данка. Читав свој живот поконио је родној грудии кућном прагу. Није оформио породицу, можда је тако боље. Бар сва животна распећа може сам носити. А, боме, није лако. Тежак је живот Родољуба и хришћанина. Гледајући у болног оца, наједном примјети да свјетлост необична, ал' продорна, прекри постељу болесника. Ни сам није знао каква је то свјетлост. Такве јачине, да се није могло гледати у болесника. Стави руку испред лица да види извор свјетлости, и опази, сав се најежи, кад видје да, као небеско сунце, свјетлост бацаше икона Светог Јована. Учини му се да чу и глас: „Помоли се, покојник неће још дуго“.

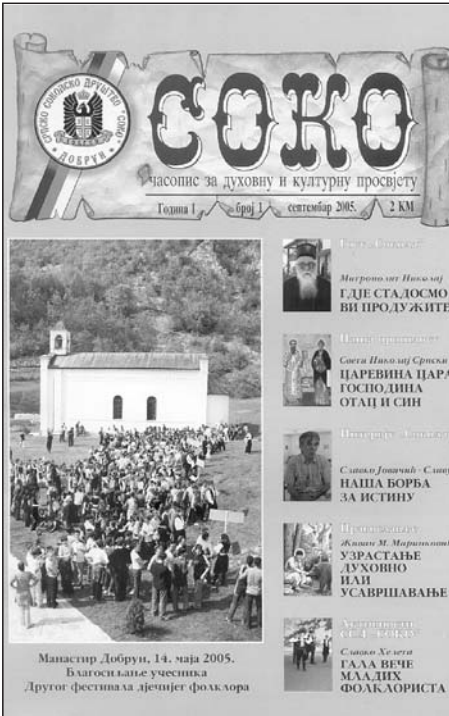
Покуша да позове неког од ближњих ал' му паде на ум да можда ова свјетлост не нестане, можда је то неки знак. Поћута, стави руке на лице и тихо се помоли. Након извјесног времена спусти руке са лица и све би нормално. Само спокојство у души и у соби испуњавало је читаво његово биће. Погледа на икону Светог Јована. Кандило је трепетало а натпис на свитку доминирао је: „Покајте се, јер се приближи Царство Небеско“. Погледа на постељу болног оца Јоксима. Он је тихо и блажено спавао, као неко дијете.

Сутрадан у зору ђед Јоксим испусти душу и упокоји се.

*Забилежио
синђел Јован
(Гардовић)*

Приказ часописа

СОКО

УМЈЕСТО УВОДНИКА

СЛИЈЕДИТЕ НАШ КОРАК

Вишеград је афирмисана средина са признатим културним манифестацијама високог ранга, а један је од ријетких градова у РС који има двије репрезентативне ликовне Галерије. То је град богатог културног и историјског наслијеђа и град јединог нашег нобеловца - Ива Андрића.

Али, поред тога, Вишеград је неисцрпни рasadник такозване БАЗИЧНЕ КУЛТУРЕ.

За ово пар година рада и свестраних активности, ту БАЗИЧНУ КУЛТУРУ, све успјешније представљају млади и талентовани чланови Српског соколског друштва „Соко“ из Добруна код Вишеграда. Уз њих, нови, разноврсни садржаји у Добрун-

ском манастирском комплексу, поред значајног духовног, постају и значајно културно средиште.

Подстакнути мудрим савјетима његовог високог преосвештенства митрополита дабробосанског господина Николаја и помогнути од монаха манастирског братства у Добруну, наши Соколови су, ево, уз помоћ вишеградских новинара и осталих поклоника писане ријечи, покренули овај први вишеградски, али и знатно шири, часопис за културу и духовност.

Часопис чији Вам први број нуди мо је први корак наше идеје да се све вриједно у области културе и духовности на прикладан, лако читљив и видљив начин представи нашим младим читаоцима и свима онима који се тако осјећају.

Не желимо да наша мисија остане „у нашем дворишту“, већ да допремо до читалачке публике широм Републике Српске, Србије и Црне Горе и осталих српских крајева, све до наше велике дијаспоре.

ЗАТО ВАС ПОЗИВАМО

да, својим примједбама, приједлозима, сугестијама, савјетима, критикама, али и штампаним прилозима, скицама, цртежима и лијепим фотографијама, будете саставни дио наше културне мисије, која жели да остави писаног трага за будућа времена и генерације испред нас, о нашој богатој културној и духовној историји, традицији и садашњости, уз оптимистички поглед ка будућности.

Славко Хелеића
уредник

СЈЕЋАЊЕ

† Александра Петровић

Молим Ти се Боже
за рајско насеље
нашој драгој Александри

26. новембра 2005. године навршило се три тешке године.

Александра јагње мило, три године ево су, како тутује мо. Нико нема да нам каже ко нам рани наше злато, умиљато јагње, голубицу нашу, Драгу Девочицу. Нама тешко, сваки дан је исти.

Александра, тешко је нама, али у Бога се уздамо да живиш у Рају.

Молим Мајку Свету да те помиљује да ми вечно живиш у небеском Рају, ће Анђели поје да ми се веселиш, ће је вечно младост, ће нема мржње, патње, ни бола, ће је вечно радост. Александра ти си вечно у нашим срцима. Волимо те, с тобом се поносимо. Драга наша девојчице, пуно те волимо, увек си са нама, Александра. Твоји нај нај дражи.

Помози нам Драги Боже, молимо Те, Надо наша

СЈЕЋАЊЕ

† Љуба Ђерић
(рођена
Планинчић)
22.12.2000. -
22.12.2005.

„Слушкиња добра и вјерна, у малом си ми била вјерна, над многим а ћу ше йосйавиши, уђи у радостй Госйодара свога“
(уђ. Мй. 25, 21)

Драга мајко, прошло је пет година од како си нас напустила, али ћеш увијек остати у нашим срцима. Почивај у миру и нека ти Господ подари Рајска насеља.

Породица

† **ЈЕЛА ВАСИЉЕВИЋ**
(рођ. Мићевић)

1935. - 2005.

*(рођена у Биљину, Горажде,
од оца Василија и мајке Јованке,
бака 9 унучади)*

Проповјед на опјелу

Своју бесједу данас, драга браћо и сестре почео бих ријечима из Светог Јеванђеља, тачније, наводећи другу Христову заповијест која каже: „Љубите ближњег својег као самога себе.“

На овој Христовој заповијести, једној од двије највеће, којима је Господ Исус Христос допунио Старозавјетних десет заповијести датих Мојсију на гори, темељи се читав живот наше покојнице. Тешко је наћи човјека међу нама, који је у садашњим и смутним временима свеопшних свађа, размирица и несугласица успио да испуни ову суштинску заповијест у потпуности. У истину наша драга покојница имала је љубави за све око себе, и то много више него за саму себе. Ниједног момента није јој била важнија њена жеља, њен интерес већ је увијек настојала угодити својим ближњима. Њен овоземаљски живот и снагу њене љубави упоредио бих са оним милостивим самарјанином из Јеванђелске приче, који својег непријатеља, нашавши рањеног од разбојника преврља, збрињава и указује му велику милост и љубав. Такав је била и наша бака Јела.

Осим ове велике хришћанске врлине, била је ревностна и у испуњавању других хришћанских заповијести. Успјела је сачувати душу своју од мноштва искушења. Увијек узорна супруга, мајка препуна неисцрпне љубави за своју дјецу, свекрва и ташта са дивовским поштовањем својих снајки и зета, бака са пуно стрпљења за своју многобројну унучад.. Увијек срећна и радосна када би неко од њених ближњих био радостан и искрено тужна када би њени ближњи били тужни. И као свештеник и као човјек могу рећи: „Дај ми Госпде снаге да се и сам испуним овим врлинама као наша драга покојница па да миран и радостан дочекам Царство Твоје!“

Многи од нас ће се запитати у срцима својим зашто је Господ узео од нас, кад бјеше праведник?

У тајну Божјег промишљања нећу улазити, али ћу само напоменути искуство Светих Отаца хришћанске Цркве који су свједочи радости, војски анђела и арханђела и свих небеских сила, када неко од ријетких праведника и богоугодника прелази са овог свијета у Царство Христово и који опишују тугу истих небеских сила када грешник одлази вјечно страдање.

Иако нашим огреховљеним очима гледано, њено упокојење дошло је изненадно. Помислимо да ју је Господ позвао себи да јој преда обећану радост за њен неисцрпан труд у овом пролазном животу. Колико је велика и неописива та награда којом Господ награђује своје угоднике најбоље ћемо сазнати ако се осврнемо на догађаје са почетка прошлог вијека.

Наиме, у царској Русији, живјели су побожни хришћани, муж и жена са својим сином јединцем. Дјете је расло и постало диван младић ревностан у вјери и учењу, али се убрзо разболи те паде на самртну постељу. Родитељи се непрестано молише Господу за његово оздрављење али љекари ипак констатоваше смрт младића. Родитељи се и даље молише за његово оздрављење и на велико запрепаштење присутних, младић устаде здрав и пошто

дође себи, прекори своје родитеље што су се молили за његов повратак и рече им: „Неописива љепота је бити у Царству Божјем, молим вас пустите ме да се вратим“, Родитељи се утјешеше и утврдише у вјери, а он склопи очи и предаде дух свој Господу. Сада вас питам драга моја браћо и сестре, требамо ли сумљати у вољу Божју? Помислимо да је и наша покојница, својим добрим дјелима удостојена награде у Царству Небеском и више није било разлога за њену жртву у овом пролазном огреховљеном свијету. Знајући покојницу, ова могућност је заиста најреалнија.

На крају бих додао да је било велико задовољство и радост живјети крај једне овакве особе, познавати је и учити се доброти, љубави и жртви на њеном примјеру. Њен живот остаје нам за поуку, како се воли и како се жртвује за свог ближњег. Њеној породици и њеним сродницима можемо поручити: Радујте се и не тугујте, поносите се и не стидите се јер имате се киме и поносити. Сљедите њен примјер а она ће увијек бити са вама, до свеконечног Васкрсења у Господу. Учите се на њеним добрим дјелима, да би се назвали праведним пред Богом.

Придружујемо се данас хоровима анђела и арханђела молећи се за опроштај и најмањег грјеха наше драге покојнице, учињеног намјерно или не-намјерно знајући да нема човјека који ће живјети а неће згријешити.

Драга наша Јело, нека ти Господ подари рајски покој, небески вјенац славе који не вене, и настањивање у крају праведних и светих. АМИН.

*о. Тихомир
Мојиќа,
ѿарох Чајнички*

**На насловној страни:
Манасијр Добрун
ѿочешком ѿрошлог вијека**

ДАБРОВ

ИНФОРМАТОР

Број 32

САВИНДАНСКА ПОСЛАНИЦА МИТРОПОЛИТА НИКОЛАЈА

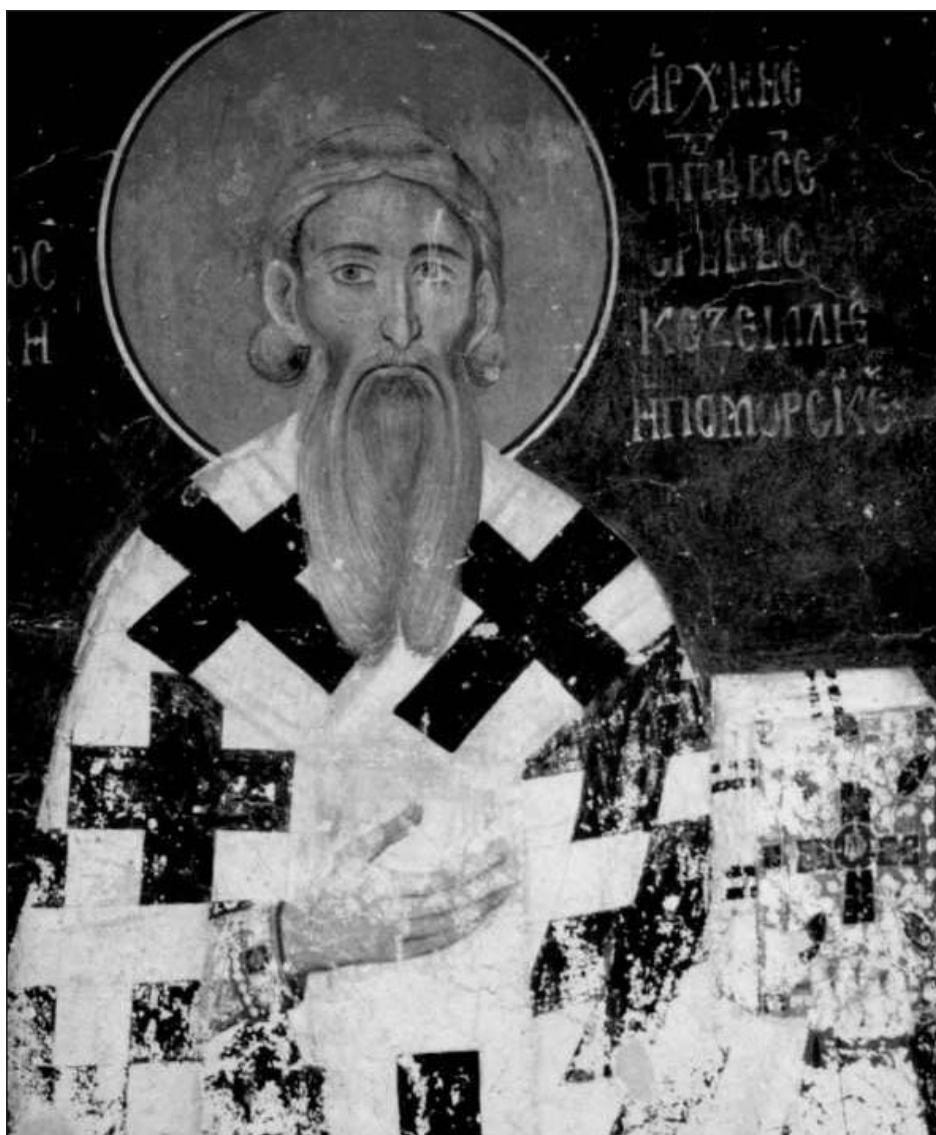
НИКОЛАЈ ПО МИЛОСТИ БОЖИЈОЈ СРПСКИ ПРАВОСЛАВНИ МИТРОПОЛИТ ЕПАРХИЈЕ ДАБРОБОСАНСКЕ

СВЕМУ СВЕШТЕНСТВУ, МО-
НАШТВУ И БЛАГОЧЕСТИВОМ
НАРОДУ СРПСКОМ, БЛАГОДАТ,
МИЛОСТ И МИР ОД БОГА УЗ
СВЕРАДОСНИ ПОЗДРАВ:

**НЕКА ЈЕ БОГОМ БЛАГОСЛО-
ВЕНА СВИМА НАША ЗАЈЕД-
НИЧКА КРСНА СЛАВА СВЕТИ
САВА СРПСКИ!**

Налазим се пред тешким за-
датком кад год треба да гово-
рим о највећем српском просвје-
титељу и учитељу, Светом Са-
ви, творцу аутентичног право-
славног учења, по њему назва-
ног Светосавље.

Светосавље свагда говори о
Богу као о извору истине, мора-
ла и љубави. Оно наглашава да
су људима неопходни натпри-
родни закони, како би били оба-
сјани свјетлошћу јеванђелских
врлина, били надахнути љуба-
вљу према истини и добру. Љу-
бав, истина и морал благосиљају
и обогаћују колијевку, буде зра-
ке знања и изводе човјека на
пут истине.

Свети Сава учи да нас нико не може учинити јунацима до истина, али не истина забиљежена у књигама, него истина проживљена у људским душама. О овој истини и љубави пише онај њемачки свештеник док говори о Србима, који су увек жељели да постану апостоли мира: „Када су покидане логорске жице (у Њемачкој) и када се пет хиљада живих српских костура расуло слободно по нашој земљи, они су миловали нашу дјецу, поклањајући им бомбоне, мирно разговарајући са нама. Срби су, дакле, миловали дјецу оних који су њихову отаџбину у црно завили. Тек сада разумијемо зашто је наш велики пјесник Гете учио српски језик. Сада тек схватамо зашто Бизмаркова последња ријеч на самртној постељи бјеше - Србија! Та побједа је већа и узвишенија од сваке материјалне побједе! Такву побједу, чини ми се, могли су извојевати и задобити само Срби, одгајани у њиховом светосавском духу и јуначким српским пјесмама, које је наш Гете тако много волио...”

Отац Светога Саве, Свети Немања (1114-1200), у монаштву преподобни Симеон, око 1170. године дошао је на престо брата му Тихомира, и свим силама се трудио да своју земљу учврсти политички и економски. На државном сабору у Расу, 1196. године, одрекао се престола у корист свога средњег сина Стефана ријечима: „Чеда моја драга и одгојена мноме, ево знано је свима вама, како Бог својим промислом постави мене да владам ... Све вас к'о своју дјецу одњеговах, ево сад, и научих вас како да се држите правовјерне вјере. Чеда моја драга, не заборављајте учења својега и правовјернога закона, мноме установљеног.

Јер овога држећи се, имаћете Бога за помоћника себи и Пресвету Богородицу, и моју, ако и грешну, молитву. А сада отпустите мене, господара свога с миром, да виде очи моје спасење, које је спремио пред лицем цијелог свијета на откриће народима и у славу вама.”

Свети Сава Немањић (на крштењу Растко) (1175-1235) само је двије године управљао Хумском земљом. Изненадно је напустио овосвјетске послове и отишао у Свету Гору, у руски манастир Пантелејмон да би се замонашио у Русију. Он је веома велика и значајна личност у историји рода свога. Подизао је манастире и стварао од њих културне и просвјетне центре. Остварио је независност Српске цркве 1219. године. Посвећивао је и постављао епископе на новоосноване епархије, и био први

српски Архиепископ са сједиштем у манастиру Жичи. Два пута је учинио поклоничко путовање Светим мјестима, а преминуо је у Трнову, у Бугарској, 1235, значи, тачно прије 770 година.

У говору који је одржао о годишњем помену своје оцу, преподобном Симеону, Свети Сава истиче да „Бог зна сваку љубав према њему”, Симеону. Даље казује присутнима: „Подражавајте дјелима оца нашега која видјесте, имајте вјеру праву, правду и суд, смјерност и кротост, љубав према ближњем, дарежљивост према убогом, милост према свакоме, и једнороднима крштенима, који су вам под влашћу, знајући да је и ваш и њихов Господ на небесима, и Бога прославимо говорећи: Диван је Бог у светињи својој и свети Његови, у којима Бог удиви сву вољу своју, слаavimo их, да им достојно и по могућству подражавамо у свим добрим дјелима к Богу.”

Наши велики преци су упоређивали Светог Саву са „стубом” који је Бог одредио да дању и ноћу свијетли и блиста у Српској цркви и српском народу кроз васцијелу нашу историју. И доиста, Свети Сава је вијековима стајао и „непорочно ходио творећи правду и говорећи истину из срца свога” (ср. Пс 12,2), указујући Србима на путеве којима имају ходити у свакој прилици и неприлици. Тако, он је наш Мојсије, наш највећи српски светитељ, духовни и народни вођа и први архипастир наше Цркве, а самим тим и народа.

Савина уста нису говорила о гордим људским дјелима, пошто се он пред лицем Божјим показивао и истицао у правди. Из свог дубоког аскетског искуства знао је да ћеш „са светим човје-

ком бити свет и са недужним недужан" (ср. Пс 18,5), али је такође знао да ћеш „са извршним бити изврсан, а са изопаченим бићеш и ти другачији" (Пс 18,6).

Данас, на Савиндан, заједнички дијелимо трпезу нашег заједничког образовања, културе и вјере. Ваистину, наше симпатије биће увијек тамо гдје се лепрша свијет слободе, вјере и културе. Они који би хтели да ово пригуше у светосавском народу, неће имати успјеха, и, наравно, ни части у таквом подухвату.

Наша Црква и наша историја морају нам свагда бити живе учитељице христовног живота. Из живота својих славних предака црпимо добре примјере како бисмо се из њихових великих дјела учили шта је све могуће постићи из љубави према њима и према другим великим личностима. И данас, ми смо Црква и народ који је својом крвљу исписао многе странице своје историје, и шире од тога. Ми ћемо и даље имати своје мјесто под сунцем и у свијету, уколико се не удаљимо, прије свега, од Светог Саве и његовог духа, а с друге стране, уколико се својом културом и прошлошћу уздигнемо до оне висине на којој стоје најнапреднији народи свијета. Тек тада наш народ српски биће украшен хармонијом и духом слоге, па ће бити све више истинољубивих међу синовима српским.

Ни у личном животу не смијемо прибјегавати самовољи и себичности. Та психолошка чињеница биће добит у нашем духовном и социјалном развоју, и истински ће распламсавати и учвршћивати расположење мира и добре воље међу свима народима који нас окружују. Овим

хоћемо рећи, јеванђелски је то аспект - ширити огромну мрежу солидарности, тамо гдје је морално удруживање неопходно. За све нас ће и убудуће бити света дужност да се у духу светосавља, односно Христовог Јеванђеља, наше надање усмјерава у духовну радост, а никако у разо-

чараност.

Вас младе не бисмо жељели оставити без светосавске поруке. Живот нам не смије бити прљав, мрачан и немиран. Треба га стварати свјетлијим, чистијим и радоснијим. Зато морамо мијењати дух свој. Нисмо пророк, нити нам је Бог то дао, али знамо - најтеже је измијенити дух свој. Народ има право да очекује најважнију промјену управо код младих. Он неће да будете задахнути духом кукавичлука, нерада, него духом бодрости, јунаштва и човјечности. Мислим да дијелим ваше увјерење кад наглашавам да нам не треба труло

и штуро пшенично зрно, него једно и здраво зрно. Ми вам ово говоримо, јер знамо да на вама наш народ остаје, а старији од вас ће вам једног дана рећи: „Гдје ја стадох ти продужи, што не могах ти одужи". Ако још не увиђате, морате увидјети каква је разлика између небеске политике и ове данашње земаљске. Велика нам је радост кад год једно младо биће узрасте у велику и снажну личност. Овоземаљских замки и уживања чувајте се, а тих опасности и којекаких понуда вама младима у данашњем свијету има на претек, и није их лако избјећи, мора се признати. Међутим, исправљајте се непрестано, јер је Христос рекао да је велика радост на небу међу Анђелима кад се један грешник поправи и постане праведник (ср. Лк 15,7). А наш пјесник је певао: „Ој, човече праведниче, један Божији службениче, чини добро за живота, јер кад с' овог света поћеш, ништа собом понет нећеш, већ скрштене беле руке и праведна дела своја". Ето, ово би била наша порука вама младима, не улазећи у појединости које су вам добро познате.

На свима пак нама је да испуњавамо аманет Светога Саве - да у своме народу и нашој Цркви дјеламо на ономе што је добро и општекорисно. Да помажемо оне који пате и који су, милом или силом, остали без свога дома. Да помажемо изградњу храма Светог Саве у Београду и обнову манастира Хиландара, његујући и даље развијајући наше вијековима освједочавано задужбинство. Да обновимо све оно што је у овом несрећном рату уништено и да своја вјековна огњишта у селима одржавамо. Да настојимо да буде што мање

самоубистава, као и убистава још нерођене и рођене деце. Да на Косову и Метохији учинимо све како би тамо дошло до повратка Срба и других својим домовима и на своја имања. Да се у Црној Гори и Македонији Мајка Црква послуша, а у Хрватској престану разне неприлике и напади на Србе и српске храмове. Да политичари у свим републикама, из претходне Југославије, нађу праву ријеч и заједнички језик и да тако заједно носе животне тегобе својих народа, стичући добру оцјену о себи унутар своје државе и изван, међу другим државама и народима. То је оно што очекује и Свети Сава од нас. Он нам је свима примјер за углед, кад год ту личност схватимо као личност светог живота и широког срца према свима људима и народима.

Помолите се, драга браћо и сестре, да се све овде наведено и буде, на добро и корист свију нас, да нас Бог благослови као своју дјецу по створености, и да се слиједеће Његове ријечи не односе на нас: „Неправда је увијек слагала саму себе“ (Пс 27,12).

Ваш у Господу свештенослужитељ и доброжелатељ - све вас поздравља нашим српским поздравом:

**ОД БОГА ВАМ
БЛАГОСЛОВЕНА СВИМА
НАША ЗАЈЕДНИЧКА
КРСНА СЛАВА
СВЕТИ САВА!**

О празнику Светога Саве
2006. године

*Митрополић
Дабробосански
Николај*

У завршној фази израда Пројекта о Горажданској шtamпарији

У СЛАВУ ПИСАНЕ РИЈЕЧИ

Ново Горажде, новембар,
Послови на реализацији Пројекта „Горажданска штампарија и њено мјесто у Српском и Румунском штампарству и значај ћириличног штампарства 16 вијека“, започети још 1999. године, коначно су у завршној фази, тако да би његово објављивање у електронској форми могло бити готово до Петровдана, а у штампаној до краја наредне године, изјавио је Др Драган Бараћ, руководилац овог значајног пројекта на радном састанку одржаном крајем октобра, у порти цркве Светог Георгија у Новом Горажду, коме су, поред осталих, присуствовали митрополит дабробосански Николај и министар науке и технологије у Влади Републике Српске Фуад Турајлић.

- До сада је, у доста сложеним и тешким условима, урађено доста, јер се радило у архивама Венеције, Цариграда и широм Европе, уз скромне материјалне и друге могућности које су нам биле на располагању. Али, ипак смо успјели да прикупимо сву потребну грађу, да скенирамо све три књиге штампане у Горажданској штампарији и да прикупимо њихове комплете за публиковање, а што је најважније успјели смо ангажовати 13 научника високог рејтинга који су своје прилоге, односно научне студије, довели до високог степена завршености. Надам се да ћемо, електронско издање, три репринт издања ових књига и Зборник научних радова из овог Пројекта моћи објавити на Петровдан 2006. године, а потом и штампана издања до краја 2006. године, изјавио је за Глас Српске Др Драган Бараћ.

На састанку у цркви Светог Георгија у Новом Горажду коначно су разрјешене и све дилеме везане за финансирање овог Пројекта. О томе је са координатором пројекта,

митрополићем дабробосанским Николајем и представницима општине Ново Горажде разговарао министар науке и технологије РС Фуад Турајлић.

-Ради се о врло значајном научном пројекту кога је министарство за науку и технологију и раније дијелом финансирало. При крају је четврта фаза истраживачког рада, тако да се назире коначан завршетак Пројекта. Стога смо се договорили да наше и министарство просвјете и културе заједнички, интересорно, подрже његову израду и завршетак. Јер ради се о изузетно значајној научној и историјској грађи, обзиром да Горажданска штампарија датира из почетка шеснаестог вијека. Тако смо у ситуацији да научном и образовном свијету дамо једно дјело које има своју несумњиву научну вриједност, рекао је Турајлић.

Упоредо са израдом овог Пројекта, који је практично у завршној фази, општина Ново Горажде ускоро покреће низ активности које имају за циљ изградњу објекта Спомен штампарије у порти цркве Светог Георгија у Доњој Сопотници, на мјесту гдје је прије 484 године Божидар Горажданин основао прву ћириличну штампарију на просторима данашње БиХ, а другу на Балкану.

С тим у вези, како је рекао начелник општине Ново Горажде, Ивица Јагодић, заједно са Српским просвјетним и културним друштвом „Просвјета“ покренуће широку акцију прикупљања финансијске помоћи, с правом очекујући да ће се поред бројних гораждана расутих широм свијета у њу укључити и све издавачко штампарске фирме из свих српских земаља.

Славко Хелеића

СРЦЕ И ДУША У ХИЛАНДАРУ

Матуранти Богословије Светог Петра Дабробосанског из Фоче, почетком октобра ове године, на путу до манастира Хиландара, обишли су више светиња Србије, Бугарске и Грчке. На то, седмодневно, научно-васпитно и поклоничко путовање, са митрополитом Николајем и профе-

жичу, подробније се упознали са историјатом Српске царске лавре и поклонили гробу Светог Јевстатија. Братство манастира нас је угостило у познатој жичкој трпезарији.

На овом путу незаобилазан је био и манастир Љубостиња у коме смо се поклонили Светој ца-

ште, крушевачака Лазарица, везана је за Косовски бој. Ту смо се поклонили моштима Светог кнеза Лазара, и обишли владичански двор. Око задужбине књегиње Милице, манастира Љубостиње, некада је била „Љубостињска пустиња“, мушка монашка насеобина, која је гајила присне везе са Светом Гором и Синаитима. И сам назив одаје синаитски исихастички дух. У њој су се монаси, бавили преписивањем књига. О томе нам свједочи Радослав живописац, који је дошао из Свете Горе, на молбу деспота Стефана, и ту преписао Јеванђеље.

У вечерњим сатима стигли смо у Ниш, гдје нас је дочекао владика нишки Иринеј са свештенством. Обишли смо стару цркву која нас је фасцинирала очуваношћу, изгледом и положајем (укопана у земљу) и нову цркву са седам олтара, која има четири и по хиљаде вјерника. Затим смо, са епископом Иринејем и свештенством, отишли до нишке Богословије гдје су нас дочекали ректор, професори и ученици. Ректор нишке Богословије, протојереј-ставрофор Милутин Тимотијевић поводом нашег доласка, уприличио је састанак са ректором и професорима крагујевачке Богословије, на коме је било говора о раду и програму српских богословија.

Након ноћења у овој Богословији и топлот пријема, у јутарњим часовима упутили смо се према Бугарској. Стигавши у Со-

сорима, кренули смо трећег, а вратили се десетог октобра. Њима се у Добруну придружило и четрнаест вјерника из Прибоја, који су жељели да се са матурантима Богословије поклоне светињама, а за узврат су сносили трошкове превоза за све поклонике.

Прво одредиште био је манастир Ваведење у Овчарско-кабларској клисури код Чачка, где нас је топло примило сестринство. Посјетили смо манастир

рици Милице, градитељки цркве, али и нашој мудрој књижевници и монахињи Јефимији. Послије заузимања Сера од стране Турака, Јефимија је нашла уточиште на двору кнеза Лазара и књегиње Милице. Са удовом Милицом проживјела је тешке године послје Лазареве погибије у Боју на Косову.

Љубостиња је споменик свим косовским јунацима, чији је сваки камен заливен сузама светиљке. И слједеће наше одреди-

фију, посјетили смо Саборну цркву Светог Александра Невског. Овај свети храм одушевио нас је својом величином (3125 метара квадратних) и љепотом, а изграђен је за само осам година. Послије обиласка цркве, били смо гости грчке амбасаде у Софији, гдје нас је примио и угостио амбасадор Прокопиос Манзуранис са породицом. Господин Манзуранис раније је био амбасадор Грчке у БиХ, гдје је, како каже, стекао много пријатеља. Успут смо сазнали и то да је његовог сина крстио наш митрополит Николај.

У даљем обиласку града посјетили смо и храм Свете Софије који је значајан по томе што су у њему сачувани остаци катакомбе. Митрополит Николај је посјетио секретара Светог Синода бугарске патријаршије коме је пренио искрене жеље за што брже оздрављење бугарског патријарха Максима. Затим смо, после вишечасовног путовања, стигли у манастир Преподобног Јована Рилског и поклонили се његовим моштима. Он је један од оних неустрашивих пустињака који су својим дјелом и животом утврђивали православу вјеру, настављајући дјело свете браће Кирила и Методија и њихових ученика.

Ту нас је дочекао архимандрит Варлаам који нас је смејстио у конак на преноћиште. Ујутро, последије свете Литургије и доручка, упутили смо се ка Грчкој. Када смо прешли границу, зауставили смо се у граду Серес, древној престоници цара Душана. Ту смо посјетили цркву Светих Арханђела. Одатле смо се упутили у манастир Светог

Јована Претече, гдје су нас љубазно дочекале и угостиле тамошње сестре. Затим смо, последије дугог пута, након стигли (у вечерњим сатима) у манастир Свете Лидије у Аспровалти, гдје нас је дочекала сестра Георгија. Обишли смо храм и манастирску штампарију. Упознали смо се са сестрама које овдје живе и раде. Истина, нису у монашком чину, али живе као монахиње помажући многим. У овом манастиру посљедњих година гостовала су

као замјеник игумана Мојсија, јеромонах Методије. У цркви смо најприје одслужили акатист Пресветој Богородици и поклонили се чудотворној икони Пресвете Богородице Тројеручице, а затим дјелићу Часног Крста, лобањи Светог пророка Исаије, Светог мученика Харалампија, Артемија, Прокопија и преподобне Анисије. Након разгледања манастира и дијелова пожаром уништених манастирских зграда, братство манастира нам

много дјеца из Републике Српске, Србије и других земаља. Током вечере митрополит Николај је архимандриту Теофилосу, игуману манастира, у знак поштовања и захвалности, уручио поклоне, а између осталих, и медаљон са ликом Карађорђа.

Архимандрит Теофилос се, жалећи због нашег страдања, захвалио, и одржао пригодну бесједу о нади на васкрсење српског народа.

У Хиландару, немањићкој царској лаври, свечано нас је доче-

је приредило ручак, за вријеме којег је митрополит Николај одржао бесједу нагласивши улогу ове српске светиње за српски народ, са надом и молитвом Богу и Пресветој Богородици за што бржи опоравак овог манастира.

Било нам је жао што нисмо могли да коначимо у Хиландару, јер се царска лавра обнавља. Али, на ово мјесто смо дошли радосни и одлазимо радосни, сјећајући се наших светих и благочестивих предака који су дио себе угради-

ли у ове светиње и који су ово мјесто кроз вјекове походили. Одлазимо са радошћу, као што рече један ходочасник, духовно окријепљени и озарени. Још снажније осјећамо гдје нам је било, гдје нам је срце и душа, гдје је наш Јордан у коме смо као народ крштени. А Хиландар сав вјера и побожност, сав љубав и молитва, сав слога и јединство.

На путу за Јерисос (гдје смо преноћили), у Какову смо посјетили и метох манастира Хиландара, цркву Светог Великомученика Димитрија. Сутрадан смо отишли за Солун гдје смо прво посјетили српско гробље Зејтинлик, одслуживши помен солунским борцима. Потом смо посјетили цркву светог Димитрија, заштитника града Солуна и катакомбу. У двочасовном обиласку града Солуна посјетили смо цркву Пресвете Богородице из петог вијека, цркву Светог Великомученика Георгија из четвртог вијека, а затим и цркву Свете Софије, гдје смо се поклонили моштима Светог Василија Исповједника, архимандрита солунског, и цркву Светог Григорија Паламе. Из Солуна смо отишли у, малени градић испод Метеора, Каламбаку. Ујутро, смо посјетили цркву у овом граду у којој се налази јединствени амвон у Православљу из шестог вијека.

Свети Метеори, монашки град на стијенама су највећи и најзначајнији православни центар монаштва грчког тла, последице Свете Горе. На сјеверозападном дијелу Тесалије, још од првих времена, издижу се ћутљиви и непокретни, поносити и наочити, камени горостаси Свети Метеори. Од двадесет четири манастира

колико их је било у четрнаестом вијеку очувани су: Велики Метеори (Преображење Христа Спаситеља), Варлаам (Сви Свети), Света Тројица, Свети Стефан, Русану (Света Барбара) и Свети Никола Анапафса.

Први манастир који смо посјетили, на највишој и највећој, према распону светометеорској стијени, јесте мушки свети манастир Велики Метеори (Преображење Христа Спаситеља), који је основан око 1340. год. од Светог Атанасија Метеорског. Други, импресивни, но доста мањи по простору, близу велике, широке стијене, стоји стијена мушког Светог манастира Варлаама, кога је према предању први пут настанио аскет - Анахорит (онај који одлази) Варлаам у 14.

вијеку. Манастир је основан 1517/18. године када су се тамо населили браћа Теофанис и Нектарије. Са панорамским погледом на огромној отвореној равници Тесалија изнад Каламбаке балансира хармонично најприступачнији светометеорски Свети Манастир Светог Стефа-

на са многобројним и активним сестринством, које паралелно са богато духовном и филантропистичком дјелатношћу има и зачуђујући рестаураторски и грађевински рад у манастиру. Разгледајући манастир, провели смо пријатне тренутке са монахињом Теотекном.

Послије ових обилазака упутили смо се на дуг пут ка нашој Богословији, у Фочу. Сутрадан смо стигли на доручак у манастир Добрун гдје је почела и завршила наша екскурзија. Иако исцрпљени од путовања, били смо задивљени, носећи у себи мноштво духовних искустава и дарова.

За све ово, прво што смо пошли на овај пут, и што нам се догодило, дугујемо велику захвал-

ност Светом Архијерејском Синоду СПЦ, нашем митрополиту господину Николају ректору Богословије, сапутницима из Прибоја и свима онима чији смо гости били и топло и пријатељски дочекани.

*Пројојереј Ранко
Билинац*

СЈЕЋАЊЕ

† **Боро (Сава) Курибак**
(1954. - 2005.)

Боро (Сава) Курибак, изненада је преминуо 1. 10. 2005. године, у Добруну, у 52. години живота. Рођен је 20. 7. 1954. године у селу Гостовићи, општина Коњиц. После „Дејтона“, живио је и радио у Добруну, као поштар. Био је омиљен код свих људи, а његов дом је увјек био отворен за све људе добре воље. За све што је учинио, овај крај му остаје вјечно захвалан.

Ожалошћени његови ближњи супруга Ђурђа, синови Његош и Слободан, сестре Јованка, Боса, Деса и брат Милош увјек ће се сјећати свога Бора.

Бог нека му душу усели у Рајско насеље.

*Миладин
Пешић*

**НЕКА СВА ДУШЕВНА СТРЕМЉЕЊА
БУДУ ОБУХВАЋЕНА БОГОМ**

Чедо моје, талас радости испунио је моју душу због твојих прекрасних речи о томе да те посетила благодат нашег Благословеног и светог Бога. Сада сам, љубљено моје чедо, поново почео да се опорављам.

Четрдесет дана ништа нисам јео. Три пута су током целе ноћи пробдели поред мене очекујући смрт али мој час ни овог пута није дошао. Моја чедо су непрестано плакала и служила ме као ангели Божији. Најзад, поново је дошло време да се користим рукама и да пишем, да одговорим онима који ми пишу и чекају.

Ти ми, чедо моје, пишеш о благодати коју си осетио у свом срцу. И ја започињем слово о љубави.

Будући да је Бог сав љубав и да је све што је створио, и горе и доле, проистекло од Његове велике љубави, Он од човека није тражио ништа осим љубави.

Предавши Мојсеју писани Закон, за прву и највећу од свих заповести прогласио је следећу:

„Љуби Господа Бога свом душом својом, свом мишљу својом и свом снагом својом.“

Другим речима, нека сва душевна стремљења упијају Бога.

Нека знање, осећање, ми-сао, созерцање, озарење, свако кретање ума и све у свему појми Бога. Нека човек, који је глина, преда „своје од својих“.

Уистину преславна величина!

Све врлине и сви дарови Божији поседују чувство и дејство. Божанска љубав, међутим, када неко досегне да љуби Онога Који љуби, превазилази чувство. Од тог времена дејствује божанска љубав и царује созерцање.

Тада онај, у којем дејствује божанска љубав, ускликује:

„О, Исусе, слатка љубави моја! Ти си ме видео пре него што ја Тебе видех!“

О, светлости моје душе! Пре него што те познах, Ти си ми се открио! Пре него што Те љубих, Ти си љубио мене!

О, животе и слатко дисање моје, био сам у тами, а Твој слатки глас ме пробудио и призвао. Видех те када си Ти мене познао. Познати те, значи видети Те!

О, радости моја и душевно ликовање! О, еросу небески! О, љубави која пламтиш а не сагореваш!“

*Сѿарац Јосиф
Сѿилеои
Исихасѿа*

МИР БОЖИЈИ - ХРИСТОС СЕ РОДИ

Божикни празници у Вишеградско-Добрунском крају

Фото: Младен Томић, Вишеград

БОРБА

Све оно што ми је наизглед припадало у овом мом животу, сва срећа, радост, снага, даровитост, све то било је на једној страни - а ја на другој. Између мене и свих тих ствари бијаше огромна празнина каква постоји можда само у звјезданим просторствима, празнина између звјезда које су удаљене милион свјетлосних година. Шта је могло да попуни ту празнину - дуго нисам могла да схватим. Дрхтала је моја душа као увели лист на вјетру. Мисли су лутале по хоризонтима овоземаљског живота - даље, нисам видјела. Тражила сам пут и смисао. Питања су навирала, али одговора није било! Зашто човјек мора толико да пати? Зашто су људи немилосрдни једни према другима? Како пронаћи склониште у овом бучном и конфузном сви-

јету? Зар је требало да изгубим „све“, да бих схватила да је то било „ништа“ и да сам се борила за погрешне циљеве? Зар је потребно душу упрљати тугом и очајањем да би је касније прали сузама покајања? Била је довољна само једна ријеч, само један знак, само један разлог да бих разумјела зашто је све тако. Бог је имао милости и према мени! Негдје на некој замишљеној чистини, на великом свијетлом простору, стајала је ријеч БОРБА, написана невидљивом руком, из само Господу знаних разлога. Коначно сам је прихватила, ону борбу ради које смо и послати на овај свијет, једину у којој вриједи учествовати - борбу за спасење. А она огромна празнина више не постоји, испуњена је вјером, надом и љубављу.

М. К., Вишеград

ДАБАР

Билтен излази тромесечно

**С БЛАГОСЛОВОМ МИТРОПОЛИТА
ДАБРОБОСАНСКОГ НИКОЛАЈА**

Главни и одговорни уредник:
синђел Калистирај (Бобушић)

Технички уредник:
синђел Јован (Гардовић)

Редакција:

*пројшој.-сѣавроф. Момир Васиљевић
пројшојереј Бојдан Сѣанишић,
пројшојереј Рајко Цајешковић,
пројшојереј Милосав Видаковић,
пројшојереј Ранко М. Билица,
јеромонах Михаило (Боровић),
ђакон Злашко Бождановић,
Младен Томић*

Сарадници:

*Теодора Пајић, Рајко Боловић,
Марица Бузанчић, Радоје Тасић,
Најаша Глоговац, Небојша Ђосовић*

Уредништво и администрација:

**МАНАСТИР УСПЕЊА
ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ
Добрун, Република Српска**

Адреса редакције:

*Манастир Добрун, 73247 Добрун, РС;
Манастир Добрун, 31243 Мокра Гора, СЦГ*

e-mail: dabar@prijeopolje.net

Телефони:

*(+ 387) (0)58 483-123, тѣл./факс 612-747
(+387) (0)65 431-505*

Рукописи и фотографије се не враћају

Тираж:

2000 љримѣрака

Штампа:

Штампарија „Рођаица“, Рођаица

Припрема штампе:

Издавачка кућа „ДАБАР“

Решењем Министарства информација Републике Српске, број 01-280/96 од 12.7.1996. године, Билтен Манастира Успења Пресвете Богородице у Добруну под називом „Дабар“ је уписан у Регистар јавних гласила под редним бројем 152.

Решењем Министарства науке и културе Републике Српске, број 04-1202/01 од 25.9.2001. године, Часопис „Дабар“ као публикација од општег друштвеног и националног интереса ослобађа се плаћања пореза на промет.